

**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΒΕΛΓΙΟΥ

**ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: Π. ΓΚΑΣΙΟΣ, ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ Ο.Ε.Υ. Α΄
ΙΟΥΝΙΟΣ 2016**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΧΩΡΑΣ.....	3
2. ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ.....	6
3. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ.....	8
4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ.....	10
5. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....	17
6. ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΞΕΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ. ΜΟΡΦΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΙΔΡΥΣΗΣ.....	20
1. Η επιλογή μεταξύ θυγατρικής εταιρείας και υποκαταστήματος.....	20
2. Διατυπώσεις σύστασης υποκαταστήματος στο Βέλγιο.....	20
3. Διατυπώσεις σύστασης θυγατρικής εταιρείας στο Βέλγιο.....	21
7. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ.....	30
1. Εταιρικός φόρος, φόροι επί μερισμάτων, τόκων και royalties.....	30
2. Φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.....	34
3. ΦΠΑ.....	35
8. ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ.....	36
9. ΤΟ ΒΕΛΓΙΟ ΩΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΕΤΑΙΡΟΣ. ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΒΕΛΓΙΟΥ. ΣΗΜΑΝΣΗ. ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ. ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ.....	45
1. Γενικά περί βελγικής αγοράς.....	45
2. Προδιαγραφές και πρότυπα.....	46
3. Σήμανση τροφίμων.....	47
4. Εμπόριο, πληρωμές, τραπεζικό σύστημα, πηγές χρηματοδότησης, δημόσιοι διαγωνισμοί.....	48
10. ΔΙΜΕΡΕΣ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	51
11. ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΧΩΡΑΣ & ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	52
12. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ.....	56
13. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ.....	59

1. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΧΩΡΑΣ

Το Βέλγιο είναι ομοσπονδιακή βασιλευόμενη κοινοβουλευτική δημοκρατία, με αρχηγό του κράτους τον Βασιλιά Φίλιππο και πρωθυπουργό τον γαλλόφωνο φιλελεύθερο Charles Michel, ηγούμενο κυβερνητικού συνασπισμού 4 κεντροδεξιών κομμάτων που ανέλαβε την διακυβέρνηση της χώρας τον Οκτώβριο 2014. Η νομοθετική εξουσία ασκείται από δύο σώματα: τη Βουλή των Αντιπροσώπων (150 μέλη) και τη Γερουσία (60 μέλη). Σημειώνουμε ότι παράλληλα με την ομοσπονδιακή κυβέρνηση και τα νομοθετικά σώματα, λειτουργούν χωριστές κυβερνήσεις και κοινοβούλια σε επίπεδο περιφερειών.

Η χώρα είχε διέλθει προ εξαιτίας μακράς περιόδου πολιτικής κρίσης, η οποία ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2010 και οδήγησε σε προσωρινή διακυβέρνηση της χώρας από «μεταβατική» κυβέρνηση υπό τον Yves Leterme μέχρι τον Δεκέμβριο 2011. Στις αρχές Δεκεμβρίου του 2011, 6 κόμματα σχημάτισαν κυβέρνηση συνασπισμού υπό τον σοσιαλιστή πρωθυπουργό Elio Di Rupo. Η κατάληξη των διαπραγματεύσεων των 6 κομμάτων για σχηματισμό κυβέρνησης είχε γίνει υπό το βάρος τότε της πίεσης των διεθνών αγορών στη βελγική οικονομία.

Τον Μάιο 2014 πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές για την ανάδειξη ομοσπονδιακής και περιφερειακών κυβερνήσεων, που κατέληξαν σε αρκετά ευρεία νίκη του συντηρητικού κόμματος της Φλάνδρας (N-VA) στον βελγικό βορρά και του σοσιαλιστικού κόμματος (PS) στο γαλλόφωνο νότο και τις Βρυξέλλες. Στις αρχές Οκτωβρίου 2014, κεντροδεξιός κυβερνητικός συνασπισμός 4 κομμάτων κατέληξε σε συμφωνία επί του οικονομικού προγράμματός του στην διάρκεια της θητείας του, γεγονός που σήμανε τον σχηματισμό ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Ο κυβερνητικός συνασπισμός απαρτίζεται από 3 φλαμανδικά κόμματα (συντηρητικό-εθνικιστικό N-VA, χριστιανοδημοκρατικό CD&V, φιλελεύθερο OpenVLD) και ένα γαλλόφωνο κόμμα (φιλελεύθερο MR).

Οι τρεις διοικητικές περιφέρειες (Βαλλονία, Φλάνδρα, Βρυξέλλες) και οι γλωσσικές κοινότητες (γαλλόφωνη, φλαμανδόφωνη, γερμανόφωνη) μαζί με την Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση συγκροτούν επτά κέντρα αποφάσεων. Η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση αποφασίζει για θέματα εξωτερικής πολιτικής, άμυνας, δημόσιων οικονομικών, δικαιοσύνης, κοινωνικής ασφάλισης και σημαντικό τμήμα των κλάδων δημόσιας υγείας και εσωτερικών υποθέσεων, ενώ στη δικαιοδοσία των τριών περιφερειών ανήκουν τα κοινωνικά και πολιτιστικά θέματα, η επιστημονική έρευνα, η εκπαίδευση, η γεωργική πολιτική, το εξωτερικό εμπόριο και η αναπτυξιακή βοήθεια. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, η τάση περαιτέρω αποκέντρωσης και αυτονομίας των τριών περιφερειών σε θέματα κυρίως προϋπολογισμού και οικονομικής διαχείρισης, που οφείλεται κυρίως στις οικονομικές ανισότητες μεταξύ των περιοχών αυτών και προωθείται έντονα από τη Φλάνδρα, ενδέχεται να οδηγήσει μελλοντικά στη μετεξέλιξη της χώρας σε συνομοσπονδία.

Σημειώνουμε ότι η προηγούμενη κυβέρνηση Di Rupo, είχε πριν το τέλος της θητείας της δρομολογήσει την 6^η «μεταρρύθμιση του κράτους» (“6e Réforme de l’Etat”), η οποία και τέθηκε σε ισχύ από 1.7.2014 και προβλέπει την σταδιακή μεταφορά σημαντικών αρμοδιοτήτων και κονδυλίων από την κεντρική ομοσπονδιακή κυβέρνηση στις περιφέρειες και τις κοινότητες του Βελγίου, με ταυτόχρονη μεγαλύτερη φορολογική και γενικότερη οικονομική «αυτονόμηση» των περιφερειακών κυβερνήσεων. Ως αποτέλεσμα της μεταρρύθμισης, τα διαθέσιμα οικονομικά μέσα των περιφερειακών οντοτήτων αναμένεται να περάσουν από τα 45 δις. € σήμερα, στα 65 περίπου δις. €, σημειώνοντας μία αύξηση κατά 44%. Η πορεία υλοποίησης της 6^{ης} «μεταρρύθμισης του κράτους» από τη νέα κυβέρνηση Michel κρίνεται ικανοποιητική σε γενικές γραμμές, με αρκετές διαφωνίες ωστόσο να ανακύπτουν αναφορικά με τον τρόπο εφαρμογής του αναθεωρημένου νόμου χρηματοδότησης των περιφερειών, ο οποίος δίνει στις περιφερειακές οντότητες πρόσθετη δημοσιονομική αυτονομία εκτιμώμενου ύψους 12 δις. €. Οι διαφωνίες αυτές μπορούν να εξηγηθούν σε ένα

πρώτο επίπεδο κυρίως από το γεγονός ότι οι δύο περιφερειακές κυβερνήσεις του γαλλόφωνου Βελγίου (Βαλλονίας και Βρυξελλών) κυριαρχούνται από το γαλλόφωνο σοσιαλιστικό κόμμα, το οποίο βρίσκεται έπειτα από πολλά χρόνια στην αντιπολίτευση σε ομοσπονδιακό επίπεδο, σε συνδυασμό με το ότι η κυβέρνηση της περιφέρειας της Φλάνδρας απαρτίζεται από τα 3 φλαμανδόφωνα κόμματα που μετέχουν στον ομοσπονδιακό κυβερνητικό συνασπισμό.

Παραθέτουμε βασικές πληροφορίες για το Βέλγιο :

Πληθυσμός: 11.258.434 κάτοικοι (στοιχεία 2015)

- 57,4% στην Περιοχή της Φλάνδρας (6,46 εκατ. κάτοικοι),
- 32% στην Περιοχή της Βαλλονίας (3,6 εκατ. κάτοικοι),
- 10,6% στην Περιοχή των Βρυξελλών (1,2 εκατ. κάτοικοι).

Έκταση : 30.528 τετρ. χλμ.

- 13.521 τετρ. χλμ. Φλάνδρα,
- 16.845 τετρ. χλμ. Βαλλονία και
- 162 τετρ. χλμ. Βρυξέλλες

Η έκταση αυτή αντιστοιχεί σε ποσοστό ίσο με το 1,3% της συνολικής έκτασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με πληθυσμιακή πυκνότητα 370,3 κατοίκους ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο (στοιχεία 2014) το Βέλγιο είναι, μετά τις Μάλτα και Ολλανδία, η πλέον πυκνοκατοικημένη χώρα της Ε.Ε. Ο πληθυσμός του Βελγίου είναι κατά 90% αστικός και αντιπροσωπεύει το 2,2% του συνολικού πληθυσμού της Ε.Ε. Το Βέλγιο απαρτίζεται εξάλλου από τρεις γλωσσικές κοινότητες: τη γαλλόφωνη (περίπου 4,7 εκατ.), τη φλαμανδόφωνη (περίπου 6,5 εκατ.) και την γερμανόφωνη (περίπου 70.000). Το 11,5% του πληθυσμού (στοιχεία 2015) είναι αλλοδαποί προερχόμενοι κυρίως από γειτονικές χώρες και από χώρες της Βόρειας και Κεντρικής Αφρικής. Η ελληνική ομογένεια αριθμεί περίπου 30.000 άτομα, η πλειονότητα των οποίων έχει αποκτήσει την βελγική ιθαγένεια.

Το Βέλγιο διαιρείται σε τρεις γεωγραφικές και διοικητικές περιοχές: τη Φλάνδρα, τη Βαλλονία και τις Βρυξέλλες, οι οποίες υποδιαιρούνται σε δέκα συνολικά επαρχίες που συγκεντρώνουν 589 κοινότητες: 262 η Βαλλονία, 308 η Φλάνδρα και 19 οι Βρυξέλλες.

<i>Πυκνότητα πληθυσμού :</i>	370,3 κάτοικοι / τετρ. χλμ.
<i>Ωρα :</i>	- 1 ώρα με ώρα Ελλάδος
<i>Γλώσσες :</i>	Φλαμανδική, Γαλλική, Γερμανική, Αγγλική
<i>Νόμισμα :</i>	Ευρώ
<i>Επίσημες αργίες :</i>	21 Ιουλίου, 11 Νοεμβρίου
	- Θρησκευτικές
	Πρωτοχρονιά
	Πάσχα & Δευτέρα Πάσχα
	Πεντηκοστή, Δευτέρα Αγίου Πνεύματος
	Δεκαπενταύγουστος
	1 ^η Νοεμβρίου (Αγίων Πάντων)
	25 ^η Δεκεμβρίου (Χριστούγεννα)
	- Διεθνείς
	1 ^η Μαΐου

Κυριότερες πόλεις (εκτίμηση 2015, μητροπολιτικές περιοχές):

- Βρυξέλλες (πρωτεύουσα) με 1.175.173 κατοίκους,
- Αμβέρσα με 1.027.342 κατοίκους,
- Λιέγη με 618.887 κατοίκους,
- Γάνδη με 544.959 κατοίκους,
- Louvain με 496.969 κατοίκους, και
- Σαρλερουά με 429.854 κατοίκους

Οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο:

- Οδικό δίκτυο (μεγάλες οδικές αρτηρίες): 1.756 χλμ.,
- Οδικό δίκτυο ασφαλτοστρωμένο (εθνικό-επαρχιακό-τοπικό): 120.514 χλμ.,
- Σιδηροδρομικό δίκτυο 3.233 χλμ.

Κυριότερα λιμάνια:

- Αμβέρσα (το δεύτερο μεγαλύτερο ευρωπαϊκό λιμάνι μετά το Ρότερνταμ), Λιέγη (τρίτο μεγαλύτερο ποτάμιο λιμάνι της Ευρώπης), Ζίμπρουγκ, Οστάνδη, Γάνδη

2. ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ

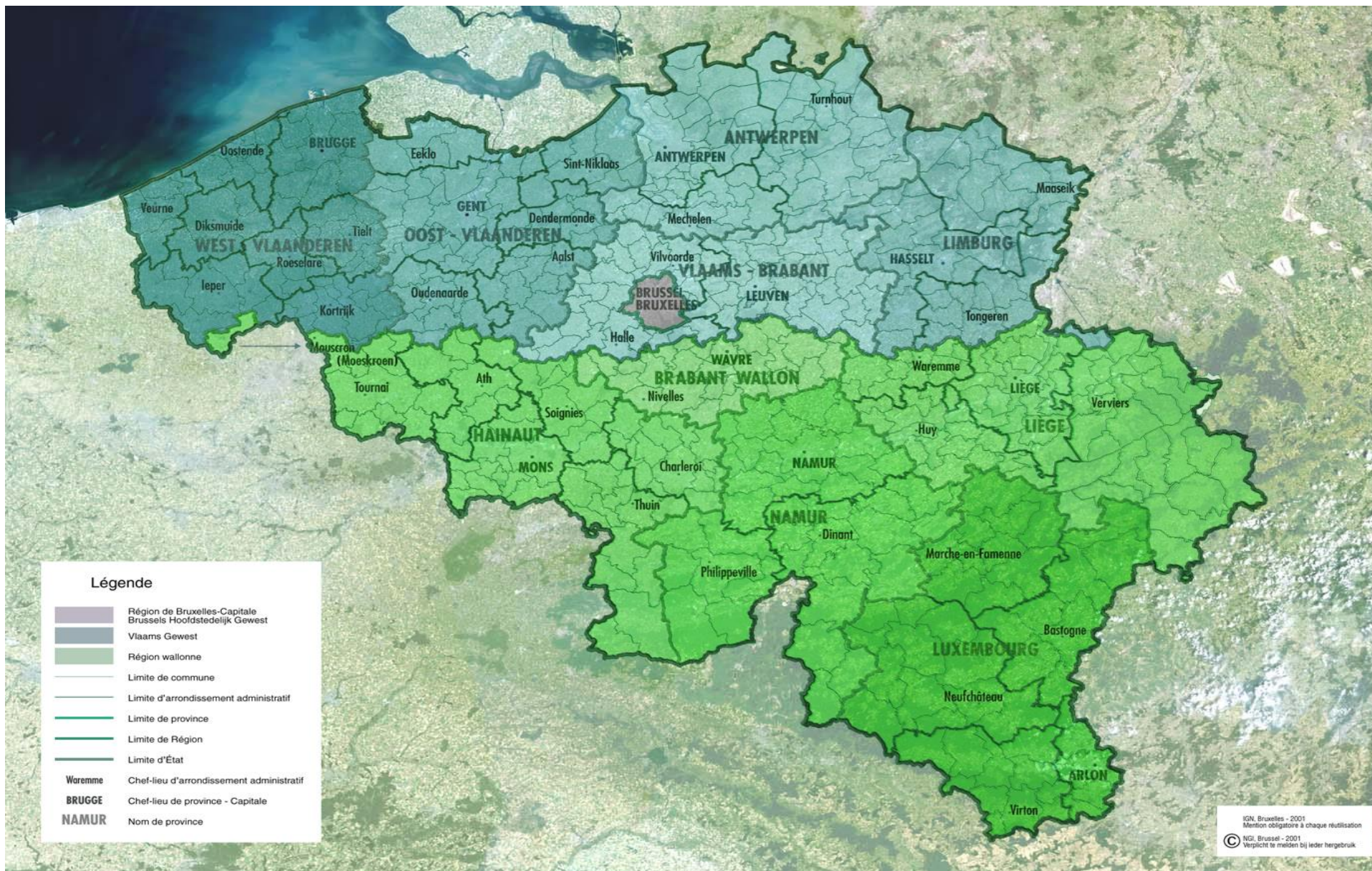
Στον κατωτέρω πίνακα παρουσιάζουμε τους βασικούς μακροοικονομικούς δείκτες του Βελγίου με την εξέλιξή τους από το 2012, με τα ελαφρώς αναθεωρημένα στοιχεία του 2015, αλλά και τις προβλέψεις της Κεντρικής Τράπεζας για το 2016.

	2012	2013	2014	2015*	2016**
Μεταβολή πραγματικού ΑΕΠ (% μεταβολή)	+0,2	0,0	+1,3	+1,4	+1,3
Ακαθάριστη κεφαλαιακή δαπάνη (% μεταβολή)	+0,2	-1,7	+7,0	+2,3	+2,3
Εξαγωγές αγαθών & υπηρεσιών (% μεταβολή)	+1,8	+1,6	+5,4	+4,8	+5,2
Εισαγωγές αγαθών & υπηρεσιών (% μεταβολή)	+1,4	+0,8	+5,9	+5,2	+5,1
Δημοσιονομικό αποτέλεσμα (% του ΑΕΠ)	-4,2	-3,0	-3,1	-2,6	-2,8
Πρωτογενές αποτέλεσμα (% του ΑΕΠ)	-0,6	0,3	0,1	0,3	-0,2
Δημόσιο χρέος (σε δις. ευρώ)	403,4	413,0	426,7	434,2	-
Δημόσιο χρέος (% του ΑΕΠ)	104,1	105,2	106,5	106,1	106,9
Κρατικά έσοδα (σε δις. ευρώ)	199,9	206,4	208,2	210,3	-
Κρατικές δαπάνες (σε δις. ευρώ)	216,3	218,3	220,6	221,0	-
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (% του ΑΕΠ)	-0,1	-0,2	-0,2	0,0	0,1
Πληθωρισμός (% μεταβολή)	2,6	1,2	0,5	0,6	1,6
Εναρμονισμένος δείκτης ανεργίας (%)	7,6	8,4	8,6	8,6	8,6

Πηγές: *Banque Nationale de Belgique, Institut des Comptes Nationaux, SPF Finances, Commission Européenne, BCE, EUROSTAT*

Σημειώσεις: * Νέες εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας Βελγίου όσον αφορά τα μακροοικονομικά στοιχεία έτους 2015, Institut des Comptes Nationaux

** Προβλέψεις της Κεντρικής Τράπεζας Βελγίου, Institut des Comptes Nationaux

3. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ

Η βελγική οικονομία είναι μια σύγχρονη οικονομία, θεμελιωμένη πρωταρχικώς στη δράση των πολλών ιδιωτικών –και πολυεθνικών- επιχειρήσεων που εδρεύουν στη χώρα, ενώ τα κύρια πλεονεκτήματα της κεφαλαιοποίησής της αντλούνται από τη στρατηγική θέση της χώρας στο κέντρο της Ευρώπης, τα εξελιγμένα δίκτυα μεταφορών, τη διαφοροποιημένη βιομηχανική και εμπορική σύνθεση της παραγωγικής της βάσης και τον απόλυτα εξωστρεφή προσανατολισμό της βελγικής επιχειρηματικότητας. Ελλείπει ιδίων φυσικών πόρων, το Βέλγιο υποχρεούται να εισάγει μεγάλες ποσότητες πρώτων υλών και να εξάγει μεγάλους όγκους μεταποιημένων (κυρίως βιομηχανικών) αγαθών, γεγονός που καθιστά τη βελγική οικονομία ιδιαίτερα ευάλωτη στις ασταθείς διακυμάνσεις των διεθνών αγορών.

Μετά από τέσσερα χρόνια ισχυρής οικονομικής ανάπτυξης, το δεύτερο εξάμηνο του 2008 και το πρώτο εξάμηνο του 2009 η βελγική οικονομία διήλθε περίοδο βαθιάς ύφεσης, υπό το βάρος της διεθνούς οικονομικής κρίσης. Η οικονομία επλήγη κατ' αρχάς από την κρίση στον τραπεζικό τομέα, καθώς οι τρεις σημαντικότερες βελγικές τράπεζες χρειάστηκε να λάβουν κρατική οικονομική ενίσχυση για να επιβιώσουν (Fortis, Dexia, KBC), ενώ η Fortis κατέληξε επιπλέον να εξαγοραστεί από τον γαλλικό όμιλο BNP Paribas. Στη συνέχεια η κρίση επηρέασε το εξωτερικό εμπόριο της χώρας, το οποίο παραδοσιακά κρατούσε υψηλά όλους τους βελγικούς δημοσιονομικούς δείκτες.

Από την εν λόγω ύφεση, η βελγική οικονομία εξήλθε επισήμως το τρίτο τρίμηνο του έτους 2009, κατόπιν τεσσάρων διαδοχικών τριμήνων καθοδικής αναπτυξιακής πορείας. Από τον αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης (-2,3%) του 2009, η βελγική οικονομία εμφάνισε ανάπτυξη 2,7% το 2010. Το 2011 το βελγικό ΑΕΠ μεγεθύνθηκε κατά 1,8%, ενώ το 2012 αυξήθηκε πολύ ελαφρά κατά 0,2%. Σύμφωνα με την Κεντρική Τράπεζα του Βελγίου, το 2012 η χώρα υπέστη τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην ευρωζώνη, με τον εξαιρετικά χαμηλό ρυθμό ανάπτυξης να οφείλεται πρωτίστως στην πτώση της εσωτερικής ζήτησης και των ιδιωτικών επενδύσεων λόγω του απαισιόδοξου οικονομικού κλίματος. Το 2013 η βελγική οικονομία σημείωσε μηδενικό ρυθμό ανάπτυξης, ενώ το 2014 επανήλθε σε θετικό ρυθμό ανάπτυξης, της τάξεως του 1,3%.

Το 2015, με βάση τα στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας του Βελγίου, ο ρυθμός μεγέθυνσης του βελγικού ΑΕΠ ανήλθε σε 1,4%. Το βελγικό ΑΕΠ αυξήθηκε στους κλάδους βιομηχανίας κατά 0,4% (έναντι αύξησης κατά 1,7% το 2014 σε σύγκριση με το 2013), κατασκευών κατά 2% (έναντι μεγέθυνσης κατά 3,3% το 2014) και υπηρεσιών κατά 1,6% (έναντι μεγέθυνσης κατά 1% το 2014). Αυξήθηκαν επίσης οι ιδιωτικές δαπάνες κατανάλωσης κατά 1,3%, οι δημόσιες καταναλωτικές δαπάνες κατά μόλις 0,2%, καθώς και οι ακαθάριστες επενδύσεις σε πάγια στοιχεία κατά 2,3% (συγκεκριμένα, οι επιχειρηματικές επενδύσεις αυξήθηκαν κατά 3,3%, οι δημόσιες επενδύσεις μειώθηκαν κατά 0,6% και οι ιδιωτικές επενδύσεις σε ακίνητα αυξήθηκαν κατά 1,2%). Η συνολική εγχώρια ζήτηση (μη συνυπολογιζομένων μεταβολών των αποθεμάτων) αυξήθηκε κατά 1,3%, ενώ οι εξαγωγές και οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά 4,8% και 5,2% αντιστοίχως. Τέλος, στην διάρκεια του 2015 αυξήθηκε ο συνολικός αριθμός των απασχολούμενων στο Βέλγιο κατά 0,9% (ήτοι 41.400 άτομα), έναντι αύξησής του κατά 0,3% (ήτοι 15.600 άτομα) το 2014 και μείωσής του κατά 0,8% το 2013.

Η μελλοντική πορεία της βελγικής οικονομίας σε μεσο-μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα παραμένει σχετικά επισφαλής, κυρίως εξαιτίας του υψηλού δημόσιου χρέους, καθώς και των δημόσιων δαπανών που είναι δύσκολο να μειωθούν δραστικά κατά τα επόμενα έτη, λόγω της γήρανσης του πληθυσμού. Ιστορικά το Βέλγιο έχει αντιμετωπίσει και κατά το παρελθόν προβλήματα υπερβολικού δημόσιου χρέους, όπως για παράδειγμα το 1993 (134% του ΑΕΠ). Χάρη σε πολυετή πολιτική δημοσιονομικής προσαρμογής που ακολούθηθηκε τότε, το δημόσιο χρέος υποχώρησε εντυπωσιακά έως το τέλος του 2007 (σε 84% του ΑΕΠ),

στη συνέχεια όμως και κατά την περίοδο 2008-2009, με την αρχή της οικονομικής κρίσης και στη συνέχεια την παγκόσμια ύφεση, η πτωτική πορεία του χρέους ανεκόπη. Η ενίσχυση του τραπεζικού κλάδου προς αποφυγή πτώχευσης σε πρώτο στάδιο, αλλά και τα χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η βελγική οικονομία και τα οποία εντάθηκαν τα τελευταία χρόνια εξαιτίας της κρίσης, είχαν ως αποτέλεσμα την εκτίναξη του δημόσιου χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ σε 102% το 2011, 104,1% το 2012, 105,2% το 2013, 106,5% το 2014 και 106,1% το 2015, ενώ για το 2016 εκτιμάται ότι το δημόσιο χρέος θα ανέλθει σε ποσοστό 106,9% του ΑΕΠ.

Το Βέλγιο, κατά τη διάρκεια του 2011 είχε αντιμετωπίσει κατά περιόδους σοβαρές δυσκολίες δανεισμού από τις διεθνείς αγορές εξαιτίας υψηλών επιτοκίων δανεισμού με βασική αιτία την παρατεταμένη περίοδο πολιτικής κρίσης. Στις αρχές Δεκεμβρίου 2011, η τότε συμφωνία σχηματισμού κυβέρνησης συνασπισμού από 6 βελγικά κόμματα υπό τον σοσιαλιστή πρωθυπουργό Elio Di Rupo είχε ανοίξει τον δρόμο για σχηματισμό ομοσπονδιακής κυβέρνησης, με βασικό σκοπό τον καθησυχασμό των κοινοτικών οργάνων και των διεθνών αγορών, που προς το τέλος του 2011 είχαν εντείνει τις πιέσεις τους στη βελγική οικονομία. Την τετραετία 2012-2015 το Βέλγιο αντιμετώπισε ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους δανεισμού από τις αγορές, καθώς τα επιτόκια δανεισμού του βελγικού κράτους αποκλιμακώθηκαν –ακολουθώντας και την γενικότερη τάση σε ευρωπαϊκό επίπεδο– φθάνοντας μάλιστα σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα.

Κοινή ωστόσο διαπίστωση τόσο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσο και διεθνών χρηματοδοτικών οργανισμών αποτελεί το γεγονός ότι η βελγική Κυβέρνηση πρέπει να προβεί σε εκτεταμένες περαιτέρω μεταρρυθμίσεις με στόχο τον δραστικό περιορισμό των κρατικών δαπανών, την αναμόρφωση του συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων, συντάξεων και υγειονομικής περίθαλψης, αλλά και την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, προκειμένου να απαλείψει στα αμέσως προσεχή χρόνια το διαρθρωτικό και το ονομαστικό δημοσιονομικό έλλειμμα και να επαναφέρει το δημόσιο χρέος της χώρας σε επίπεδα ελεγχόμενα, κάτω του 100% του ΑΕΠ.

Θετικό πάντως αντίκτυπο στην εικόνα του Βελγίου στις αγορές και γενικότερα στην πιστοληπτική του ικανότητα φαίνεται να είχε το γεγονός ότι δεν επαληθεύθηκαν οι αρχικοί φόβοι ότι τις εθνικές εκλογές του 2014 θα ακολουθούσε μακρά περίοδος πολιτικής αβεβαιότητας, όπως είχε συμβεί το 2011, αφού σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα και πριν τα τέλη του 2014 είχε σχηματισθεί σταθερή κυβέρνηση, η οποία μάλιστα προχωρά σε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και επιδεικνύει προσήλωση στον σκοπό της αντιμετώπισης των χρόνιων προβλημάτων της βελγικής οικονομίας.

4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Η οικονομική ενίσχυση των βελγικών τραπεζών δια της χορήγησης δανείων ή εγγυήσεων είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του δημοσιονομικού ελλείμματος ήδη από το έτος 2008. Το έτος 2009 το έλλειμμα ανήλθε σε 5,4% του ΑΕΠ. Το έλλειμμα αυτό, που υπήρξε το υψηλότερο που έχει σημειωθεί μετά το 1993 (7,7% του ΑΕΠ), εξηγείται από την οικονομική κρίση: την επίπτωση του σχεδίου ανάκαμψης, την άνοδο των κοινωνικών δαπανών, τη μείωση των φορολογικών εσόδων. Το σημαντικότερο τμήμα του ελλείμματος προέρχεται από το ομοσπονδιακό κράτος. Σημειώνουμε ότι το έτος 2009 το Βέλγιο εισήλθε σε διαδικασία δημοσιονομικής επιτήρησης εξαιτίας υπερβολικού ελλείμματος, από την οποία εξήλθε στα μέσα του 2014. Το 2010 το έλλειμμα ανήλθε σε 4% του ΑΕΠ, ενώ το 2011 και το 2012 ανήλθε σε 4,1% και 4,2% του ΑΕΠ αντίστοιχα, το 2013 σε 3% του ΑΕΠ, το 2014 σε 3,1% του ΑΕΠ και το 2015 σε 2,6% του ΑΕΠ.

Το δημοσιονομικό πρόγραμμα της κεντροδεξιάς ομοσπονδιακής κυβέρνησης Michel που ανέλαβε καθήκοντα τον Οκτώβριο 2014, προέβλεπε συνολικό έλλειμμα το 2015 στο 2,1% του ΑΕΠ (και διαρθρωτικό στο 1,3% του ΑΕΠ). Το συνολικό ύψος των δημοσιονομικών εξοικονομήσεων κατά το 2015 εκτιμάτο ότι θα ανέλθει σε 3,4 δις. €, με άνω του 1 δις. € να αφορούν περικοπές σε πρωτογενείς δαπάνες, κυρίως στους τομείς άμυνας, αναπτυξιακής συνεργασίας, υγειονομικής περίθαλψης, ενώ από την άλλη πλευρά προβλεπόταν αύξηση των δημοσίων εσόδων κυρίως δια της αύξησης των ειδικών φόρων, της διεύρυνσης της φορολογικής βάσης του ΦΠΑ και της υπαγωγής των εταιρειών τοπικής αυτοδιοίκησης σε φορολογία.

Στα τέλη Νοεμβρίου του 2014 η Ευρ. Επιτροπή γνωμοδότησε επί του σχεδίου του βελγικού προϋπολογισμού του 2015, μην προβάλλοντας μεν ριζικές ενστάσεις, εκφράζοντας ωστόσο την εκτίμηση ότι το Βέλγιο παρουσίαζε αυξημένο κίνδυνο δημοσιονομικής ασυμβατότητας με τα προβλεπόμενα στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στις 25 Φεβρουαρίου 2015, η Ευρ. Επιτροπή ανακοίνωσε ότι το Βέλγιο παραμένει στην κατηγορία των χωρών μελών που παρουσιάζουν «μακροοικονομικές ανισορροπίες οι οποίες χρήζουν παρακολούθησης και λήψης μέτρων πολιτικής». Ωστόσο, το Βέλγιο δεν τέθηκε εκ νέου σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος, παρά τα υψηλότερα επίπεδα δημοσιονομικού ελλείμματος και δημοσίου χρέους του. Το δημοσιονομικό έλλειμμα του Βελγίου για το 2014 χαρακτηρίστηκε ως «προκύπτει από εξαιρετικές περιστάσεις και προσωρινό», ενώ υπογραμμίστηκε ότι έκτοτε έχουν αναληφθεί σημαντικές προσπάθειες δημοσιονομικών εξοικονομήσεων, συνοδευόμενες από ένα πειστικό πρόγραμμα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

Στις 18 Δεκεμβρίου 2014, έπειτα από μακρά περίοδο συζητήσεων, το βελγικό κοινοβούλιο υπερψήφισε τον προϋπολογισμό του 2015. Παράλληλα, και οι τρεις βελγικές περιφέρειες κατάρτισαν σχέδια προϋπολογισμών και δημοσιονομικά προγράμματα που προέβλεπαν σημαντικότερες εξοικονομήσεις στην διάρκεια του 2015. Στην διάρκεια του 2015, και κυρίως ως αποτέλεσμα των μεταβολών στο σύστημα χρηματοδότησης των βελγικών περιφερειών και κατανομής των δημοσίων εσόδων μεταξύ ομοσπονδιακής και περιφερειακών κυβερνήσεων εξαιτίας της υλοποίησης της 6^{ης} Μεταρρύθμισης του Κράτους, οι προϋπολογισμοί των περιφερειών βρέθηκαν αντιμέτωποι με δημοσιονομικά κενά.

Στις εαρινές της προβλέψεις για την βελγική οικονομία τον Μάιο 2015, όσον αφορά το δημοσιονομικό έλλειμμα, η Ευρ. Επιτροπή εκτίμησε ότι η χώρα θα τηρούσε τις αναθεωρημένες δεσμεύσεις της για συγκράτησή του σε 2,6% του ΑΕΠ, πράγμα που επαληθεύθηκε, με βάση τα πρόσφατα στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας του Βελγίου.

Στα τέλη Ιουλίου 2015, έπειτα από μαραθώνιες διαβουλεύσεις των μελών της ομοσπονδιακής κυβέρνησης συνασπισμού Michel στο πλαίσιο του δημοσιονομικού κονκλαβίου, επετεύχθη συμφωνία τόσον όσον αφορά τον δημοσιονομικό προγραμματισμό για την διετία 2015-2016, όσο και για τα βασικά μέτρα της επί μακρό διάστημα αναμενόμενης

φορολογικής μεταρρύθμισης. Δύο εβδομάδες νωρίτερα, η επιτροπή παρακολούθησης του προϋπολογισμού (Comité de Monitoring) είχε προσδιορίσει το συνολικό ύψος της πρόσθετης δημοσιονομικής εξοικονόμησης που θα πρέπει να επιτευχθεί κατά την διετία 2015-2016 σε 1,76 δις. €.

Η κυβέρνηση Michel κατέληξε κατ' αρχάς επί των μέτρων που θα βοηθούσαν να επιτευχθεί η ως άνω δημοσιονομική εξοικονόμηση, τα οποία συνίσταντο πρωταρχικά σε περικοπές των δημοσίων δαπανών, καθώς και σε αυξήσεις των φορολογικών εσόδων σε διάφορους τομείς. Το μεγαλύτερο μέρος των εξοικονομήσεων στον δημόσιο τομέα αποφασίστηκε να λάβει χώρα στον κλάδο της υγείας, της κοινωνικής πρόνοιας και των συντάξεων, συνολικού ύψους 781 εκατ. € για την διετία 2015-2016, ενώ από την άλλη πλευρά η ομοσπονδιακή κυβέρνηση αποφάσισε την αύξηση του συντελεστή ΦΠΑ στην κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος από 6% σε 21%, αρχής γενομένης από τον Σεπτέμβριο 2015, προσδοκώντας ότι θα αντλήσει έσοδα 250 εκατ. € (σημειώνουμε ότι ο εν λόγω συντελεστής είχε μειωθεί από 21% σε 6% από τον Απρίλιο 2014, έπειτα από απόφαση της κυβέρνησης Di Rupo, ενώ η αντιπολίτευση είχε τότε διατυπώσει την άποψη ότι η μείωση αυτή αποτελούσε καθαρά δημαγωγικό μέτρο). Αποφασίστηκε επίσης σειρά άλλων φορολογικών μέτρων, στο πλαίσιο της συμφωνίας φορολογικής μεταρρύθμισης. Η κυβέρνηση Michel προανήγγειλε επίσης μία νέα περίοδο φορολογικής αμνηστίας, από την οποία αναμένει κρατικά έσοδα ύψους 250 εκατ. €, προσδοκώντας να την θέσει σε εφαρμογή από το τρέχον έτος, ωστόσο η έναρξη ισχύος της έχει καθυστερήσει εξαιτίας νομικών προβλημάτων που σχετίζονται με την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ ομοσπονδιακού κράτους και περιφερειών (σημειώνουμε ότι το Βέλγιο είχε εφαρμόσει διαδοχικές περιόδους φορολογικής αμνηστίας κατά την περίοδο 2004-2013, αποκομίζοντας σημαντικότερα κρατικά έσοδα).

Ο ομοσπονδιακός κυβερνητικός συνασπισμός κατέληξε, όπως προαναφέραμε, επί των βασικών μέτρων που θα υλοποιήσει στο πλαίσιο της φορολογικής μεταρρύθμισης. Η κυβέρνηση Michel αποφάσισε την εκταμίευση κονδυλίων συνολικού ύψους 7,2 δις. € κατά την τετραετία 2015-2018, με σκοπό την μείωση της συνολικής φορολογικής πίεσης μέχρι το έτος 2018. Τα κύρια μέτρα του συμφωνηθέντος πλαισίου φορολογικής μεταρρύθμισης παρατίθενται εδώ, αναφερόμαστε ωστόσο σε αυτά και λίγο παρακάτω, καθώς συγκεκριμενοποιήθηκαν περισσότερο στο πλαίσιο του δημοσιονομικού κονκλαβίου του Οκτωβρίου 2015: (α) Αύξηση του φορολογικού συντελεστή επί των εισοδημάτων από κεφαλαιακές πηγές (précompte mobilier) από 25% σε 27% (εξαιρουμένων των αποταμιευτικών καταθέσεων). (β) Αύξηση των αναμενόμενων εσόδων από την φορολόγηση εισοδημάτων Βέλγων υπηκόων που προέρχονται από νομικά πρόσωπα εγκατεστημένα σε φορολογικούς παραδείσους (φόρος διαφάνειας). (γ) Αυξήσεις των ειδικών φόρων στα αναψυκτικά, τα αλκοολούχα ποτά, τα προϊόντα καπνού και το πετρέλαιο ντίζελ. (δ) Διάθεση πρόσθετων κονδυλίων προς τόνωση της αγοραστικής δύναμης των χαμηλότερων εισοδημάτων, με στήριξη του μηνιαίου εισοδήματός τους από το έτος 2016. (ε) Διάθεση κονδυλίων ύψους 430 εκατ. € στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, παρέχοντάς τους κίνητρα για παραγωγικές επενδύσεις και δημιουργία θέσεων εργασίας (προσλήψεις). (στ) Επιβολή ειδικής φορολόγησης των κερδοσκοπικών χρηματιστηριακών συναλλαγών. (ζ) Οριζόντια μείωση των εργοδοτικών εισφορών από μέσο επίπεδο 33%, σε 25%, με συνολικό εκτιμώμενο κόστος έως το έτος 2018 στα 1,3 δις. €. Το εν λόγω μέτρο υπήρξε εκ των βασικών συστατικών στοιχείων της αρχικής συμφωνίας για τον σχηματισμό της κεντροδεξιάς κυβέρνησης συνασπισμού Michel, το οποίο προσδοκάται ότι θα επιφέρει θετικό αντίκτυπο στην ανταγωνιστικότητα των βελγικών επιχειρήσεων και θα τονώσει την απασχόληση. (η) Επιβολή νέας φορολογίας των εισοδημάτων από αμοιβαία κεφάλαια ακίνητης περιουσίας (fonds immobiliers). Επισημαίνουμε επίσης ότι στα τέλη Ιουλίου 2015, το βελγικό ομοσπονδιακό κοινοβούλιο υπερψήφισε νόμο-πλαίσιο που είχε καταθέσει ο κυβερνητικός συνασπισμός, ο οποίος περιέλαβε σειρά φορολογικών και άλλων μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης και εξοικονομήσεων, μεταξύ των οποίων και δέσμη κινήτρων προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Στο πλαίσιο των κινήτρων προς τις επιχειρήσεις, περιελήφθη και νέο ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς (tax shelter) για τις επενδύσεις φυσικών προσώπων σε νεοφυείς μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Στις αρχές Οκτωβρίου 2015, ο ομοσπονδιακός κυβερνητικός συνασπισμός ολοκλήρωσε την φθινοπωρινή διαδικασία του δημοσιονομικού κονκλαβίου, αναθεωρώντας το μέγεθος της δημοσιονομικής προσαρμογής που θα πρέπει να επιτευχθεί κατά τα έτη 2015 και 2016, αλλά και καταλήγοντας επί συγκεκριμένων μέτρων φορολογικής μεταρρύθμισης. Συγκεκριμένα, το συνολικό αναθεωρημένο μέγεθος της δημοσιονομικής προσαρμογής για το 2015 και το 2016 προσδιορίστηκε στο 1,34 δις. €. Ως βασικοί επιβαρυντικοί παράγοντες για την δημοσιονομική ισορροπία του Βελγίου κατά το 2015 προσδιορίστηκαν από την κυβέρνηση Michel η προσφυγική κρίση, αλλά και η μείωση των εισπράξεων ΦΠΑ.

Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση εξασφάλισε το μεγαλύτερο μέρος της πρόσθετης δημοσιονομικής προσαρμογής του 2015 μέσω τεχνικών βελτιώσεων του προϋπολογισμού – κυρίως δια του μη συνυπολογισμού μη διαρθρωτικών δαπανών, ύψους 383 εκατ. €- καθώς και της επιβολής νέων φόρων, ύψους 366,5 εκατ. €, αλλά και πρόσθετων περικοπών των κρατικών δαπανών, της τάξεως των 164,5 εκατ. €. Για το 2016, η πρόσθετη δημοσιονομική προσαρμογή υπολογίστηκε σημαντικά μικρότερη, της τάξεως των 343 εκατ. €, και εκτιμήθηκε πως θα καλυφθεί κυρίως μέσω των πρόσθετων εσόδων από την φορολόγηση των εταιρειών τοπικής αυτοδιοίκησης (Intercommunales), την αύξηση του συντελεστή του φόρου εισοδήματος από κεφαλαιακές πηγές (précompte mobilier) από 25% σε 27% από το 2016, και την εφαρμογή νέας περιόδου φορολογικής αμνηστίας. Επίσης, νέες, πρόσθετες φορολογικές εισπράξεις αναμένονται μεταξύ άλλων από αυξήσεις των ειδικών φόρων κατανάλωσης σε σειρά προϊόντων, όπως τα αλκοολούχα ποτά και τα αναψυκτικά, το πετρέλαιο ντίζελ και τα προϊόντα καπνού.

Όσον αφορά την φορολογική μεταρρύθμιση, το κύριο βάρος της κυβέρνησης Michel δόθηκε στην τόνωση της αγοραστικής δύναμης των πολιτών, που αποτελεί βασική εξαγγελία του ομοσπονδιακού κυβερνητικού συνασπισμού, για την υλοποίηση της οποίας διατίθενται κονδύλια συνολικού ύψους άνω των 3,7 δις. €. Τα μέτρα στήριξης των χαμηλών και μεσαίων εισοδημάτων και τόνωσης της αγοραστικής δύναμης συνίστανται βασικά σε φοροαπαλλαγές, μικρές αναθεωρήσεις της κλίμακας φορολογίας φυσικών προσώπων και αύξηση του αφορολόγητου. Έτερο βασικό μέτρο της φορολογικής μεταρρύθμισης υπήρξε η οριστικοποίηση του σχεδίου οριζόντιας μείωσης των εργοδοτικών εισφορών και επιβαρύνσεων στο επίπεδο του 25% μέχρι το 2019, εστιάζοντας την βαρύτητά της ωστόσο στα χαμηλότερα εισοδήματα, ώστε να τονωθούν οι προοπτικές προσλήψεων, ιδιαίτερα νεοεισερχόμενων στην αγορά εργασίας. Η κυβέρνηση Michel δέσμευσε εξάλλου κονδύλια συνολικού ύψους 580 εκατ. € με χρονικό ορίζοντα μέχρι το 2020, για την στήριξη των αυτοαπασχολούμενων και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων προκειμένου να προβαίνουν σε προσλήψεις εργατικού δυναμικού. Επίσης, η κυβέρνηση αποφάσισε την φορολόγηση των εισοδημάτων των υπεραξιών από πωλήσεις μετοχών και άλλων τίτλων (options, warrants) τις οποίες οι κάτοχοί τους κατακρατούν για διάστημα μικρότερο των 6 μηνών, με συντελεστή 33%, προκειμένου να αντλήσει πρόσθετα έσοδα από τις κερδοσκοπικές χρηματιστηριακές συναλλαγές, με εκκίνηση εφαρμογής από τον Ιανουάριο του 2016, και εκτιμώμενα έσοδα κατά το 2016 ύψους 34 εκατ. €. Σημαντική εξάλλου υπήρξε η απόφαση της ομοσπονδιακής κυβέρνησης να επιβάλει αύξηση του συντελεστή φορολόγησης εισοδημάτων από κεφαλαιακές πηγές από 25% σε 27% αρχής γενομένης από το 2016, αντί του 2017, όπως ήταν αρχικά σχεδιασμένο. Εξακολουθεί να ισχύει η φοροαπαλλαγή τόκων από αποταμιευτικούς λογαριασμούς έως του ποσού των 1.880 € και η φορολόγησή τους με μειωμένο συντελεστή 15% πέραν αυτού του ποσού, καθώς και η φορολόγηση με μειωμένο συντελεστή 15% των εισοδημάτων από τα ομόλογα εσωτερικού δανεισμού του Δεκεμβρίου 2011 (γνωστά ως «ομόλογα Leterme»). Αντιθέτως, αυξήθηκαν από 15% σε 27% οι συντελεστές φορολόγησης εισοδημάτων από προϊόντα «λαϊκού» δανεισμού, αλλά και μερισμάτων από εταιρείες επενδύσεων σε κατασκευές κατοικιών (πρώην SICAFI).

Η Ευρ. Επιτροπή ενέκρινε στα μέσα Νοεμβρίου 2015 τον δημοσιονομικό σχεδιασμό της βελγικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης για το 2016, κρίνοντας ότι αυτός είναι σε γενικές γραμμές συμβατός με τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει το Βέλγιο όσον αφορά την εξισορρόπηση των δημοσιονομικών του μεγεθών. Η Ευρ. Επιτροπή κατέταξε το Βέλγιο μεταξύ των χωρών τα δημοσιονομικά προγράμματα των οποίων συμμορφώνονται γενικά με τους μεσοπρόθεσμους στόχους που έχουν αναλάβει να επιτύχουν (θυμίζουμε ότι για το Βέλγιο, ο βασικός στόχος είναι η επίτευξη δημοσιονομικής εξισορρόπησης το έτος 2018). Η Επιτροπή φάνηκε πιο συγκρατημένη στις εκτιμήσεις της σε σύγκριση με την βελγική κυβέρνηση, προβλέποντας τότε συνολικό δημοσιονομικό έλλειμμα 2,7% για το 2015 και 2,6% για το 2016, και διαρθρωτικό έλλειμμα στο 2,5% του ΑΕΠ το 2015 και στο 2,1% του ΑΕΠ το 2016. Οι εκτιμήσεις της βελγικής κυβέρνησης ήταν για συνολικό έλλειμμα 2,6% του ΑΕΠ το 2015 και 2,1% του ΑΕΠ το 2016, και για διαρθρωτικό έλλειμμα 2,1% του ΑΕΠ το 2015 και 1,2% του ΑΕΠ το 2016. Σημειώτεον ότι η βελγική ομοσπονδιακή κυβέρνηση έχει δεσμευθεί έναντι της Ευρ. Επιτροπής για ετήσια βελτίωση του διαρθρωτικού ελλείμματος της τάξεως μεταξύ των 0,6 και 0,8 ποσοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ, με σκοπό την αποκατάσταση της δημοσιονομικής ισορροπίας το έτος 2018.

Η βελγική κυβέρνηση, με ελαφρά καθυστέρηση εξαιτίας των ανωμαλιών που δημιούργησαν οι τρομοκρατικές επιθέσεις των Βρυξελλών στα τέλη Μαρτίου, ολοκλήρωσε στις αρχές Απριλίου την πρώτη φετινή διαδικασία δημοσιονομικού ελέγχου. Η κυβέρνηση Michel αποφάσισε να διατηρήσει αμετάβλητο τον στόχο της επίτευξης δημοσιονομικής εξισορρόπησης το έτος 2018, ενώ το συνολικό ύψος των μέτρων πρόσθετης δημοσιονομικής εξοικονόμησης για το τρέχον έτος ανέρχεται σε 1,63 δις. €. Σύμφωνα με την αντιπολίτευση, αλλά και έγκυρους Βέλγους οικονομικούς αναλυτές, ο φετινός δημοσιονομικός έλεγχος του Μαρτίου χαρακτηρίζεται από προχειρότητα και βιασύνη, χωρίς να έχει ξεκαθαριστεί απόλυτα ποια ακριβώς δημοσιονομικά μέτρα θα ληφθούν, καθώς και σε ποιους τομείς, προκειμένου να επιτευχθεί η εξοικονόμηση, ενώ ορισμένες κριτικές εστιάζουν σε υπεραισιόδοξες εκτιμήσεις της κυβέρνησης Michel ως προς την εξέλιξη των φορολογικών εσόδων φέτος.

Εδώ επισημαίνουμε ότι στην διάρκεια του 2015, αλλά και στην μέχρι τώρα διάρκεια του τρέχοντος έτους, έχουν ενταθεί οι κοινωνικές και συνδικαλιστικές αντιδράσεις έναντι των μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης που είτε έχουν εξαγγελθεί ή υλοποιούνται από την κυβέρνηση Michel, δια της οργάνωσης διαδηλώσεων διαμαρτυρίας και απεργιών, οι οποίες σε ορισμένες περιπτώσεις κυριολεκτικά παρέλυσαν τόσο την βελγική πρωτεύουσα, όσο και τις περιφέρειες της χώρας.

Στις 12 Απριλίου 2016, το Ανώτατο Οικονομικό Συμβούλιο (Conseil Supérieur des Finances), το οποίο εποπτεύει την υλοποίηση του δημοσιονομικού προγράμματος, ανακοίνωσε πως εφ' όσον το Βέλγιο εξακολουθήσει να επιδιώκει τον στόχο εξάλειψης του διαρθρωτικού του ελλείμματος το έτος 2018, θα απαιτηθούν πρόσθετες δημοσιονομικές εξοικονομήσεις, ήτοι μέτρα λιτότητας, συνολικού ύψους 4,1 δις. € μέχρι το έτος 2018 και 5 δις. € μέχρι το έτος 2019, χρονιά κατά την οποία ολοκληρώνεται η θητεία της παρούσας ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Σε όρους ΑΕΠ, η απαιτούμενη συνολική δημοσιονομική προσπάθεια της χώρας κατά την διετία 2017-2018 αντιπροσωπεύει ποσοστό μεταξύ 1,2% και 1,7% του βελγικού ΑΕΠ.

Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Ευρ. Επιτροπής για τις οικονομίες της Ε.Ε. και την βελγική οικονομία, οι οποίες δημοσιεύθηκαν στις αρχές Μαΐου 2016, η Ευρώπη αναμένει ελαφρά κάμψη του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης το 2016 στο Βέλγιο, στο 1,2%, εξαιτίας αφ' ενός μη ευνοϊκών εξελίξεων στο διεθνές μακροοικονομικό περιβάλλον και αφ' ετέρου των βραχυπρόθεσμων επιπτώσεων των τρομοκρατικών επιθέσεων που έλαβαν χώρα στις Βρυξέλλες στα τέλη Μαρτίου. Επίσης αναμένει, έπειτα από μία πρόσκαιρη αύξηση του δημοσιονομικού ελλείμματος ως ποσοστού του ΑΕΠ φέτος, στο 2,8%, σε περιορισμό του το 2017 σε ποσοστό 2,3% του ΑΕΠ και σε επίσης περιορισμό του δημοσίου χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ το 2017, στο 105,6%, έπειτα από μία πρόσκαιρη άνοδό του στο 106,4% φέτος. Η Ευρ. Επιτροπή εκτιμά, όπως και η Κεντρική Τράπεζα του Βελγίου, πως το 2016, για

πρώτη φορά έπειτα από το 2012, θα υπάρξει πρωτογενές δημοσιονομικό έλλειμμα, ενώ κρίνει επίσης πως, παρά την πολιτική περιορισμού των δημοσίων δαπανών που έχει ακολουθηθεί συστηματικά τα τελευταία χρόνια και έχει συμβάλει αισθητά στην πορεία δημοσιονομικής εξυγίανσης, το 2016 η ελαφρά επιδείνωση του δημοσιονομικού ελλείμματος ως ποσοστού του ΑΕΠ –στο 2,8%- συνδέεται αφ' ενός με την αναμενόμενη -φέτος το καλοκαίρι- προς τα άνω τιμαριθμική αναπροσαρμογή μισθών του δημόσιου τομέα και κοινωνικών επιδομάτων, και αφ' ετέρου με τις πρόσθετες έκτακτες δημόσιες δαπάνες που σχετίζονται με την μεταναστευτική κρίση και την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, οι οποίες αντιπροσωπεύουν ποσοστά 0,2% και 0,1% του ΑΕΠ, αντίστοιχα. Η Ευρ. Επιτροπή εκτιμά ότι οι πρόσφατες τρομοκρατικές επιθέσεις των Βρυξελλών θα έχουν παροδικές επιπτώσεις στην βελγική οικονομία, επηρεάζοντας κατά κύριο λόγο τους κλάδους που σχετίζονται με τον τουρισμό και την μαζική εστίαση. Ωστόσο, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η παρατηρούμενη διολίσθηση του κλίματος καταναλωτικής εμπιστοσύνης θα μπορούσε να οδηγήσει σε περαιτέρω εξασθένηση του –ήδη ασθενούς- ρυθμού ανάκαμψης της επιχειρηματικής δραστηριότητας στο Βέλγιο.

Η Ευρ. Επιτροπή προβλέπει επίσης διαρθρωτικό δημοσιονομικό έλλειμμα της τάξεως του 2,3% του ΑΕΠ φέτος και του 2,1% του ΑΕΠ το 2017 (έπειτα από διαρθρωτικό έλλειμμα της τάξεως του 2,6% του ΑΕΠ το 2015). Η Ευρ. Επιτροπή εκτιμά ότι η εφαρμοζόμενη πολιτική της βελγικής κυβέρνησης για περιορισμό των εργοδοτικών εισφορών και λοιπών επιβαρύνσεων με σκοπό την μείωση του εργατικού κόστους έχει συμβάλει στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των βελγικών επιχειρήσεων, η οποία, σε συνδυασμό με μία αναμενόμενη περαιτέρω βελτίωση των όρων πρόσβασης σε πηγές χρηματοδότησης, αναμένεται να δώσει ώθηση στις εξαγωγές και τις επενδύσεις τα προσεχή χρόνια, διαβλέποντας ωστόσο και έναν κίνδυνο για τις σχετικά ευνοϊκές προοπτικές των βελγικών επιχειρηματικών κλάδων από μία βραδεία και παραπαιούσα ανάκαμψη των χωρών της ευρωζώνης, οι οποίες αποτελούν τους κύριους εμπορικούς εταίρους του Βελγίου.

Στις 18 Μαΐου τρέχοντος έτους, η Ευρ. Επιτροπή δημοσίευσε τις οριστικές συστάσεις της για την βελγική οικονομία, στο πλαίσιο της διαδικασίας Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2016. Η Ευρ. Επιτροπή εστιάζει στις συστάσεις της προς την βελγική κυβέρνηση κυρίως στο ζήτημα της εξισορρόπησης των δημοσιονομικών μεγεθών και της μείωσης του δημοσίου χρέους. Επισημαίνουμε πάντως ότι, σύμφωνα με την Ευρ. Επιτροπή, το Βέλγιο, καίτοι παρουσιάζει αποκλίσεις όσον αφορά το δημόσιο χρέος και το έλλειμμα, σε γενικές γραμμές συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, και ως εκ τούτου δεν τίθεται επί του παρόντος ζήτημα υπαγωγής του σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος.

Πιο συγκεκριμένα, οι 3 συστάσεις της Ευρ. Επιτροπής προς το Βέλγιο επικεντρώνουν την προσοχή τους στα ακόλουθα ζητήματα:

(α) Λήψη απαραίτητων μέτρων για την δραστική μείωση του επιπέδου του δημοσίου χρέους και την εξισορρόπηση των δημοσιονομικών μεγεθών. Συγκεκριμένα για τα έτη 2016 και 2017, η Ευρ. Επιτροπή απαιτεί διαρθρωτική δημοσιονομική προσπάθεια (μείωσης δηλαδή του διαρθρωτικού ελλείμματος) της τάξεως τουλάχιστον του 0,6% του ΑΕΠ ετησίως, με σκοπό την προσέγγιση των μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών στόχων. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρ. Επιτροπή επισημαίνει την αναγκαιότητα λήψης πρόσθετων μέτρων δημοσιονομικής εξοικονόμησης από την βελγική κυβέρνηση, ιδιαίτερα κατά την διετία 2016-2017, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι εξάλειψης του διαρθρωτικού ελλείμματος μέχρι το έτος 2018 και μείωσης της αναλογίας χρέους-ΑΕΠ στο 99,6% μέχρι το έτος 2019, όπως αυτοί προσδιορίζονται στο αναθεωρημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας που ενέβασε η βελγική κυβέρνηση στην Ευρ. Επιτροπή στα τέλη Απριλίου. Η Ευρ. Επιτροπή αναγνώρισε εξάλλου, ως ελαφρυντικά για το Βέλγιο στοιχεία, τις αρνητικές επιπτώσεις που αναμένεται να έχει η μεταναστευτική κρίση και η προσπάθεια αντιμετώπισης της τρομοκρατίας στις βελγικές κρατικές δαπάνες φέτος, ποσοτικοποιώντας τις ως ποσοστά του ΑΕΠ, ανερχόμενες σε 0,17% και 0,12% αντίστοιχα. Η Ευρ. Επιτροπή συνιστά επίσης αποτελεσματικότερο επιμερισμό δημοσιονομικών στόχων μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων διοίκησης (ομοσπονδιακών,

περιφερειακών και τοπικών αρχών) και απλοποίηση του φορολογικού συστήματος, μην παραγνωρίζοντας την πρόοδο που έχει συντελεστεί μέχρι σήμερα από την βελγική κυβέρνηση όσον αφορά την υλοποίηση της φορολογικής μεταρρύθμισης και την μετατόπιση φορολογικών βαρών από τον παραγωγικό συντελεστή εργασία προς άλλες κατηγορίες εισοδημάτων, καθώς επίσης και τις μεταβολές που η κυβέρνηση Michel έχει εισάγει αναφορικά με το συνταξιοδοτικό σύστημα (αυστηροποίηση όρων πρόωρης συνταξιοδότησης, αναθεώρηση του συστήματος συντάξεων με στόχους την αύξηση των ηλικιακών ορίων συνταξιοδότησης στα 66 έτη μέχρι το 2025 και στα 67 έτη μέχρι το 2030, αλλά και καθιέρωση νέου συστήματος υπολογισμού των συντάξεων), καθώς και την αυστηροποίηση των προϋποθέσεων καταβολής κοινωνικών επιδομάτων.

(β) Βελτίωση ανταγωνιστικότητας και λειτουργίας της αγοράς εργασίας. Η Ευρ. Επιτροπή καλεί την βελγική κυβέρνηση να προχωρήσει στην αναθεώρηση της νομοθεσίας του 1996 για την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση, σε συνεννόηση με τους κοινωνικούς εταίρους, με σκοπό την διασφάλιση επαρκούς συνδέσμου μεταξύ εξέλιξης αμοιβών και παραγωγικότητας. Θυμίζουμε ότι η εγκατάλειψη του συστήματος αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής μισθών αποτελεί πάγια, εδώ και αρκετά χρόνια, σύσταση της Ευρ. Επιτροπής προς την εκάστοτε βελγική κυβέρνηση. Η Ευρ. Επιτροπή συνιστά ακόμη βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς εργασίας και των μηχανισμών ένταξης εργατικού δυναμικού σε αυτήν με εξάλειψη των υφιστάμενων στρεβλώσεων, μεταρρύθμιση των συστημάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και παροχή ειδικής στήριξης επαγγελματικής κατάρτισης σε μετανάστες.

(γ) Λήψη μέτρων βελτίωσης της λειτουργίας της οικονομίας, της αγοράς και της αποδοτικότητας των επενδύσεων. Η Ευρ. Επιτροπή συνιστά την ενίσχυση της παραγωγικής δυναμικότητας και των επενδύσεων σε καινοτόμους κλάδους, καθώς επίσης την βελτίωση των συνθηκών του ανταγωνισμού, ιδιαίτερα στους κλάδους επιχειρηματικών υπηρεσιών και λιανεμπορίου. Περαιτέρω, συνιστά την κάλυψη των υφιστάμενων ελλείψεων διοχέτευσης και απορρόφησης επενδυτικών κεφαλαίων που αντιμετωπίζουν οι κλάδοι υποδομών μεταφορών και παραγωγής ενέργειας.

Το βελγικό δημοσιονομικό έλλειμμα το 2015 ανήλθε σε €10,66 δις., ήτοι 2,6% του ΑΕΠ (ενώ παράλληλα πραγματοποιήθηκε πρωτογενές πλεόνασμα ύψους €1,23 δις. ή 0,3% του ΑΕΠ). Σημειώνουμε ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα του 2014 είχε ανέλθει σε €12,32 δις., αντιπροσωπεύοντας το 3,1% του βελγικού ΑΕΠ. Το δημόσιο χρέος ανήλθε το 2015 σε €434,19 δις., ήτοι 106,1% του ΑΕΠ, έναντι €426,71 δις. ή 106,5% του ΑΕΠ το 2014. Οι πρωτογενείς δαπάνες μειώθηκαν κατά 0,9% ως ποσοστό του ΑΕΠ και ανήλθαν σε 51% του ΑΕΠ. Οι δαπάνες τόκων επίσης μειώθηκαν, κατά 0,3% ως ποσοστό του ΑΕΠ, ανερχόμενες συνολικά σε 2,9% του ΑΕΠ. Συνολικά οι κρατικές δαπάνες μειώθηκαν κατά 1,2% του ΑΕΠ, ανερχόμενες σε €220,99 δις. Τα κρατικά έσοδα μειώθηκαν κατά 0,7% του ΑΕΠ, ανερχόμενα σε 51,3% του ΑΕΠ (€210,33 δις.), ενώ μειώθηκαν επίσης τα πάσης φύσεως φορολογικά και παραφορολογικά έσοδα κατά 0,3% του ΑΕΠ και ανήλθαν σε 44,6% του ΑΕΠ (στα €182,93 δις.).

Όσον αφορά το δημοσιονομικό έλλειμμα, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση κατέγραψε το 2015 έλλειμμα ύψους 1,2% του ΑΕΠ (σημαντικότερη βελτίωση κατά 1,3% του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 2014), οι περιφέρειες και οι κοινότητες έκλεισαν το 2015 με έλλειμμα ύψους 1,4% του ΑΕΠ (χειροτέρευση κατά 1,1% του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 2014), οι τοπικές αρχές έκλεισαν με ισοσκελισμένο προϋπολογισμό (βελτίωση κατά 0,2% του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 2014), και τέλος οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης κατέγραψαν μικρό πλεόνασμα της τάξεως του 0,1% του ΑΕΠ ((βελτίωση κατά 0,1% του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 2014).

Από πλευράς λοιπών μακροοικονομικών δεικτών κυριαρχεί η αναπτυξιακή πορεία της βελγικής οικονομίας το 2015, με ρυθμό ανάπτυξης 1,4%, με αύξηση των επενδύσεων κατά 2,3% και της εγχώριας ιδιωτικής καταναλωτικής δαπάνης κατά 1,3%, καθώς και αύξηση των εξαγωγών και των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών (κατά 4,8% και 5,2% αντίστοιχα). Όσον

αφορά την ανεργία, το 2015 ο εναρμονισμένος δείκτης ανεργίας ανήλθε σε 8,6%, έναντι 8,6% το 2014.

Παρατηρούμε εξάλλου την ελαφρότατη άνοδο του δείκτη πληθωρισμού το 2015 στο επίπεδο του 0,6%, από 0,5% το 2014. Επίσης, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών παρουσίασε βελτίωση και εμφανίστηκε το 2015 ισοσκελισμένο, έναντι ελλείμματος 0,2% του ΑΕΠ το 2014.

Όπως έχουμε προαναφέρει, το 2015 το βελγικό ΑΕΠ αυξήθηκε στους κλάδους βιομηχανίας κατά 0,4% (έναντι αύξησης κατά 1,7% το 2014 σε σύγκριση με το 2013), κατασκευών κατά 2% (έναντι μεγέθυνσης κατά 3,3% το 2014) και υπηρεσιών κατά 1,6% (έναντι μεγέθυνσης κατά 1% το 2014). Αυξήθηκαν επίσης οι ιδιωτικές δαπάνες κατανάλωσης κατά 1,3%, οι δημόσιες καταναλωτικές δαπάνες κατά μόλις 0,2%, καθώς και οι ακαθάριστες επενδύσεις σε πάγια στοιχεία κατά 2,3% (συγκεκριμένα, οι επιχειρηματικές επενδύσεις αυξήθηκαν κατά 3,3%, οι δημόσιες επενδύσεις μειώθηκαν κατά 0,6% και οι ιδιωτικές επενδύσεις σε ακίνητα αυξήθηκαν κατά 1,2%). Η συνολική εγχώρια ζήτηση (μη συνυπολογιζομένων μεταβολών των αποθεμάτων) αυξήθηκε κατά 1,3%, ενώ οι εξαγωγές και οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά 4,8% και 5,2% αντιστοίχως. Τέλος, στην διάρκεια του 2015 αυξήθηκε ο συνολικός αριθμός των απασχολούμενων στο Βέλγιο κατά 0,9% (ήτοι 41.400 άτομα), έναντι αύξησης του κατά 0,3% (ήτοι 15.600 άτομα) το 2014 και μείωσής του κατά 0,8% το 2013.

Οι προσωρινές αναθεωρημένες εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας του Βελγίου για το 2016 αναφέρουν ρυθμό μεγέθυνσης του ΑΕΠ 1,3%, αυξήσεις των εξαγωγών και των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών (κατά 5,2% και 5,1% αντίστοιχα), σταθερή αύξηση των επενδύσεων (+2,3%), ελαφρά άνοδο του επιπέδου εγχώριας ιδιωτικής κατανάλωσης (+0,9%), σταθεροποίηση του εναρμονισμένου δείκτη ανεργίας στο 8,6%, σημαντική άνοδο του πληθωρισμού στο 1,6%, και μικρό πλεόνασμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, στο 0,1% του ΑΕΠ. Το δημοσιονομικό έλλειμμα εκτιμάται για το 2016 σε 2,8% του ΑΕΠ και το επίπεδο του δημοσίου χρέους σε 106,9% του ΑΕΠ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας του Βελγίου (BNB) που δημοσιεύθηκαν στις 28 Απριλίου, ο ρυθμός μεγέθυνσης του βελγικού ΑΕΠ κατά το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους εκτιμάται σε 0,2% έναντι του προηγούμενου, τετάρτου τριμήνου του 2015 και σε 1,5% έναντι του πρώτου τριμήνου του 2015. Σημειωτέον ότι κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2015 η οικονομική δραστηριότητα στο Βέλγιο είχε αυξηθεί κατά 0,5% έναντι του τρίτου τριμήνου του ίδιου έτους, και κατά 1,5% έναντι του αντίστοιχου τελευταίου τριμήνου του 2014.

5. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Η βελγική οικονομία είναι μία ανοικτή οικονομία, η ευμάρεια της οποίας εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από το εξωτερικό εμπόριο και τις εισαγωγές. Μεταπολεμικά, οι ξένες επενδύσεις έχουν παίξει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη του Βελγίου, αναπτύσσοντας τεχνολογία και δημιουργώντας τεχνογνωσία και θέσεις εργασίας. Τόσο η ομοσπονδιακή όσο και οι περιφερειακές κυβερνήσεις, ενθαρρύνουν και επιδιώκουν την εισροή ξένων επενδύσεων, στις οποίες παρέχουν καθεστώς εθνικής μεταχείρισης. Το Βέλγιο έχει άριστο ιστορικό στον τομέα των απαλλοτριώσεων, οι οποίες διενεργούνται σε περιπτώσεις αναγκών για δημιουργία υποδομών, καταβάλλονται επαρκείς αποζημιώσεις στους δικαιούχους, και γενικά διενεργούνται χωρίς να γίνεται διάκριση εις βάρος αλλοδαπών επιχειρήσεων.

Η αρμοδιότητα για παροχή επενδυτικών κινήτρων και επιχορηγήσεων ανήκει στις 3 περιφέρειες του Βελγίου (Βρυξέλλες, Φλάνδρα και Βαλλονία), με βάση τη σχετική νομοθεσία του 1980 περί αποκέντρωσης εξουσιών. Οι 3 βελγικές περιφέρειες διαθέτουν ειδικές υπηρεσίες προσέλκυσης επενδύσεων, και συγκεκριμένα τις: Flanders Investment & Trade στη Φλάνδρα, Invest in Wallonia (AWEX) στη Βαλλονία και Brussels Invest & Export στις Βρυξέλλες. Η επενδυτική πολιτική των περιφερειών εστιάζει στην προώθηση της καινοτομίας, της τεχνολογικής έρευνας και ανάπτυξης, της εξοικονόμησης ενέργειας, των φιλικών προς το περιβάλλον τεχνολογιών, των εξαγωγών και –πάνω απ’ όλα- στην ενίσχυση της απασχόλησης. Βεβαίως, ζητήματα όπως φορολογίας, κοινωνικών ασφαλίσεων, μισθών, ρυθμίζονται ακόμη κατά το μεγαλύτερο μέρος τους σε ομοσπονδιακό επίπεδο, ωστόσο πραγματοποιείται μεταφορά αρμοδιοτήτων από την ομοσπονδιακή στις περιφερειακές και τοπικές κυβερνήσεις, στο πλαίσιο της υλοποιούμενης «6^{ης} Μεταρρύθμισης του Κράτους». Τα χορηγούμενα σε εθνικό επίπεδο κίνητρα είναι πλήρως συμβατά και εναρμονισμένα με τους κανονισμούς της Ε.Ε.

Οι πληρωμές και μεταβιβάσεις εγχώρια ή στην αλλοδαπή δεν προαπαιτούν ειδική άδεια, ενώ μπορούν να γίνουν τόσο σε ευρώ, όσο και σε άλλα νομίσματα. Η βελγική εταιρική νομοθεσία δεν θέτει περιορισμούς στην αναλογία χρέους προς ίδια κεφάλαια, ενώ η διανομή μερισμάτων γίνεται ελεύθερα, εκτός περιπτώσεων στις οποίες η διανομή θα μείωνε το καθαρό ενεργητικό σε επίπεδο κατώτερο του καταβληθέντος εταιρικού κεφαλαίου. Δεν επιβάλλονται εξάλλου φόροι ή άλλου είδους επιβαρύνσεις κατά τον επαναπατρισμό επένδυσης ή κερδών θυγατρικής κατά τη λειτουργία ή το κλείσιμό της.

Στο Βέλγιο παρέχεται επαρκής νομική προστασία, η δικαιοσύνη είναι ανεξάρτητη και αρκετά ταχεία και αποτελεσματική, αν και μερικές φορές παρατηρούνται καθυστερήσεις λόγω φόρτου υποθέσεων. Το βελγικό δικαστικό σύστημα προσφέρεται ιδιαίτερα ως μέσον επίλυσης εμπορικών διαφορών και προστασίας δικαιωμάτων ιδιοκτησίας. Η διαδικασία πτώχευσης εμπίπτει στη δικαιοδοσία των εμπορικών δικαστηρίων. Η νομοθεσία διακρίνει μεταξύ διαφορετικών τάξεων πιστωτών, και το δικαστήριο διορίζει ελεγκτή δικαστικό (που επιβλέπει την διαδικασία πτώχευσης) και έναν ή περισσότερους εκκαθαριστές (που εκποιούν στοιχεία ενεργητικού προκειμένου να πληρωθούν οι πιστωτές). Η βελγική νομοθεσία προβλέπει εξάλλου δυνατότητα αναδιάρθρωσης των χρεών μιας επιχείρησης με δικαστική επιτήρηση, που δίνει την ευκαιρία είτε φιλικού διακανονισμού με τους πιστωτές της, ή σύναψης συμφωνίας συνολικής αναδιάρθρωσης με αυτούς, ή τέλος μεταβίβασης όλων ή μέρους των δραστηριοτήτων της εταιρείας σε ένα ή περισσότερα τρίτα μέρη.

Το Βέλγιο διαθέτει αποτελεσματική νομοθεσία για την μεσολάβηση και την διαιτησία στο πλαίσιο του βελγικού κώδικα πολιτικής δικονομίας, ενώ ταυτόχρονα είναι μέλος του Διεθνούς Κέντρου για την Επίλυση Επενδυτικών Διαφορών (ICSID) και συχνά περιλαμβάνει σχετική ρήτρα διαιτησίας σε επενδυτικές συμφωνίες. Είναι επίσης μέλος της Σύμβασης της Ν. Υόρκης για την Αναγνώριση και Εφαρμογή Αλλοδαπών Αποφάσεων Διαιτησίας (New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards) του 1958.

Το βελγικό κράτος αποδέχεται εξάλλου δεσμευτική διεθνή διαιτησία για επίλυση διαφορών με ξένους επενδυτές.

Στο Βέλγιο δεν υφίστανται περιορισμοί για τους ξένους επενδυτές. Οι ξένοι επενδυτές μπορούν να σχηματίσουν κοινοπραξίες και συνεταιρισμούς υπό τους ίδιους όρους όπως και οι Βέλγοι, με εξαίρεση ορισμένα επαγγέλματα όπως οι γιατροί, οι δικηγόροι, οι λογιστές και οι αρχιτέκτονες, όπου απαιτείται μία πρόσθετη πιστοποίηση των εμπλεκομένων. Όλοι οι επενδυτές, Βέλγοι και μη, πρέπει να διαθέτουν ειδική άδεια για το άνοιγμα και τη λειτουργία πολυκαταστημάτων, για την παροχή υπηρεσιών μεταφορών και ασφάλειας, καθώς και για την παραγωγή, συσκευασία και διάθεση τροφίμων, την κοπή και κατεργασία διαμαντιών, και την εμπορία όπλων και εκρηκτικών. Στο Βέλγιο υπάρχει ανταγωνιστική ισορροπία μεταξύ κρατικών και ιδιωτικών εταιρειών όσον αφορά τους όρους πρόσβασης στην αγορά, σε πιστώσεις, σε προμήθειες και αδειοδοτήσεις.

Τα δικαιώματα ιδιοκτησίας προστατεύονται επαρκώς νομοθετικά, η δε δικαστική εξουσία είναι ανεξάρτητη και αποτελεσματική στην επιβολή της σχετικής νομοθεσίας. Το Βέλγιο εξάλλου πληροί πολύ υψηλές προδιαγραφές όσον αφορά την προστασία δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Τα Δ.Π.Ι. προστατεύονται με βάση την εθνική και την κοινοτική νομοθεσία.

Επίσης, η πολιτική ανταγωνισμού είναι διαφανής, η σχετική νομοθεσία προστατεύει τον ανταγωνισμό και είναι συμβατή με την κοινοτική νομοθεσία. Η φορολογική, η εργατική, η υγειονομική / ασφαλιστική νομοθεσία, οι κανονισμοί ασφάλειας εργασίας και η λοιπή νομοθεσία που στοχεύει στην αποφυγή στρεβλώσεων ή εμποδίων στις επενδύσεις και την οικονομική δραστηριότητα γενικότερα, βρίσκεται σε επίπεδα τουλάχιστον αντίστοιχα των κοινοτικών χωρών. Ωστόσο, ορισμένες φορές οι ξένοι επενδυτές –και όχι μόνο– σε ορισμένους κλάδους της οικονομίας αντιμετωπίζουν προβλήματα εξαιτίας ειδικού κανονιστικού πλαισίου για την προστασία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, καθώς και των αρκετά ισχυρών συνδικαλιστικών οργανώσεων. Οι βελγικές κυβερνήσεις των τελευταίων ετών καταβάλλουν προσπάθεια για μείωση της γραφειοκρατίας και βελτίωση της διαφάνειας.

Στο πλαίσιο αυτό, η βελγική κυβέρνηση τροποποίησε στην διάρκεια του 2013 το θεσμικό πλαίσιο για την προστασία του ανταγωνισμού και τον έλεγχο του επιπέδου των τιμών, επιφέροντας σημαντικές μεταβολές τόσο σε διαδικασίες, όσο και σε θεσμικό επίπεδο. Η μεταρρύθμιση αναδιοργάνωσε πλήρως τη βελγική αρχή ανταγωνισμού, βελτιώνοντας σημαντικά την αποτελεσματικότητά της και δίνοντάς της πρόσθετες αρμοδιότητες, προσδίδοντάς της περισσότερο χαρακτήρα επιτελικής – εκτελεστικής μονάδας, παρά νομικής – δικαστικής υπηρεσίας που προκαλούσε μεγάλες καθυστερήσεις στην πρόοδο επίλυσης εκκρεμών υποθέσεων. Επίσης, δημιουργήθηκε ένα παρατηρητήριο τιμών και δόθηκε στην αρχή ανταγωνισμού η αρμοδιότητα παρέμβασης σε περιπτώσεις υπερβολικών τιμών ή περιθωρίων κέρδους. Υιοθετήθηκαν εξάλλου περισσότερο ταχείες και αποτελεσματικές διαδικασίες, ενώ επεκτάθηκαν η υπευθυνότητα και οι διοικητικές κυρώσεις σε περιπτώσεις παραβίασης του ανταγωνισμού, πέραν των επιχειρήσεων, και σε στελέχη αυτών.

Το Βέλγιο διαθέτει θεσμικό πλαίσιο για την διευκόλυνση της ελεύθερης ροής οικονομικών πόρων. Οι πιστώσεις διατίθενται χωρίς διακρίσεις σε εγχώριους και αλλοδαπούς επενδυτές. Το βελγικό τραπεζικό σύστημα είναι εξαιρετικά ανεπτυγμένο και οργανωμένο, και με καλές ανταποκρίσεις ξένων τραπεζικών ιδρυμάτων, δεδομένου ότι εξαιτίας της εξωστρέφειας της βελγικής οικονομίας, άνω του ημίσεως των εγχώριων τραπεζικών δραστηριοτήτων έχουν να κάνουν με το εξωτερικό. Οι μεγαλύτερες τράπεζες του Βελγίου εκπροσωπούνται με θυγατρικές, υποκαταστήματα και γραφεία αντιπροσώπευσης σε πολλές χώρες. Η αναλογία τραπεζών-πληθυσμού στο Βέλγιο είναι από τις υψηλότερες στον κόσμο, ωστόσο η τραπεζική αγορά είναι εξαιρετικά συγκεντρωμένη, καθώς περίπου 80% των καταθέσεων βρίσκονται στα 5 μεγαλύτερα τραπεζικά ιδρύματα. Ο τραπεζικός κλάδος στο Βέλγιο θεωρείται γενικά αρκετά υγιής, ωστόσο ήταν από τους πρώτους που επλήγησαν από

την διεθνή οικονομική κρίση, γεγονός που οδήγησε αφ' ενός τη βελγική κυβέρνηση να τον στηρίξει, και αφ' ετέρου σε μία σειρά εσωτερικών ζυμώσεων και ανακατατάξεων. Η αρμοδιότητα εποπτείας του τραπεζικού και του ασφαλιστικού συστήματος βαρύνει την Κεντρική Τράπεζα του Βελγίου (BNB), σε στενή συνεργασία με την βελγική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (Financial Services & Markets Authority – FSMA), η οποία εποπτεύει την κεφαλαιαγορά, τα χρηματοοικονομικά προϊόντα και υπηρεσίες, και τις χρηματιστηριακές εταιρείες και εταιρείες διαχείρισης επενδυτικών χαρτοφυλακίων.

Το Βέλγιο διαθέτει επίσης μία εξαιρετικά λειτουργούσα χρηματαγορά. Στο τέλος του 2000 το Χρηματιστήριο Βρυξελλών συγχωνεύθηκε με εκείνα του Παρισιού, του Άμστερνταμ και λίγο αργότερα, το 2002, με το Χρηματιστήριο της Λισσαβώνας, σχηματίζοντας το EURONEXT, το οποίο αργότερα, το 2007, συγχωνεύθηκε με το Χρηματιστήριο Ν. Υόρκης (NYSE), χαρακτηρίζεται δε από αρκετά εύελικτες διαδικασίες για αυξήσεις κεφαλαίων, εκδόσεις νέων μετοχών, ομολόγων κλπ. Η βελγική νομοθεσία ρυθμίζει τη λειτουργία της χρηματιστηριακής αγοράς κατά τρόπον ώστε να προστατεύονται τα συμφέροντα όλων των επενδυτών αδιακρίτως, εγχώριων και ξένων, από αθέμιτες πρακτικές, επιθετικές εξαγορές κλπ. Σημειωτέον ότι το Νοέμβριο του 2013 έλαβε χώρα συγχώνευση της αμερικανικής χρηματιστηριακής πλατφόρμας (κυρίως ενεργειακών παραγωγών) Intercontinental Exchange και της NYSE EURONEXT που ήταν η μητρική εταιρεία του Χρηματιστηρίου Βρυξελλών, η οποία είχε ανακοινωθεί τον Δεκέμβριο του 2012. Σε συνέχεια της εν λόγω συγχώνευσης, η EURONEXT τον Ιούνιο του 2014 διαχωρίστηκε οριστικά από την Intercontinental Exchange, πραγματοποίησε την είσοδό της στο Χρηματιστήριο Βρυξελλών και σύμφωνα με χρηματιστηριακούς αναλυτές έχει επωφεληθεί σημαντικά από τον εν λόγω διαχωρισμό (spin off), επικεντρωνόμενη στις παραδοσιακές χρηματιστηριακές της δραστηριότητες και αναπτύσσοντας νέες πλατφόρμες διαπραγμάτευσης τίτλων και νέα χρηματιστηριακά προϊόντα.

Σημειώνουμε ότι στην ηλεκτρονική έκδοση της βελγικής Επίσημης Εφημερίδας (Moniteur Belge), στην διεύθυνση <http://www.ejustice.just.fgov.be/loi/loi.htm>, μπορεί κάθε ενδιαφερόμενος να αναζητήσει και μελετήσει βελγικά νομοθετήματα οικονομικού – εμπορικού αντικειμένου, τα οποία παρατίθενται στην γαλλική και φλαμανδική γλώσσα. Επίσης, στην ηλεκτρονική έκδοση της Επίσημης Εφημερίδας, μπορούν να αναζητηθούν δημοσιεύσεις που σχετίζονται με βελγικά νομικά πρόσωπα (στην διεύθυνση http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_tsv/tsv_rech.pl?language=fr). Το Γραφείο Ο.Ε.Υ. Βρυξελλών είναι στην διάθεση κάθε ενδιαφερομένου που χρειάζεται υποβοήθηση της αναζήτησής του.

6. ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΞΕΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ. ΜΟΡΦΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΙΔΡΥΣΗΣ.

1. Η επιλογή μεταξύ θυγατρικής εταιρείας ή υποκαταστήματος

Ο ξένος επενδυτής που ενδιαφέρεται να ασκήσει επιχειρηματική δραστηριότητα στο Βέλγιο, έχει τη δυνατότητα να το πράξει είτε με την ίδρυση θυγατρικής εταιρείας είτε με τη σύσταση υποκαταστήματος. Η επιλογή αυτή συνεπάγεται την επέλευση σημαντικών έννομων συνεπειών όσον αφορά τη νομική και οικονομική μεταχείριση της επιχείρησης από το βελγικό κράτος.

Η παρουσία του ξένου επενδυτή στη χώρα μέσω της σύστασης θυγατρικής εταιρείας ισοδυναμεί με ίδρυση νέας εταιρείας, αμιγώς βελγικής ιθαγένειας, με πλήρως ξεχωριστή νομική προσωπικότητα από τη μητρική εταιρεία, η οποία δεν φέρει ουδεμία ευθύνη για τις πληρωμές και τα χρέη της θυγατρικής της. Λόγω της βελγικής ιθαγένειας, η θυγατρική εταιρεία διέπεται από το βελγικό δίκαιο για το σύνολο των θεμάτων που την αφορούν (φορολογία, κοινωνική ασφάλιση, ΦΠΑ, εταιρικές υποχρεώσεις κλπ.).

Αντιθέτως, το υποκατάστημα, δεν έχει ξεχωριστή νομική προσωπικότητα από την εταιρεία της χώρας προέλευσης και εξαρτάται από αυτήν νομικά και οικονομικά, με αποτέλεσμα η τελευταία να ευθύνεται πλήρως για τις οφειλές του. Το υποκατάστημα διατηρεί την ιθαγένεια της μητρικής εταιρείας και συνακόλουθα θεωρείται για το βελγικό κράτος και τη βελγική έννομη τάξη ως ξένη εταιρεία. Υπόκειται βεβαίως στο βελγικό κανονιστικό πλαίσιο όσον αφορά την λειτουργία, την διοίκηση και την φορολογία του. Συνήθως, τα υποκαταστήματα αλλοδαπών εταιρειών επωφελούνται του ειδικού ευνοϊκού φορολογικού καθεστώτος των πλασματικών τόκων (βλ. κατωτέρω, υπό κεφάλαιο 7, παράγραφος 1).

2. Διατυπώσεις σύστασης υποκαταστήματος στο Βέλγιο

- Κάθε ξένη εταιρεία που επιθυμεί να ιδρύσει υποκατάστημα στο Βέλγιο οφείλει να διορίσει ως νομικό εκπρόσωπό της φυσικό πρόσωπο υπεύθυνο για όλες τις δραστηριότητες του υποκαταστήματος, συμπεριλαμβανομένων των συναλλαγών με τρίτους καθώς και όλων των οικείων νομικών ζητημάτων. Το πρόσωπο αυτό θεωρείται ο «νομικός εκπρόσωπος» («legal representative») της εταιρείας στο Βέλγιο.

- Δημοσίευση στην επίσημη βελγική Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Moniteur Belge):
 - α. Της απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της ξένης εταιρείας, για την ίδρυση υποκαταστήματος στο Βέλγιο. Η απόφαση αυτή πρέπει υποχρεωτικά να αναφέρει το όνομα του φυσικού προσώπου που διορίζεται ως νομικός εκπρόσωπος της εταιρείας στο Βέλγιο.
 - β. Του καταστατικού της ξένης εταιρείας και του ΦΕΚ, στο οποίο δημοσιεύτηκε η ίδρυσή της στη χώρα ιθαγένειας. Το κόστος δημοσίευσης ανέρχεται στο ποσό των 265,47 ευρώ (ή 214,41 ευρώ στην ηλεκτρονική έκδοση), καθώς ωστόσο τούτο αναπροσαρμόζεται συχνά, επιβάλλεται η διασταύρωσή του στην οικεία ιστοσελίδα: http://www.ejustice.just.fgov.be/tsv_pub/tarif_f.htm.

- Μετά τη δημοσίευση των ως άνω εγγράφων, ο τελευταίος ισολογισμός της μητρικής εταιρείας κατατίθεται στην Κεντρική Τράπεζα του Βελγίου (Banque Nationale de Belgique,

Centrale des Bilans). Η κατάθεση μπορεί να γίνει και ηλεκτρονικά (βεβαίως εφ' όσον υποβληθούν επικυρωμένα έγγραφα μάλλον η κατάθεση θα πρέπει να γίνει έντυπα τουλάχιστον στην αρχική φάση) και το κόστος κυμαίνεται μεταξύ 418,73 και 489,51 ευρώ ανάλογα με τον τρόπο κατάθεσης, για μεγάλες και εισηγμένες στο Χρηματιστήριο επιχειρήσεις, και μεταξύ 155,67 και 226,34 ευρώ για μικρομεσαίες και μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο εταιρείες, ανάλογα και πάλι με τον τρόπο κατάθεσης. Περισσότερες λεπτομέρειες μπορούν να αντληθούν στην ιστοσελίδα της Κεντρικής Τράπεζας: http://www.nbb.be/pub/03_00_00_00_00/03_05_00_00_00/03_05_01_00_00.htm?l=en.

Επισημαίνεται ότι όλα τα ως άνω αναφερθέντα έγγραφα, εκτός από τον ισολογισμό της εταιρείας, πρέπει να μεταφραστούν από εξουσιοδοτημένο Βέλγο μεταφραστή στη γαλλική ή στην ολλανδική γλώσσα. Κατάλογος ορκωτών μεταφραστών τηρείται στα Δικαστήρια και η μετάφραση επικυρώνεται από το Greffe du Tribunal de Commerce. Ειδικά το καταστατικό της μητρικής εταιρείας θα πρέπει να φέρει, πριν μεταφραστεί, την Σφραγίδα της Χάγης (Apostille) από την αρμόδια ελληνική αρχή. Για τον ισολογισμό προς δημοσίευση στη Banque Nationale de Belgique, Centrale des Bilans αρκεί απλή μετάφραση στη γαλλική ή την ολλανδική γλώσσα.

Ανάλογες ενέργειες κατάθεσης εγγράφων θα πρέπει να γίνουν επίσης τόσο προς την Βάση Δεδομένων Επιχειρήσεων (Banque Carrefour des Entreprises), όσο και προς το εμπορικό δικαστήριο, ώστε να είναι το υποκατάστημα εγγεγραμμένο στο μητρώο εταιρειών, καθώς και στο φορολογικό μητρώο.

3. Διατυπώσεις σύστασης θυγατρικής εταιρείας στο Βέλγιο

Η σύσταση βελγικής εταιρείας απαιτεί τη σύνταξη καταστατικού με συμβολαιογραφική πράξη (στις περισσότερες περιπτώσεις, βλ. και κατωτέρω). Τα έξοδα συστάσεως συνίστανται κατ' αρχάς στην αμοιβή του συμβολαιογράφου, η οποία υπολογίζεται βάσει του κεφαλαίου και του ενεργητικού της εταιρείας (και στην πράξη ανέρχεται σε περίπου 1.000 € για μία εταιρεία περιορισμένης ευθύνης και σε 1.500 € για μία ανώνυμη εταιρεία, με ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο). Στην συνέχεια, η ως άνω συμβολαιογραφική πράξη θα πρέπει να κατατεθεί και εγγραφεί στο ομοσπονδιακό Υπ. Οικονομικών έναντι κόστους 25 ευρώ, και βεβαίως στο μητρώο επιχειρήσεων του αρμόδιου εμπορικού δικαστηρίου (Greffe du Tribunal de Commerce). Το μητρώο επιχειρήσεων εκδίδει έναν αριθμό επιχείρησης, ο οποίος κατατίθεται στην Βάση Δεδομένων Επιχειρήσεων (Banque Carrefour des Entreprises) του ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομίας, ενεργοποιείται και αποτελεί τον αριθμό ταυτοποίησης και φορολογικού μητρώου της συσταθείσας εταιρείας (βλ. και κατωτέρω).

Τα έξοδα δημοσίευσης του καταστατικού στην επίσημη βελγική Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Moniteur Belge) ανέρχονται στα 265,47 € (σε έντυπη μορφή), στα 214,41 € (σε ηλεκτρονική μορφή) και στα 155,73 € για εκάστη τροποποίηση (βλ. και ιστοσελίδα http://www.ejustice.just.fgov.be/tsv_pub/tarif_f.htm). Η καταχώρηση στην Βάση Δεδομένων Επιχειρήσεων (Banque Carrefour des Entreprises) κοστίζει 83,50 €. Οι διαδικασίες σύστασης εταιρείας στο Βέλγιο διαρκούν μεταξύ μιας και έξι εβδομάδων.

Περισσότερες πληροφορίες διαθέσιμες στην ιστοσελίδα : <https://www.notaire.be/societes>.

Οι πλέον συνήθεις τύποι εμπορικών εταιρειών είναι οι ακόλουθοι :

ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ: SOCIETE ANONYME (S.A. / N.V.)

Η ανώνυμη εταιρεία αποτελεί αμιγώς κεφαλαιουχική εταιρεία, με την έννοια ότι το νομικό πρόσωπο της εταιρείας διαχωρίζεται πλήρως από τους μετόχους, όσον αφορά τις υποχρεώσεις και την ευθύνη της εταιρείας. Οι μέτοχοι της S.A. είναι υπόλογοι μέχρι του ποσού της κεφαλαιακής τους συνεισφοράς, δηλαδή των μετοχών που κατέχουν.

- Πρέπει να έχει τουλάχιστον δύο (2) μετόχους.
- Ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 61.500 ευρώ, το οποίο πρέπει να καταβληθεί εξ ολοκλήρου κατά τη σύσταση της εταιρείας (εάν είναι υψηλότερο, απαιτείται καταβολή του 25% του μετοχικού κεφαλαίου, υπό τον όρο ότι καλύπτει το ελάχιστο όριο).
- Το κόστος αρχικής εγγραφής συν ορισμένα διοικητικά κόστη σύστασης της εταιρείας πλησιάζουν τα 300 ευρώ, συν βεβαίως τα συμβολαιογραφικά έξοδα.
- Η S.A. έχει διοικητικό συμβούλιο, το οποίο κατονομάζεται και διορίζεται με το καταστατικό, γενική συνέλευση και τουλάχιστον τρεις διαχειριστές, εκτός και αν οι μέτοχοι είναι μόνο δύο, οπότε έχει δύο διαχειριστές.
- Κατά την ίδρυσή της, τα μέλη πρέπει να παρουσιασθούν σε Βέλγο συμβολαιογράφο, είτε αυτοπροσώπως ή δια πληρεξουσίου, για να υπογράψουν την πράξη σύστασης της εταιρείας. Οι ιδρυτές πρέπει να καταθέσουν στον συμβολαιογράφο οικονομικό σχέδιο το οποίο αποδεικνύει ότι το κατατεθέν κεφάλαιο επαρκεί για τις δραστηριότητες της εταιρείας. Υπόψη ότι εάν η εκπόνηση του οικονομικού σχεδίου ανατεθεί σε λογιστικό γραφείο, θα πρέπει να υπολογιστεί ένα πρόσθετο κόστος πλησίον των 500 ευρώ.
- Το καταστατικό της εταιρείας πρέπει να κατατεθεί στο εμπορικό δικαστήριο, ενώ τα πλέον σημαντικά του αποσπάσματα δημοσιεύονται στην βελγική Επίσημη Εφημερίδα (Annexe au Moniteur Belge) σε μία από τις γαλλική, φλαμανδική ή γερμανική, με βάση το πού εδρεύει η εταιρεία. Η εταιρεία αποκτά νομική υπόσταση από τη στιγμή που το καταστατικό έχει κατατεθεί στο εμπορικό δικαστήριο.
- Αφού συσταθούν, οι εταιρείες πρέπει να εγγράφονται στην Βάση Δεδομένων Επιχειρήσεων (Banque Carrefour des Entreprises, βλ. και κατωτέρω) προτού ξεκινήσουν την δραστηριότητά τους. Απαιτείται προηγούμενη έγκριση μόνον για ορισμένους κλάδους δραστηριότητας, όπως οι τραπεζικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες, οι μεταφορές, το εμπόριο διαμαντιών, παρασκευή και εμπόριο φαρμακευτικών κ.α.
- Εταιρείες εγκατεστημένες στον χώρο της E.E. μπορούν να συστήσουν μία ειδική μορφή ανώνυμης εταιρείας, την «Ευρωπαϊκή Εταιρεία» (“Société Européenne” - SE), που είναι μία εταιρική μορφή η οποία διευκολύνει τις συγχωνεύσεις, τον σχηματισμό holding companies από επιχειρήσεις που εδρεύουν σε περισσότερα κράτη μέλη της E.E. και την δημιουργία μικτών θυγατρικών σε άλλα κράτη μέλη. Το ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο της «Ευρωπαϊκής Εταιρείας» ανέρχεται σε 120.000 ευρώ, ενώ το ελάχιστο κεφάλαιο που πρέπει να καταβληθεί κατά την σύστασή της ανέρχεται σε 61.500 ευρώ. Οι διαδικασίες εγγραφής λαμβάνουν χώρα στο Βέλγιο (ή άλλο κράτος μέλος) και η δημοσίευση του καταστατικού της στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ: SOCIETE PRIVEE A RESPONSABILITE LIMITEE (S.P.R.L. / B.V.B.A.)

Η S.P.R.L. είναι ο τύπος εταιρείας που συνιστάται περισσότερο σε νέους επιχειρηματίες, και χρησιμοποιείται ευρέως στο Βέλγιο. Οι εταίροι της S.P.R.L. ευθύνονται για τις υποχρεώσεις της έως το ποσοστό της συνεισφοράς τους σε αυτήν, και, όπως οι μέτοχοι της S.A. είναι υπόλογοι μέχρι του ποσού της κεφαλαιακής τους συνεισφοράς.

- Τουλάχιστον ένας εταίρος αρκεί για να εκκινήσει η εταιρεία τη λειτουργία της.
- Ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο: 18.550 ευρώ, με ελάχιστο απαιτούμενο καταβληθέν κατά τη σύσταση 6.200 ευρώ (ή 12.400 ευρώ εάν υπάρχει μόνον ένας εταίρος). Σημειωτέον ότι με βάση νομοθεσία του 2010, υπάρχει η δυνατότητα για φυσικά πρόσωπα σύστασης S.P.R.L. “Starter”, με καταβολή ελάχιστου εταιρικού κεφαλαίου 1 ευρώ (εντός περιόδου πενταετίας πρέπει να καταβληθεί το εταιρικό κεφάλαιο, ήτοι 18.550 ευρώ κατ’ ελάχιστο).
- Η διοίκηση ασκείται από έναν ή περισσότερους διαχειριστές, που μπορούν να είναι ή να μην είναι μέτοχοι της εταιρείας, και οι οποίοι διορίζονται από τους ιδρυτές της εταιρείας με την καταστατική πράξη συστάσεώς της, ή τους μετόχους για ορισμένη ή και αόριστη χρονική περίοδο.
- Οι διαδικασίες σύστασης ομοιάζουν με της S.A. και απαιτείται συμβολαιογραφική πράξη.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ: SOCIETE COOPERATIVE A RESPONSABILITE LIMITEE (S.C.R.L. / C.B.V.A.)

Πρόκειται για ιδιαίτερα ευέλικτο τύπο εταιρείας, ιδιαίτερα όσον αφορά την κεφαλαιακή του διάρθρωση. Βασικά χαρακτηριστικά του:

- Πρέπει να έχει τουλάχιστον τρεις (3) μετόχους, οι οποίοι μπορούν να αυξάνουν ή να μειώνουν τις κεφαλαιακές συνεισφορές τους, ή και να αποχωρούν από την εταιρεία σε οποιαδήποτε στιγμή κατά τους πρώτους 6 μήνες κάθε οικονομικού έτους, ενώ ευθύνονται μέχρι του ποσού της κεφαλαιακής τους συνεισφοράς.
- Ελάχιστο κεφάλαιο 18.550 ευρώ (με 6.200 ευρώ ελάχιστο καταβεβλημένο).

Υπάρχει επίσης και η συνεταιριστική εταιρεία απεριόριστης ευθύνης (Société coopérative à responsabilité illimitée), οι βασικές διαφορές της οποίας είναι ότι αφ’ ενός η ευθύνη των μετόχων είναι απεριόριστη και αφ’ ετέρου δεν υπάρχει ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο. Η σύσταση της εταιρείας απαιτεί συμβολαιογραφική πράξη.

ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΑΤΑ ΜΕΤΟΧΕΣ: SOCIETE EN COMMANDITE PAR ACTION (S.C.A. / C.V.A.)

Πρόκειται για εταιρεία που αποτελείται αφ’ ενός από έναν ή περισσότερους εταίρους οι οποίοι έχουν απεριόριστη ευθύνη, και αφ’ ετέρου από μετόχους (ετερόρρυθμους εταίρους) οι οποίοι ευθύνονται μέχρι του ποσού των μετοχών που κατέχουν. Βασική διαφορά από την απλή ετερόρρυθμη εταιρεία είναι ότι οι μετοχές μπορούν να μεταβιβαστούν σε τρίτους. Η εταιρεία διοικείται από εταίρο ο οποίος ορίζεται στο καταστατικό της, και έχει απεριόριστη ευθύνη. Η σύσταση της εταιρείας απαιτεί συμβολαιογραφική πράξη.

ΑΠΛΗ ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ: SOCIETE EN COMMANDITE SIMPLE (S.C.S. / G.C.V.)

Πρόκειται για την κλασική ετερόρρυθμη εταιρεία, με εταίρους που έχουν απεριόριστη (ομόρρυθμοι εταίροι) και άλλους που έχουν περιορισμένη ευθύνη (ετερόρρυθμοι εταίροι) μέχρι του ποσού της συνεισφοράς τους στο κεφάλαιο. Μπορεί να συσταθεί είτε με ιδιωτικό συμφωνητικό ή με συμβολαιογραφική πράξη. Υπεύθυνοι για την εκπροσώπηση της εταιρείας είναι οι ομόρρυθμοι εταίροι. Η εταιρική αυτή μορφή είναι σχετικά σπάνια στο Βέλγιο.

ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ: SOCIETE EN NOM COLLECTIF (S.N.C. / V.O.F.)

Η ομόρρυθμη εταιρεία μπορεί να συσταθεί είτε με ιδιωτικό συμφωνητικό ή με συμβολαιογραφική πράξη. Απαιτούνται τουλάχιστον δύο εταίροι (που μπορούν να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα), οι οποίοι φέρουν απεριόριστη ευθύνη, ενώ το καταστατικό της εταιρείας πρέπει να κατατεθεί στο εμπορικό δικαστήριο.

Τόσο στην περίπτωση της θυγατρικής όσο και στην περίπτωση του υποκαταστήματος επιβάλλεται άνοιγμα ειδικού «κλειστού» λογαριασμού όψεως σε βελγική τράπεζα, στο όνομα της υπό σύσταση εταιρείας. Στην περίπτωση της θυγατρικής, ο τραπεζικός λογαριασμός ανοίγει στο όνομα της εταιρείας, ενώ στην περίπτωση του υποκαταστήματος ο λογαριασμός ανοίγει στο όνομα του νομικού εκπροσώπου της μητρικής εταιρείας στο Βέλγιο.

Επίσης κάθε εταιρεία που δραστηριοποιείται στο Βέλγιο οφείλει να καταθέσει αίτηση στην «Banque Carrefour des Entreprises» για να πάρει αριθμό ταυτοποίησης (numéro d'entreprise). Κόστος εγγραφής: 83,50 ευρώ. Παράλληλα, η υπό σύσταση εταιρεία θα πρέπει να απευθυνθεί σε εξουσιοδοτημένο οργανισμό εξυπηρέτησης επιχειρήσεων (“Guichet d’Entreprises”), ο οποίος θα προβεί –έναντι αμοιβής- για λογαριασμό της σε όλες τις ενέργειες προς την «Banque Carrefour des Entreprises», και μετά την ίδρυση της εταιρείας θα αναλάβει την διεκπεραίωση των φορολογικών, ασφαλιστικών, μισθολογικών και λοιπών υποχρεώσεων της εταιρείας. Στις ιστοσελίδες: http://economie.fgov.be/fr/entreprises/vie_entreprise/Creer/Guichets_entreprises_agrees/#Liste (ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομίας) και http://business.belgium.be/fr/gerer_votre_entreprise/toutes_les_demarches/guichets_d_entreprises/ (ομοσπονδιακή κυβέρνηση) μπορούν οι ενδεχομένως ενδιαφερόμενοι να εντοπίσουν πληροφορίες σχετικά με τους εν λόγω οργανισμούς εξυπηρέτησης επιχειρήσεων στο Βέλγιο (“Guichets d’Entreprises”).

Συνημμένα με την αίτηση θα πρέπει να υποβληθούν τα κάτωθι έγγραφα:

- Το καταστατικό της εταιρείας
- Αντίγραφο της ταυτότητας ή του διαβατηρίου καθώς και άδεια παραμονής του διαχειριστή της εταιρείας και του νομικού της εκπροσώπου στο Βέλγιο.
- Αντίγραφα των διπλωμάτων που πιστοποιούν την επαγγελματική ιδιότητα των προσώπων αυτών. Σημειώνουμε ότι υπάρχουν συγκεκριμένες απαιτήσεις που συνδέονται με την πρόσβαση σε κατηγορίες ελευθέρων επαγγελματιών / αυτοαπασχολούμενων, μεταξύ των οποίων οι αρχιτέκτονες, οι λογιστές / φοροτέχνες και άλλοι πάροχοι υπηρεσιών, αλλά και εμπορικές και βιοτεχνικές δραστηριότητες.

Κατόπιν της εγγραφής στην «Banque Carrefour des Entreprises» τόσο η εταιρεία ως νομικό πρόσωπο όσο και τα φυσικά πρόσωπα που την απαρτίζουν, οφείλουν να υποβάλλουν αίτηση έκδοσης βελγικού αριθμού φορολογικού μητρώου (TVA - taxe sur la valeur ajoutée) . Η έκδοση αριθμού φορολογικού μητρώου είναι δωρεάν εφ’ όσον η αίτηση

κατατεθεί στην αρμόδια φορολογική αρχή, ή διαφορετικά, εφ' όσον κατατεθεί διαμέσου “one-stop-shop” έχει κόστος περίπου 55 ευρώ.

Σύμφωνα με την ισχύουσα βελγική νομοθεσία, οι επιχειρήσεις υπόκεινται σε εξωτερικό έλεγχο από ορκωτούς ελεγκτές εφ' όσον δεν είναι, ή παύσουν κάποια στιγμή να είναι μικρομεσαίες, δηλαδή απασχολούν άνω των 100 υπαλλήλων, ή συντρέχουν τουλάχιστον δύο από τις ακόλουθες τρεις προϋποθέσεις: (α) ο αριθμός απασχολουμένων υπερβαίνει τους 50, (β) ο κύκλος εργασιών υπερβαίνει τα 7.300.000 ευρώ και (γ) ο ισολογισμός υπερβαίνει τα 3.650.000 ευρώ.

Επισημαίνεται επίσης ότι όλες οι νομικές μορφές εταιρειών θα πρέπει να δηλώνονται στο εμπορικό δικαστήριο (Tribunal de Commerce) προκειμένου να αποκτήσουν νομική υπόσταση. Επισημαίνεται επίσης ότι αφού εγγραφούν και στην “Banque Carrefour des Entreprises” μπορούν να ξεκινήσουν την δραστηριότητά τους.

Περισσότερες πληροφορίες για την σύσταση εταιρειών, τις διαφορετικές νομικές μορφές τους, αλλά και επενδυτικά κίνητρα είναι διαθέσιμες στις ακόλουθες ιστοσελίδες:

(1) http://economie.fgov.be/fr/entreprises/vie_entreprise/Creer/#.V2PK47uLTcs (ιστοσελίδα του ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομίας, στην γαλλική), (2) <http://www.belgium.be/fr/economie/entreprise> (ιστοσελίδα της ομοσπονδιακής κυβέρνησης, στην γαλλική), (3) <http://economie.fgov.be/fr/entreprises/BCE/#.V2PyxruLTcs> (κεντρική ιστοσελίδα της Banque Carrefour des Entreprises), (4) <http://www.investinbrussels.com/en/> (ιστοσελίδα του Brussels Invest & Export), (5) <http://www.investinlanders.be/en/> (ιστοσελίδα του Flanders Investment & Trade), (6) <http://www.investinwallonia.be/> (ιστοσελίδα της Agence Wallonne à l'Exportation et aux Investissements Etrangers), (7) <https://www.notaire.be/societes> (ιστοσελίδα της Fédération Royale du Notariat Belge), καθώς επίσης (8) στην ιστοσελίδα της Deloitte: <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-belgiumguide-2015.pdf>.

Αμέσως κατωτέρω παρατίθενται συγκριτικοί πίνακες με τα πλεονεκτήματα και τις δυσκολίες που παρουσιάζει εκάστη εταιρική μορφή.

ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ - PUBLIC LIMITED LIABILITY COMPANY (S.A. / N.V.)

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
Η ευθύνη των μετόχων περιορίζεται μέχρι του ποσού συνεισφοράς τους	Ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο €61.500 που πρέπει να καταβληθεί εξ ολοκλήρου
Οι μέτοχοι μπορούν να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα	Ελάχιστο όριο 2 μετόχων και Δ.Σ. αποτελούμενο από 2 ή 3 μέλη
Οι μετοχές μπορούν να έχουν διάφορες μορφές, είναι εύκολα μεταβιβαζόμενες και μπορούν να εγγραφούν στο Χρηματιστήριο	
Μπορούν να αντληθούν κεφάλαια χρηματοδότησης από το Χρηματιστήριο	
Νομική μορφή κατάλληλη για μεγάλες εταιρείες	
Δυνατότητα έκδοσης μερισμάτων, εγγυήσεων, μετατρέψιμων ομολόγων και άλλων μορφών αξιογράφων	
Δυνατότητα διανομής προσωρινών μερισμάτων και αύξησης μετοχικού κεφαλαίου δια απόφασης του Δ.Σ.	
Επαναπατρισμός καθαρών κερδών χωρίς ή με ελάχιστο φόρο	
Δυνατότητα μόχλευσης δια πληρωμών χαμηλών τόκων, royalties ή management fees στη μητρική εταιρεία	
Δυνατότητα φοροαπαλλαγών διαμέσου Συμφωνιών Αποφυγής Διπλής Φορολογίας	

**ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ - PRIVATE LIMITED LIABILITY COMPANY
(S.P.R.L. / B.V.B.A.)**

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
Ελάχιστο κεφάλαιο μόλις €18.550, εκ του οποίου €6.200 πρέπει να καταβληθεί κατά τη σύσταση (€12.400 εάν υπάρχει μόνον ένας μέτοχος)	Μη δυνατότητα έκδοσης μερισμάτων, εγγυήσεων, μετατρέψιμων ομολόγων και άλλων μορφών αξιογράφων
Η ευθύνη των μετόχων περιορίζεται μέχρι του ποσού συνεισφοράς τους	Εάν ο μοναδικός μέτοχος είναι νομικό πρόσωπο, δεν επωφελείται της περιορισμένης ευθύνης
Η S.P.R.L. μπορεί να συσταθεί μόνον από έναν μέτοχο	Οι μετοχές είναι ονομαστικές και δεν είναι ελεύθερα μεταβιβάσιμες
Η S.P.R.L. μπορεί να έχει μόνον έναν διαχειριστή. Εάν οι διαχειριστές είναι περισσότεροι του ενός, μπορούν να ενεργούν ανεξάρτητα	
Νομική μορφή κατάλληλη για μικρές επιχειρήσεις	Δεν μπορούν να αντληθούν κεφάλαια χρηματοδότησης από το Χρηματιστήριο – δεν υπάρχει δυνατότητα διανομής προσωρινών μερισμάτων
Δυνατότητα μόχλευσης δια πληρωμών χαμηλών τόκων, royalties ή management fees στη μητρική εταιρεία	
Δυνατότητα φοροαπαλλαγών διαμέσου Συμφωνιών Αποφυγής Διπλής Φορολογίας	

**ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ - LIMITED COOPERATIVE
(S.C.R.L. / C.V.B.A.)**

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
Ο αριθμός μετόχων και το ποσόν του κεφαλαίου πέραν του ελαχίστου ορίου μπορούν να μεταβάλλονται χωρίς μεταβολή του καταστατικού	Ελάχιστος αριθμός 3 μετόχων, οι οποίοι μπορούν να αποσυρθούν κατά το πρώτο ήμισυ του έτους
Ελάχιστο κεφάλαιο μόλις €18.550, εκ του οποίου €6.200 πρέπει να καταβληθεί κατά τη σύσταση	Μόνον ονομαστικές μετοχές – η μεταβίβαση μετοχών σε μη μετόχους είναι δυνατή μόνον εάν αυτό ορίζεται στο καταστατικό
Η ευθύνη των μετόχων περιορίζεται μέχρι του ποσού συνεισφοράς τους	
Δυνατότητα μόχλευσης δια πληρωμών χαμηλών τόκων, royalties ή management fees στη μητρική εταιρεία	
Δυνατότητα φοροαπαλλαγών διαμέσου Συμφωνιών Αποφυγής Διπλής Φορολογίας	

ΕΤΕΡΟΠΡΥΘΜΗ ΜΕ ΜΕΤΟΧΕΣ - PARTNERSHIP LIMITED BY SHARES (S.C.A. / C.V.A.)

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
Συνδέει επιχειρηματίες οι οποίοι δεν έχουν επαρκή μέσα για να αυτοχρηματοδοτήσουν τα project τους με ιδιώτες επενδυτές	Σύσταση της εταιρείας με απλή συμβολαιογραφική πράξη
Περιορισμένη ευθύνη για τους ετερόρρυθμους μετόχους	Ελάχιστος αριθμός δύο εταίρων – ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο €61.500 που πρέπει να καταβληθεί εξ ολοκλήρου
Δυνατότητα έκδοσης διαφορετικών τύπων μετοχών και άλλων αξιογράφων και να αντληθούν κεφάλαια χρηματοδότησης από το Χρηματιστήριο	Απεριόριστη ευθύνη των ομόρρυθμων εταίρων
Η S.C.A. διοικείται από τους ομόρρυθμους εταίρους οι οποίοι ορίζονται στο καταστατικό και δεν μπορούν να αλλάξουν δια της βίας	Διέπεται από σχεδόν όλες τις διατάξεις περί Ανωνύμων Εταιρειών, συμπεριλαμβανομένων επαχθών κανόνων περί διάλυσης και εκκαθάρισης
Δυνατότητα διανομής προσωρινών μερισμάτων	
Δυνατότητα μόχλευσης δια πληρωμών χαμηλών τόκων, royalties ή management fees στη μητρική εταιρεία	
Δυνατότητα φοροαπαλλαγών διαμέσου Συμφωνιών Αποφυγής Διπλής Φορολογίας	

ΑΠΛΗ ΕΤΕΡΟΠΡΥΘΜΗ - LIMITED PARTNERSHIP (S.C.S. / G.V.C.)

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
Δεν υπάρχει ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο	Ελάχιστος αριθμός δύο εταίρων – απεριόριστη ευθύνη για τους ομόρρυθμους εταίρους
Δεν απαιτείται συμβολαιογραφική πράξη για τη σύσταση, τη διάλυση ή άλλη καταστατική μεταβολή της S.C.S.	
Περιορισμένη ευθύνη για τους ετερόρρυθμους μετόχους	
Ευελιξία διοικητικής δομής	
Δυνατότητα μόχλευσης δια πληρωμών χαμηλών τόκων, royalties ή management fees στη μητρική εταιρεία	
Δυνατότητα φοροαπαλλαγών διαμέσου Συμφωνιών Αποφυγής Διπλής Φορολογίας	

ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ - GENERAL PARTNERSHIP (S.N.C. / V.O.F.)

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
Δεν υπάρχει ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο	Ελάχιστος αριθμός δύο εταίρων – απεριόριστη ευθύνη για όλους τους εταίρους
Δεν απαιτείται συμβολαιογραφική πράξη για τη σύσταση, τη διάλυση ή άλλη καταστατική μεταβολή της S.N.C.	
Ευελξία διοικητικής δομής	
Δυνατότητα μόχλευσης δια πληρωμών χαμηλών τόκων, royalties ή management fees στη μητρική εταιρεία	
Δυνατότητα φοροαπαλλαγών διαμέσου Συμφωνιών Αποφυγής Διπλής Φορολογίας	

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ – BRANCH

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
Δεν υπάρχει ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο	Όχι ανεξάρτητο νομικό πρόσωπο – η μητρική εταιρεία εξ ολοκλήρου υπεύθυνη για τα χρέη του υποκαταστήματος
Η διαχείριση μπορεί να ασκείται από το εξωτερικό	Η διαδικασία ανοίγματος του υποκαταστήματος μπορεί να πάρει χρόνο λόγω της υποχρέωσης επικύρωσης όλων των δικαιολογητικών στην αλλοδαπή και επίσημης μετάφρασής τους στο Βέλγιο
Δεν υπάρχει υποχρεωτικός έλεγχος οικονομικών καταστάσεων από ορκωτό ελεγκτή (εκτός αν απασχολούνται άνω των 100 υπάλληλοι)	Υπόκειται στους ίδιους λογιστικούς και φορολογικούς κανόνες με τις βελγικές επιχειρήσεις
Δεν υπάρχει υποχρέωση δημοσίευσης των ετήσιων αποτελεσμάτων του υποκαταστήματος	Υποχρέωση δημοσιοποίησης των ετήσιων αποτελεσμάτων της μητρικής εταιρείας στο Βέλγιο
Δεν επιβάλλεται φόρος επί μερισμάτων ή άλλοι φόροι κατά τη μεταβίβαση των κερδών του υποκαταστήματος στη μητρική εταιρεία	Δεν εφαρμόζονται φοροαπαλλαγές επί πληρωμών του υποκαταστήματος προς την μητρική εταιρεία (τόκων, royalties, etc.)
Εφαρμογή πλασματικής έκπτωσης τόκων επί ιδίων κεφαλαίων του υποκαταστήματος	Δεν υπάρχει απαραίτητα δυνατότητα φοροαπαλλαγών διαμέσου Συμφωνιών Αποφυγής Διπλής Φορολογίας. Ισχύουν φορολογικοί νόμοι του κράτους όπου εδρεύει η μητρική εταιρεία
	Δεν ισχύουν απαραίτητα οι Κοινοτικές Οδηγίες που ρυθμίζουν τις σχέσεις Μητρικών – θυγατρικών εταιρειών, καθώς και περί Τόκων και Royalties

7. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Το φορολογικό σύστημα στο Βέλγιο έχει ως ακολούθως:

1. Εταιρικός φόρος, φόροι επί μερισμάτων, τόκων και royalties

Ο ονομαστικός φορολογικός συντελεστής εταιρειών στο Βέλγιο ανέρχεται σε 33,99%. Σημειώνεται ότι ο κανονικός ονομαστικός εταιρικός φορολογικός συντελεστής ανέρχεται σε 33%, έχει όμως προσαυξηθεί κατά 3% εξαιτίας πρόσθετης εισφοράς λόγω οικονομικής κρίσης. Τα υποκαταστήματα ξένων επιχειρήσεων φορολογούνται ακριβώς το ίδιο όπως οι εγχώριες εταιρείες.

Ωστόσο, για μικρομεσαίες επιχειρήσεις βελγικής ιδιοκτησίας με φορολογητέα κέρδη που δεν υπερβαίνουν τα 322.500 €, εφαρμόζονται μειωμένοι συντελεστές ως εξής: 24,98% εάν τα κέρδη ανέρχονται σε μέχρι 25.000 €, 31,93% εάν τα κέρδη ανέρχονται σε μεταξύ 25.000 και 90.000 €, και 35,54% εάν τα κέρδη ξεπερνούν τις 90.000 έως 322.500 €. Επίσης εκπτώσεις φόρου και φοροαπαλλαγές υπολογίζονται σε επενδύσεις στην βιομηχανία, το εμπόριο, την γεωργία, καθώς και σε έρευνα και τεχνολογία, πατέντες, πράσινες τεχνολογίες, εξοικονόμηση ενέργειας, ανακύκλωση, στον βελγικό κινηματογράφο και οπτικοακουστικές παραγωγές, επενδύσεις μικρομεσαίων επιχειρήσεων, καθώς και διάφορους άλλους τομείς.

Διάφοροι νομικοί μηχανισμοί καθιστούν δυνατή τη μείωση του ονομαστικού συντελεστή, και γενικά μπορούμε να πούμε ότι τα φορολογικά κίνητρα και οι απαλλαγές για φυσικά και νομικά πρόσωπα έχουν παραδοσιακά καταστήσει το Βέλγιο έναν από τους πλέον ελκυστικούς τόπους στη Δυτική Ευρώπη για εγκατάσταση και λειτουργία επιχειρήσεων. Ένας από αυτούς τους μηχανισμούς είναι το καθεστώς των πλασματικών τόκων, που δίδει το δικαίωμα σε όλες τις βελγικές εταιρείες, αλλά και τις αλλοδαπές με παρουσία στο Βέλγιο (εταιρική ή περιουσιακή, καθώς και τα υποκαταστήματα) να μειώνουν την ετήσια φορολογική τους βάση υπολογίζοντας μία «πλασματική» δαπάνη τόκων στο συνολικό ποσόν ιδίων κεφαλαίων τους. Οι πλασματικοί τόκοι είναι ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς που εφαρμόζεται στις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στο Βέλγιο, και συνίσταται σε φορολογική έκπτωση για χρηματοδότηση των επιχειρήσεων από ίδια κεφάλαια. Το όλο σύστημα είναι δομημένο ώστε να ευνοεί τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου που είναι τοποθετημένα στη χώρα. Το επιτόκιο που εφαρμόζεται αντιστοιχεί κατ' αρχήν στο επιτόκιο των κρατικών ομολόγων 10ετούς διάρκειας, με ανώτατο όριο το 3% (και 3,5% για μικρομεσαίες επιχειρήσεις). Για το φορολογικό έτος 2016, τα πλασματικά αυτά επιτόκια ανέρχονται στο χαμηλό επίπεδο του 1,63% (και του 2,13% για μικρομεσαίες επιχειρήσεις), ενώ για το φορολογικό έτος 2017 θα ανέλθουν στα ακόμη χαμηλότερα επίπεδα του 1,131% (και του 1,631% για μικρομεσαίες επιχειρήσεις), εξαιτίας της εξαιρετικά πτωτικής πορείας που ακολουθούν τα επιτόκια δανεισμού του βελγικού δημοσίου, και βεβαίως, το επιτόκιο των 10ετών ομολόγων.

Ο συντελεστής παρακρατούμενου φόρου (withholding tax) για εισοδήματα από κεφαλαιακές πηγές έχει αυξηθεί από τις αρχές τρέχοντος έτους, από 25% σε 27%, με ορισμένες εξαιρέσεις, ανάλογα με την πηγή των εσόδων. Ο παρακρατούμενος φόρος (withholding tax) στα μερίσματα που καταβάλλονται από βελγικές εταιρείες ανέρχεται σε 27%, εκτός εάν ο φορολογικός αυτός συντελεστής μειώνεται (συνήθως σε 15%, σε αρκετές ωστόσο περιπτώσεις και χαμηλότερα) βάσει κάποιας διμερούς συμφωνίας αποφυγής διπλής φορολογίας. Επίσης, εφ' όσον τα μερίσματα καταβάλλονται σε μητρική εταιρεία, η οποία εμπίπτει στις διατάξεις της Κοινοτικής Οδηγίας του 1990 που ρυθμίζει τις σχέσεις Μητρικών – θυγατρικών εταιρειών (EU Parent-Subsidiary Directive), κατ' αρχήν και υπό ορισμένες προϋποθέσεις απαλλάσσονται φόρου, ή υπόκεινται σε χαμηλό φορολογικό συντελεστή (1,6995%) εφ' όσον καταβάλλονται σε αλλοδαπούς μειοψηφικούς μετόχους, υπό ορισμένες

προϋποθέσεις. Τα μερίσματα εκκαθάρισης υπόκεινται σε συντελεστή φορολόγησης 25% (ωστόσο η κυβέρνηση Michel εισήγαγε ευνοϊκές διατάξεις ειδικά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που μπορούν να απολαμβάνουν μειωμένων συντελεστών φορολόγησης, της τάξεως του 10%). Γενικά, οι υπεραξίες από πώληση υλικών ή άυλων στοιχείων του ενεργητικού (capital gains) φορολογούνται με τον συντελεστή φορολογίας των εταιρικών κερδών (με ορισμένες εξαιρέσεις). Από την φορολογική χρήση του 2014, οι μεγάλες επιχειρήσεις και οι εταιρείες holding υποβάλλονται σε πρόσθετο φόρο με συντελεστή 0,412% στις υπεραξίες (κέρδη) από πωλήσεις συμμετοχών τους σε κεφάλαια άλλων εταιρειών. Η εν λόγω φορολογητέα βάση δεν μπορεί να μειωθεί συμψηφίζομενη με ζημίες που προκύπτουν από πωλήσεις μετοχών. Επίσης, από τις αρχές του 2015 έχει μετατραπεί σε μόνιμη η φορολόγηση ορισμένων χρηματιστηριακών συναλλαγών από ιδιώτες επενδυτές, με παράλληλη αύξηση των συντελεστών για συναλλαγές στην δευτερογενή αγορά, καθώς και σε αμοιβαία κεφάλαια (σε 0,27% και 1,32% αντίστοιχα). Επιπλέον, το 2013 –με εφαρμογή από την φορολογική χρήση 2014- θεσπίστηκε ελάχιστος φόρος για τις μεγάλες επιχειρήσεις (fairness tax) που απαλλάσσονται με τα ισχύοντα ευνοϊκά φορολογικά καθεστώτα, διανέμουν ωστόσο μερίσματα. Ο φόρος αυτός ανέρχεται στο 5,15% της διαφοράς μεταξύ του διανεμηθέντος μερίσματος και της πραγματικής φορολογικής βάσης μετά τον υπολογισμό τυχόν φορολογικών ελαφρύνσεων (από πλασματικούς τόκους ή από μεταφορά ζημιών προηγούμενης χρήσης).

Ο γενικά παρακρατούμενος φόρος σε τόκους που πληρώνονται από βελγικές επιχειρήσεις ανέρχεται σε 27%, εκτός και εάν ο συντελεστής ρυθμίζεται από διμερή συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας (στην περίπτωση αυτή ο συντελεστής μειώνεται συνήθως σε 15% ή και χαμηλότερα), ή οι τόκοι καταβάλλονται σε κοινοτικές ή ελβετικές εταιρείες που εμπίπτουν στην Κοινοτική Οδηγία περί Τόκων και Royalties, οπότε απαλλάσσονται του φόρου, υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Το Βέλγιο εξακολουθεί να εφαρμόζει προνομιακό συντελεστή 15% επί των τόκων των αποταμιευτικών καταθέσεων (άνω των 1.880 ευρώ), καθώς και επί των τόκων βελγικών κρατικών ομολόγων εσωτερικού δανεισμού που πραγματοποιήθηκε στο διάστημα 24.11.2011-2.12.2011, γνωστών ως ομολόγων “Leterme”. Ο παρακρατούμενος φόρος στα royalties ανέρχεται σε 27%, εκτός των περιπτώσεων που μειώνεται βάσει διμερούς συμφωνίας αποφυγής διπλής φορολογίας. Γενικά και υπό ορισμένες προϋποθέσεις, δεν παρακρατούνται φόροι royalties σε κοινοτικές και ελβετικές εταιρείες, βάσει της ανωτέρω Κοινοτικής Οδηγίας, ενώ πολλές διμερείς συμφωνίες που έχει συνάψει το Βέλγιο με άλλες χώρες απαλλάσσουν τα royalties από τον εν λόγω φόρο.

Στο Βέλγιο εφαρμόζεται επίσης φορολόγηση σε περιφερειακό επίπεδο της ακίνητης περιουσίας (précompte immobilier) με συντελεστές 1,25% και 2,5% (στις Βρυξέλλες / Βαλλονία και στην Φλάνδρα αντίστοιχα) επί του αναπροσαρμοζόμενου τεκμαρτού εισοδήματος. Το ύψος της φορολόγησης κυμαίνεται ανάλογα με την τοποθεσία του ακινήτου, βάσει του κτηματολογίου (revenu cadastral). Οι τοπικές αρχές επιβάλλουν επίσης σε αρκετές περιπτώσεις και πρόσθετες φορολογικές επιβαρύνσεις επί των ακίνητων περιουσιακών στοιχείων. Επίσης, η αγορά ακινήτων επιβαρύνεται με φορολογικούς συντελεστές της τάξεως του 12,5% στην Βαλλονία και τις Βρυξέλλες και του 10% στην Φλάνδρα, ενώ υπό ορισμένες προϋποθέσεις ισχύουν μειωμένοι σχετικοί συντελεστές (της τάξεως του 6% για το γαλλόφωνο Βέλγιο και του 5% για την Φλάνδρα).

Αναφέρουμε ότι το βελγικό κράτος έχει, από το έτος 2007, παράσχει ισχυρότατο φορολογικό πλεονέκτημα στα εταιρικά έσοδα από εκμετάλλευση ευρεσιτεχνιών, με αποτέλεσμα ο πραγματικός εταιρικός φορολογικός συντελεστής να μειώνεται από τον γενικά ισχύοντα (33,99%) σε μόλις 6,8%. Πιο συγκεκριμένα, τα ακαθάριστα έσοδα μιας επιχείρησης που προέρχονται από την εκμετάλλευση κατοχυρωμένων με ευρεσιτεχνία προϊόντων και υπηρεσιών, τυγχάνουν φορολογικής έκπτωσης ύψους πλησίον του 80% της φορολογικής βάσης της επιχείρησης. Η σχετική βελγική νομοθεσία έχει σκοπό να ενισχύσει τους καινοτόμους επιχειρηματικούς κλάδους, έχει καταστήσει το Βέλγιο εκ των πρωτοπόρων σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσον αφορά την ευνοϊκή φορολόγηση των ευρεσιτεχνιών, και έχει

συμβάλει ιδιαίτερα στην αλματώδη ανάπτυξη του κλάδου βιοτεχνολογίας στην χώρα. Επιπροσθέτως σημειώνουμε ότι από τα μέσα του 2015 ξεκίνησε να εφαρμόζεται ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς (tax shelter) για τις επενδύσεις φυσικών προσώπων σε νεοφυείς μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που προβλέπει φορολογική έκπτωση της τάξεως του 45% για επενδύσεις σε νεοφυείς μικροεπιχειρήσεις και σε 30% για επενδύσεις σε νεοφυείς μικρομεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις. Συμπληρωματικά αναφέρουμε ότι η κυβέρνηση Michel έχει θεσπίσει δεσμίδα μέτρων για την τόνωση των νεοφυών επιχειρήσεων, η οποία περιλαμβάνει μεταξύ άλλων ευνοϊκότερο φορολογικό πλαίσιο για το crowdfunding, χαμηλότερα μισθολογικά κόστη για τις νέες επιχειρήσεις και ειδική εφ' άπαξ φοροαπαλλαγή για επενδύσεις στον κλάδο τεχνολογίας πληροφορικής.

Η κυβέρνηση Michel έχει μειώσει από τις αρχές του 2015 τον συντελεστή προσδιορισμού των ειδικών προστίμων που επιβάλλονται για φορολογικές παραβάσεις, από το 309% στο 103%, καθώς και στο 51,5% σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, ενώ έδωσε επίσης την δυνατότητα αποφυγής του προστίμου σε περίπτωση συνεργασίας του παραβάτη με τις φορολογικές αρχές.

Στα τέλη Δεκεμβρίου 2015 θεσπίστηκε εξάλλου νέα βελγική νομοθεσία, κατ' εφαρμογή σχετικής κοινοτικής Οδηγίας, για την κατάταξη και τις λογιστικές υποχρεώσεις των εταιρειών, κατ' εφαρμογή σχετικής κοινοτικής οδηγίας, η οποία καθιερώνει μία νέα μορφή επιχείρησης στο βελγικό εμπορικό δίκαιο, την μικροεπιχείρηση. Η νομοθεσία διακρίνει μεταξύ τριών κατηγοριών επιχειρήσεων, συγκεκριμένα των μικροεπιχειρήσεων, των μικρών επιχειρήσεων και των μεσαίου και μεγάλου μεγέθους επιχειρήσεων, λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια του αριθμού απασχολούμενων, του κύκλου εργασιών και του ύψους του ισολογισμού. Πιο αναλυτικά, ως μικροεπιχειρήσεις θεωρούνται εκείνες που απασχολούν το πολύ 10 εργαζόμενους, πραγματοποιούν κύκλο εργασιών έως 700 χιλιάδες € και ο ισολογισμός τους δεν ξεπερνά τα 350 χιλιάδες €. Ως μικρές επιχειρήσεις θεωρούνται αυτές που απασχολούν έως 50 εργαζόμενους, ενώ ο κύκλος εργασιών τους δεν υπερβαίνει τα 9 εκατ. € και το ύψος του ισολογισμού τους δεν ξεπερνά τα 4,5 εκατ. €. Οι επιχειρήσεις που υπερβαίνουν τα ανωτέρω κατώφλια όσον αφορά τα επιμέρους προαναφερθέντα κριτήρια, θεωρούνται μεσαίου και μεγάλου μεγέθους. Η νέα νομοθεσία εισάγει περαιτέρω διάκριση για τις μεσαίου και μεγάλου μεγέθους επιχειρήσεις που ενσωματώνουν στα οικονομικά τους στοιχεία και τις θυγατρικές τους εταιρείες, διαχωρίζοντας τους μικρούς από τους μεγάλους επιχειρηματικούς ομίλους. Οι μεν πρώτοι απασχολούν έως το πολύ 250 εργαζόμενους, διαθέτουν κύκλο εργασιών έως 34 εκατ. € και ύψος ισολογισμού έως 17 εκατ. €, οι δε δεύτεροι υπερβαίνουν τα ανωτέρω θεσπισθέντα κατώφλια. Η νέα νομοθεσία καθιερώνει διαφορετικές φορολογικές υποχρεώσεις για τους μικρούς, από ότι για τους μεγάλους επιχειρηματικούς ομίλους. Σε περίπτωση που μία επιχείρηση υπερβαίνει τα ανωτέρω –ανά κατηγορία- τεθέντα κατώφλια κριτηρίων για δύο συνεχή έτη, θα μετατάσσεται σε ανώτερη κατηγορία (και αντίστοιχα, εάν κινείται κάτω από αυτά, θα μετατάσσεται σε κατώτερη κατηγορία). Σύμφωνα με τη νέα νομοθεσία, οι μικροεπιχειρήσεις απολαμβάνουν σειράς πλεονεκτημάτων, μεταξύ των οποίων η υποχρέωση δημοσίευσης απλοποιημένων συνοπτικών ετήσιων οικονομικών καταστάσεων. Επίσης, και οι μικρές επιχειρήσεις που δεν είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο, θα υποχρεούνται να δημοσιεύουν συνοπτικές ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, ενώ διατηρείται η υποχρέωσή τους δημοσιοποίησης αναλυτικών οικονομικών καταστάσεων προς τους μετόχους τους. Επίσης, οι μικροεπιχειρήσεις και οι μικρές επιχειρήσεις θα απολαύσουν μείωσης των τελών δημοσίευσης των καταστάσεών τους, που καταβάλλουν στην Κεντρική Τράπεζα του Βελγίου (BNB) και στην επίσημη εφημερίδα.

Σημειώνουμε ότι το βελγικό σύστημα «αναμενόμενων αποφάσεων» της φορολογικής διοίκησης (“ruling fiscal”, ή “Excess profit rulings”) που ισχύει για τις μεγάλες επιχειρήσεις, το οποίο είχε τεθεί σε εφαρμογή από το έτος 2005 και βρισκόταν από τις αρχές του 2015 στο στόχαστρο της Ευρ. Επιτροπής, κρίθηκε τον Ιανουάριο 2016 κατόπιν διενέργειας σχετικής έρευνας από αυτήν ως παρέχον αθέμιτα φορολογικά οφέλη και συνιστάν κρατική ενίσχυση, από την οποία έχουν ωφεληθεί περίπου 35 επιχειρηματικοί όμιλοι που δραστηριοποιούνται

στο Βέλγιο. Η απόφαση της Ευρ. Επιτροπής υποχρέωσε μάλιστα την βελγική διοίκηση να ανακτήσει κονδύλια ύψους πλησίον των 942 εκατ. € από τους ως άνω ομίλους που είχαν επωφεληθεί του συστήματος και μειώσει τις φορολογικές τους επιβαρύνσεις επί σειρά ετών. Το εν λόγω ευνοϊκό φορολογικό σύστημα έχει εισαχθεί στο βελγικό δίκαιο το έτος 2004, από την τότε κυβέρνηση Verhofstadt, με βασικό στόχο να επιτρέπει στις πολυεθνικές εταιρείες με παρουσία στο Βέλγιο να επαναπατρίζουν κέρδη τους που έχουν πραγματοποιήσει σε άλλες χώρες, επωφελούμενες σημαντικότερων φορολογικών απαλλαγών, καθώς και να επιτυγχάνουν την μη φορολόγηση στο Βέλγιο των κερδών τους από διεθνείς δραστηριότητες. Σημειωτέον ότι η βελγική διοίκηση κατ' αρχάς έπαυσε να αποφασίζει ή να παρατείνει χρονικά την εφαρμογή ευνοϊκών φορολογικών αποφάσεων υπέρ επιχειρηματικών ομίλων στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος, ενώ ήδη από τις αρχές του 2015 είχε αναστείλει προσωρινά την λειτουργία του. Πάντως, στις 22 Μαρτίου τρέχοντος έτους, η βελγική κυβέρνηση κατέθεσε έφεση κατά της εν λόγω απόφασης.

Επισημαίνουμε επίσης ότι τον Απρίλιο 2014, η βελγική κυβέρνηση υπέγραψε διμερή συμφωνία ανταλλαγής φορολογικών πληροφοριών μεταξύ Βελγίου και ΗΠΑ, στο πλαίσιο επέκτασης της εφαρμογής της αμερικανικής νομοθεσίας “Foreign Account Compliance Act – FATCA”. Βάσει της εν λόγω συμφωνίας, οι βελγικές φορολογικές αρχές κοινοποιούν στοιχεία τραπεζικών λογαριασμών που τηρούν Αμερικανοί πολίτες σε βελγικές τράπεζες. Η εφαρμοστική νομοθεσία όσον αφορά την εν λόγω συμφωνία, καθώς και την συμμετοχή του Βελγίου στον ευρωπαϊκό μηχανισμό αυτόματης ανταλλαγής πληροφοριών σχετικών με διάφορες κατηγορίες εισοδημάτων για φορολογικούς σκοπούς –κατ' εφαρμογή της Κοινοτικής Οδηγίας 2014/107/EU- αλλά και σε ανάλογη συμφωνία του 2014 στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ, θεσπίστηκε από την βελγική κυβέρνηση τον Δεκέμβριο 2015.

Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το φορολογικό περιβάλλον στο Βέλγιο μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να αντλήσουν στην ιστοσελίδα της Deloitte, στην διεύθυνση: <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-belgiumguide-2015.pdf>, ενώ για πρόσφατες μεταβολές που έχουν επέλθει σε διάφορους κλάδους του βελγικού φορολογικού δικαίου, πληροφορίες μπορούν να αντληθούν στην ιστοσελίδα της Price Waterhouse Coopers, στην διεύθυνση: <http://www.pwc.be/en/news-publications/news/tax-reform.html>. Στις τροποποιήσεις του φορολογικού πλαισίου στο πλαίσιο της υλοποιούμενης φορολογικής μεταρρύθμισης έχουμε ήδη αναφερθεί στο κεφάλαιο 4 που σχετίζεται με τις οικονομικές εξελίξεις. Σημειώνουμε εξάλλου ότι αρκετές μεταβολές συμβαίνουν στο βελγικό φορολογικό πλαίσιο, εξαιτίας της υλοποιούμενης 6^{ης} Μεταρρύθμισης του Κράτους, δια της οποίας οι περιφερειακές ομόσπονδες οντότητες αποκτούν πολλές πρόσθετες φορολογικές αρμοδιότητες.

Τέλος, επισημαίνουμε ότι η βελγική κυβέρνηση αναμένεται μέχρι το προσεχές φθινόπωρο να επεξεργαστεί και προετοιμάσει εναλλακτικές προτάσεις οι οποίες θα στοχεύουν στην μεταρρύθμιση του συστήματος φορολόγησης των επιχειρήσεων, με ενδεχόμενο προσανατολισμό την επιλογή οριζόντιας μείωσης του εταιρικού φορολογικού συντελεστή από το 33,99% που ανέρχεται σήμερα, με ταυτόχρονη κατάργηση των πρόσθετων, συμπληρωματικών ευνοϊκών φορολογικών καθεστώτων, όπως οι πλασματικοί τόκοι.

Σημειωτέον ότι η Ελλάδα και το Βέλγιο έχουν αναθεωρήσει παλαιότερη διμερή Συμφωνία Αποφυγής Διπλής Φορολογίας από 25.5.2004 (κυρώθηκε από ελληνικής πλευράς με το Ν. 3407/ΦΕΚ Α' 266/25.10.2005). Στις 16.3.2010 υπογράφηκε στις Βρυξέλλες Πρωτόκολλο που τροποποιεί την Συμφωνία (άρθρο 25), το οποίο κυρώθηκε από ελληνικής πλευράς με τον Νόμο 4106 (ΦΕΚ 6/Α/9.1.2013), ωστόσο δεν έχει ακόμη κυρωθεί από βελγικής πλευράς.

2. Φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.

Για να φορολογηθεί ένα φυσικό πρόσωπο στο Βέλγιο θα πρέπει να θεωρείται από φορολογικής πλευράς κάτοικος. Μόνιμοι κάτοικοι θεωρούνται εκείνοι που διατηρούν την πρωτεύουσα κατοικία τους στο Βέλγιο (το κριτήριο αυτό σχετίζεται με τη φυσική παρουσία του προσώπου στο Βέλγιο). Περαιτέρω, πρόσωπα των οποίων οι πηγές εισοδημάτων βρίσκονται στο Βέλγιο ή η διαχείρισή τους διενεργείται από το Βέλγιο, θεωρούνται επίσης κάτοικοι (το Βέλγιο αποτελεί κέντρο της οικονομικής τους δραστηριότητας).

Φορολογικοί κάτοικοι Βελγίου είναι:

- Φυσικά πρόσωπα που είναι εγγεγραμμένα σε βελγική τοπική αρχή
- Φυσικά πρόσωπα των οποίων η πρωτεύουσα κατοικία βρίσκεται στο Βέλγιο.

Αντιθέτως, μη κάτοικοι από φορολογικής απόψεως θεωρούνται εκείνοι που δεν θεμελιώνουν το τεκμήριο της κατοικίας ή της οικονομικής δραστηριότητας στο Βέλγιο. Οι μη κάτοικοι ενδεχομένως βέβαια να υπόκεινται σε σειρά άλλων φόρων, όπως επί εισοδημάτων από ενοίκια, από κεφαλαιακές υπεραξίες, καθώς και από εργασία στο Βέλγιο. Ειδικότερες ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται σε Συμφωνίες Αποφυγής Διπλής Φορολογίας που έχει υπογράψει το Βέλγιο με άλλες χώρες παρέχουν φορολογικές ελαφρύνσεις σε άτομα που καταβάλλουν φόρους και εκτός Βελγίου. Η Ελλάδα και το Βέλγιο έχουν αναθεωρήσει παλαιότερη διμερή Συμφωνία Αποφυγής Διπλής Φορολογίας από 25.5.2004 (κυρώθηκε από ελληνικής πλευράς με το Ν. 3407/ΦΕΚ Α' 266/25.10.2005). Στις 16.3.2010 υπογράφηκε στις Βρυξέλλες Πρωτόκολλο που τροποποιεί την Συμφωνία (άρθρο 25), το οποίο κυρώθηκε από ελληνικής πλευράς με τον Νόμο 4106 (ΦΕΚ 6/Α/9.1.2013), όχι όμως ακόμη και από βελγικής.

Η φορολογία φυσικών προσώπων στο Βέλγιο είναι προοδευτική. Ισχύει προσωπικό αφορολόγητο 7.130 €, το οποίο προσαυξάνεται εφ' όσον υπάρχουν πρόσθετα εξαρτώμενα οικογενειακά μέλη. Η βελγική ομοσπονδιακή φορολογική κλίμακα για τα εισοδήματα έτους 2016 έχει ως ακολούθως:

Εισοδηματική κλίμακα	Φορολογικός συντελεστής
Έως €10.860 (πέραν του αφορολόγητου)	25%
€10.860 έως €12.470	30%
€12.470 έως €20.780	40%
€20.780 έως €38.080	45%
Άνω των €38.080	50%

Επισημαίνουμε εξάλλου ότι πέραν του φόρου εισοδήματος που καταβάλλεται σε ομοσπονδιακό επίπεδο, οι τοπικές αρχές έχουν δικαίωμα να επιβάλλουν πρόσθετη φορολόγηση προσωπικών εισοδημάτων των κατοίκων τους, οι συντελεστές της οποίας κυμαίνονται και φθάνουν μέχρι και το 9%. Κατάλογος των συντελεστών φορολόγησης εισοδημάτων φυσικών προσώπων που ισχύουν στις διαφορετικές τοπικές κοινότητες του Βελγίου για το φορολογικό έτος 2015 μπορεί να εντοπιστεί στην ιστοσελίδα: <http://finances.belgium.be/sites/default/files/downloads/111-taux-tax-communale-2016.pdf>.

Σημειώνουμε επίσης ότι μετά την θέση σε λειτουργία της 6^{ης} Μεταρρύθμισης του Κράτους, την 1^η Ιουλίου 2014, η οποία σήμανε την σταδιακή μεταφορά σημαντικών δημοσιονομικών αρμοδιοτήτων από την ομοσπονδιακή στις περιφερειακές κυβερνήσεις και την μεγαλύτερη φορολογική αυτονομία των βελγικών περιφερειών, έχουν υπάρξει βαθμιαίες μεταβολές στο καθεστώς φορολόγησης, με σταδιακή μετακύλιση αρμοδιοτήτων επιβολής και είσπραξης φόρων, επιβολής πρόσθετων εισφορών, αλλά και χορήγησης

φορολογικών εκπτώσεων, από το ομοσπονδιακό στο περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, με ιδιαίτερη έμφαση σε ότι αφορά την φορολόγηση της ακίνητης περιουσίας και των μεταβιβάσεων αυτής.

Επιπλέον, οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης που πληρώνονται επί του εισοδήματος έχουν σε γενικές γραμμές ως εξής: οι συνολικές εργοδοτικές εισφορές και επιβαρύνσεις κυμαίνονται σε μεταξύ 30% και 33% επί του ακαθάριστου μισθού ανάλογα με τον κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και την κατάσταση του εργαζόμενου (αρχαιότητα, υπηρεσιακή σχέση, οικογενειακή κατάσταση, τόπος κατοικίας), ενώ η εισφορά του εργαζόμενου σε 13,07% επί του ακαθάριστου μισθού (και επί του 108% του ακαθάριστου μισθού για τους εργάτες και τους εκτελούντες χειρωνακτική εργασία). Όπως έχουμε προαναφέρει στο κεφάλαιο 4, η κυβέρνηση Michel έχει ξεκινήσει, στο πλαίσιο της υλοποιούμενης φορολογικής μεταρρύθμισης, την προσπάθεια οριζόντιας μείωσης των εργοδοτικών εισφορών από μέσο επίπεδο 33% σήμερα στο επίπεδο του 25%, ως μέτρο ελάφρυνσης του μισθολογικού κόστους των επιχειρήσεων και τόνωσης της ανταγωνιστικότητας. Η εν λόγω οριζόντια μείωση των εργοδοτικών εισφορών εκτιμάται ότι θα κοστίσει στο βελγικό δημόσιο 1,3 δις. € μέχρι το έτος 2018.

Οι ετήσιες εισφορές κοινωνικής ασφάλισης το έτος 2016 για τους αυτοαπασχολούμενους ανέρχονται γενικά σε 20,5%-21,5% του επαγγελματικού τους εισοδήματος έως €56.182,45 (και σε πλησίον των €700 κατά τα πρώτα 3 έτη λειτουργίας, για εκτιμώμενα εισοδήματα ύψους €13.010,66), σε 14,16% για εισοδήματα μεταξύ €56.182,46 και €82.795,16 και σε 0% για επαγγελματικά εισοδήματα άνω των €82.795,16. Από τις αρχές του 2015, οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης των αυτοαπασχολούμενων για έκαστο έτος υπολογίζονται με βάση τα επαγγελματικά τους εισοδήματα κατά το ίδιο εν λόγω έτος. Πιο συγκεκριμένα, αρχικά ο αυτοαπασχολούμενος καταβάλλει προσωρινές εισφορές βασισμένες στα εισοδήματά του κατά το τρίτο έτος πριν την υποβολή της δήλωσης, ενώ στην συνέχεια λαμβάνει χώρα τακτοποίηση των εισφορών του, όταν δηλωθούν τα πραγματικά επαγγελματικά εισοδήματα του συγκεκριμένου έτους για το οποίο έχουν καταβληθεί προσωρινές εισφορές. Συνεπώς, για το τρέχον έτος, οι προσωρινές εισφορές των αυτοαπασχολούμενων στο Βέλγιο καθορίζονται με έτος αναφοράς το 2013.

Το φορολογικό έτος αρχίζει την 1^η Ιανουαρίου και λήγει την 31^η Δεκεμβρίου.

Ο φόρος εισοδήματος αφαιρείται από το μισθό των εργαζομένων κατά την μισθοδοσία. Καθώς βέβαια τα φυσικά πρόσωπα μπορεί να υπόκεινται σε φορολόγηση για άλλου είδους εισοδήματα που ενδεχομένως έχουν, υποβάλλουν φορολογικές δηλώσεις. Οι φορολογικές δηλώσεις κατατίθενται έως τα μέσα του επομένου φορολογικού έτους (τέλος Ιουνίου σε έντυπη και μέσα Ιουλίου σε ηλεκτρονική μορφή), ή και αργότερα εφ' όσον υποβάλλονται από μη κατοίκους.

3. Φ.Π.Α.

Ο γενικός συντελεστής ΦΠΑ στο Βέλγιο είναι 21%, εφαρμόζονται όμως και μειωμένοι συντελεστές 12% και 6% (λ.χ. στα τρόφιμα, στο νερό, στα φαρμακευτικά προϊόντα, στα βιβλία, στις μεταφορές, στα ξενοδοχεία, σε ορισμένες κτηματομεσιτικές υπηρεσίες ο συντελεστής είναι 6%, στα λιπάσματα, στα φυτοφάρμακα, στην κοινωνική στέγαση, σε ορισμένες υπηρεσίες εστίασης 12%), καθώς και μηδενικός συντελεστής για προϊόντα που προορίζονται για εξαγωγή (ή είναι σε καθεστώς διέλευσης), για ημερήσιες και εβδομαδιαίες εκδόσεις, καθώς και για ορισμένα προϊόντα ανακύκλωσης. Από 1.1.2014, οι νομικές υπηρεσίες των δικηγόρων υπόκεινται σε φορολόγηση ΦΠΑ με συντελεστή 21% (ενώ μέχρι τότε απαλλάσσονταν). Η βελγική κυβέρνηση επανέφερε από τον Σεπτέμβριο 2015 τον συντελεστή ΦΠΑ στην ιδιωτική κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος στο 21%, ενώ από την 1.1.2016 μειώθηκε ο συντελεστής ΦΠΑ στις κατασκευαστικές εργασίες και στην μίσθωση σχολικών κτιρίων από το 21% στο 6%, καθώς επίσης αυστηροποιήθηκαν οι όροι ισχύος μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ (6%) για εργασίες ανακαίνισης ιδιωτικών κατοικιών (δια της

αύξησης της ηλικίας των επωφελούμενων χαμηλότερου συντελεστή εργασιών ανακαίνισης κατοικιών, από τα 5 στα 10 έτη).

8. ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ

Το Βέλγιο διατηρεί υψηλή θέση στην κατάταξη των χωρών υποδοχής άμεσων ξένων επενδύσεων και τούτο αναμφίβολα οφείλεται στην υψηλή προστασία που παρέχεται στους ξένους επενδυτές από το εθνικό θεσμικό πλαίσιο. Αν και οι ονομαστικοί φορολογικοί συντελεστές για τις επιχειρήσεις είναι αρκετά υψηλοί, η βελγική νομοθεσία παρέχει σειρά κινήτρων, μεταξύ των οποίων το καθεστώς των πλασματικών τόκων, που παραδοσιακά έχουν προσελκύσει μεγάλους διεθνείς επενδυτές και πολυεθνικές επιχειρήσεις να εγκατασταθούν στο Βέλγιο. Παράλληλα, εφαρμόζεται σειρά φοροαπαλλαγών και μειωμένων φορολογικών συντελεστών με σκοπό την στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Σύμφωνα με στοιχεία έγκυρων ερευνών, το 20% περίπου των 100 μεγαλύτερων πολυεθνικών εταιρειών κάνουν χρήση των προνομιακών φορολογικών καθεστώτων που ισχύουν στο Βέλγιο, προκειμένου να ελαχιστοποιήσουν τα ποσά που πληρώνουν ετησίως σε φορολογία. Οι πολυεθνικές αυτές εκμεταλλεύονται ιδιαίτερα το καθεστώς των πλασματικών τόκων, εγκαθιδρύοντας θυγατρικές επιχειρήσεις στο Βέλγιο, τροποποιώντας μάλιστα αρκετά συχνά τις εσωτερικές τους δομές, ή αυξάνοντας σημαντικά τα ίδια κεφάλαιά τους, προκειμένου να μεγιστοποιήσουν την ωφέλειά τους από τις φορολογικές εκπτώσεις. Οι πλασματικοί τόκοι είναι ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς που εφαρμόζεται στις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στο Βέλγιο, και συνίσταται σε φορολογική έκπτωση για χρηματοδότηση των επιχειρήσεων από ίδια κεφάλαια. Το όλο σύστημα είναι δομημένο ώστε να ευνοεί τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου που είναι τοποθετημένα στη χώρα.

Αρκετοί είναι οι πολιτικοί παράγοντες στο Βέλγιο που εκφράζονται υπέρ της αναθεώρησης του συστήματος των πλασματικών τόκων, με το σκεπτικό ότι αυτό ευνοεί περισσότερο τις μεγάλες επιχειρήσεις παρά τις μικρομεσαίες, και προτείνουν να αντικατασταθεί από δραστική μείωση του συντελεστή φορολόγησης των επιχειρήσεων. Πέραν των πλασματικών τόκων, πολλές πολυεθνικές εκμεταλλεύονται το ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς που εφαρμόζεται στις εταιρείες holding, ή ευνοϊκά φορολογικά καθεστώτα που προκύπτουν από διμερείς φορολογικές συμφωνίες του Βελγίου. Σύμφωνα με έρευνες, αρκετές μεγάλες διεθνείς επιχειρήσεις και επενδυτικά funds που δεν έχουν ουσιαστική παρουσία στο Βέλγιο χρησιμοποιούν μικρά γραφεία αντιπροσωπείας για να προβαίνουν σε αγορές και να εξοικονομούν ποσά από φορολογικές απαλλαγές που οι αγορές αυτές συνεπάγονται.

Αρκετή συζήτηση διεξάγεται το τελευταίο διάστημα αναφορικά με το μέλλον του Βελγίου ως προορισμού ξένων επενδύσεων, καθώς διαπιστώνεται μία φθίνουσα ανταγωνιστικότητα της βελγικής οικονομίας κυρίως λόγω υψηλού εργατικού και ενεργειακού κόστους, αλλά και η ύπαρξη πολυνομίας και συχνών μεταβολών στο θεσμικό πλαίσιο των επενδύσεων, που προβληματίζουν τους μεγάλους ξένους επενδυτές. Η νέα κεντροδεξιά ομοσπονδιακή κυβέρνηση Michel έχει κεντρικό στόχο την αναστροφή της αρνητικής πορείας της ανταγωνιστικότητας της βελγικής οικονομίας, δια της υιοθέτησης μέτρων για την μείωση των εργοδοτικών εισφορών και γενικότερα ελάφρυνσης του μισθολογικού κόστους, αλλά και ορισμένων σημαντικών πρόσθετων φορολογικών ελαφρύνσεων για τις επιχειρήσεις.

Σημειώνουμε επίσης ότι ορισμένοι διεθνείς επενδυτές, ιδιαίτερα Αμερικανοί αλλά και από άλλες τρίτες χώρες, διακατέχονται επιπλέον από σχετική αβεβαιότητα αναφορικά με το πολιτικό περιβάλλον της χώρας και τις εξελίξεις που σχετίζονται με το μέλλον της ως ομοσπονδιακού κράτους, σε μεσο-μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα.

Για περισσότερα στοιχεία αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο επενδύσεων, τις διαδικασίες σύστασης νομικού προσώπου κλπ. στο Βέλγιο, παραπέμπουμε τους ενδιαφερόμενους στον Επιχειρηματικό Οδηγό του Γραφείου μας, στην ιστοσελίδα του Γραφείου, στη διεύθυνση: <http://www.agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=7&xcc=be&mid=58>.

ΑΞΕ: Το Βέλγιο ως χώρα προέλευσης άμεσων επενδύσεων

Ροές βελγικών άμεσων επενδύσεων προς το εξωτερικό ανά χώρα (σε εκατ. ευρώ)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Σύνολο	754	-6.276	33.357	26.323	13.678	3.776	34.756
Γερμανία	-811	125	1.445	147	60	1.492	1.049
Ισπανία	-322	-706	-4.927	-88	-371	501	411
Φινλανδία	-690	1	-128	-	437	-648	11
Γαλλία	5.003	-12.012	-8.050	2.625	-5.574	1.762	-1.325
Ιταλία	2.423	2.018	-128	2.139	-1.132	-430	-343
Λουξεμβούργο	3.101	19.545	21.447	2.932	3.102	8.220	5.189
Νορβηγία	-2.278	61	-378	132	-69	376	27
Ολλανδία	2.155	-19.486	7.188	2.057	560	4.930	27.400
Ην. Βασίλειο	-1.020	1.369	16.998	11.019	-728	-4.281	4.310
Σουηδία	-208	-215	265	57	2.055	-1.985	-
Ελβετία	92	408	20	-2.023	46	-311	199
ΗΠΑ	1.165	-2.754	4.074	6.652	11.520	-16.641	-750
Βραζιλία	64	193	338	320	87	158	-95
Ιαπωνία	131	-405	-209	138	103	355	217
Κίνα	3	-36	400	49	-565	706	225
Χονγκ Κονγκ	-1.071	-150	-4.721	-	-	-1.800	-
Δανία	-120	246	-24	-	-	-107	752
Ροές βελγικών άμεσων επενδύσεων προς το εξωτερικό ανά γεωγραφική ζώνη (σε εκατ. ευρώ)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Σύνολο	754	-6.276	33.357	26.323	13.678	3.776	34.756
ΕΥΡΩΠΗ	-409	-4.896	31.983	18.094	327	11.407	36.716
Ε.Ε. (28 κ-μ)	1.488	-6.275	31.694	22.446	467	11.047	35.884
Λοιπές χώρες Ευρώπης	-1.897	1.379	289	-4.352	-140	360	832
ΑΦΡΙΚΗ	111	-387	1.462	93	162	-1.428	109
ΑΜΕΡΙΚΗ	1.604	-1.414	4.330	8.003	11.640	-5.367	-3.114
ΑΣΙΑ	-595	436	-3.748	970	1.289	-1.313	1.220
ΩΚΕΑΝΙΑ	43	-16	-670	-837	260	477	-176
Ευρωζώνη	10.842	-8.710	13.907	9.959	-1.068	16.335	29.882

ΠΗΓΕΣ : Banque Nationale de Belgique, Institut des Comptes Nationaux

Σημείωση: Το θετικό πρόσημο σημαίνει επένδυση και το αρνητικό αποεπένδυση. Όπου υπάρχει παύλα (-) σημαίνει μη διαθέσιμα στοιχεία.

Stock βελγικών άμεσων επενδύσεων στο εξωτερικό ανά χώρα (σε εκατ. ευρώ)	2012	2013	2014
Σύνολο	334.825	356.147	378.860
Γερμανία	8.690	7.592	10.248
Ισπανία	3.236	2.863	2.994
Φινλανδία	-193	311	463
Γαλλία	39.463	34.302	35.184
Ιταλία	11.470	9.767	10.362
Λουξεμβούργο	96.947	109.395	123.228
Νορβηγία	453	279	600
Ολλανδία	86.416	78.960	90.183
Ην. Βασίλειο	20.326	23.837	21.329
Σουηδία	760	2.935	962
Ελβετία	1.674	1.734	1.819
ΗΠΑ	18.341	31.464	16.140
Βραζιλία	1.710	1.705	1.625
Ιαπωνία	702	673	1.481
Κίνα	1.327	3.995	2.390
Χονγκ Κονγκ	2.779	3.968	5.971
Πορτογαλία	533	1.578	959
Δανία	1.624	247	367

Stock βελγικών άμεσων επενδύσεων στο εξωτερικό ανά κλάδο δραστηριότητας (σε εκατ. ευρώ)	2012	2013
Σύνολο	334.825	356.147
Γεωργία, αλιεία, δασοκομία	1.796	1.543
Εξορύξεις	-	1.460
Μεταποίηση	68.572	65.231
Ηλεκτρική ενέργεια και φυσικό αέριο	26.349	34.560
Ύδρευση, διαχείριση υδάτινων πόρων	493	593
Κατασκευές	1.505	965
Σύνολο υπηρεσιών	223.532	240.514
Χονδρεμπόριο, λιανεμπόριο	20.242	24.928
Μεταφορές & αποθήκευση	2.627	2.605
Ξενοδοχεία & εστιατόρια	389	439
Τεχνολογία πληροφορικής & τηλεπικοινωνίες	6.068	8.546
Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες	97.790	116.329
Κτηματομεσιτικές υπηρεσίες, επιστ. & τεχνικές υπηρεσίες	4.042	3.775
Εκπαίδευση	-	-
Υγεία και κοινωνική πρόνοια	4	3
Υπηρεσίες αναψυχής, πολιτιστικές, αθλητικές	-	126

ΠΗΓΕΣ : Banque Nationale de Belgique, Institut des Comptes Nationaux

Σημείωση: Το θετικό πρόσημο σημαίνει επένδυση και το αρνητικό αποεπένδυση. Όπου υπάρχει παύλα (-) σημαίνει μη διαθέσιμα στοιχεία.

ΑΞΕ: Το Βέλγιο ως χώρα υποδοχής άμεσων επενδύσεων

Ροές ξένων άμεσων επενδύσεων στο Βέλγιο ανά χώρα προέλευσης (σε εκατ. ευρώ)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Σύνολο	43.883	32.641	56.295	5.071	10.305	-6.560	27.978
Γερμανία	1.360	1.486	6.165	-2.376	-5.773	3.074	8.533
Ισπανία	2.848	1.534	2.015	744	1.593	-405	-1.165
Φινλανδία	-80	2.470	143	-11.853	1.050	-2.194	-1.687
Γαλλία	11.942	8.892	6.032	5.182	12.706	-2.879	6.490
Ιταλία	2.283	923	-1.080	-1.164	-2.062	4.764	-236
Λουξεμβούργο	9.958	6.538	58.512	-6.382	-31.228	11.558	-24.975
Νορβηγία	5.479	-5.592	2.429	-730	-1.399	-3.331	-4.890
Ολλανδία	14.238	24.275	-7.176	9.137	13.675	23.713	-2.137
Ην. Βασίλειο	2.747	1.016	2.279	-3.309	-9.379	1.352	4.436
Σουηδία	-782	1.927	4.598	7.465	4.782	-1.005	-794
Ελβετία	-2.689	227	-726	3.518	-396	1.835	31.519
ΗΠΑ	-4.708	-23.522	-16.657	1.188	18.845	5.900	12.508
Βραζιλία	-541	3.876	4.432	443	-1.559	-1.502	7
Ιαπωνία	909	659	-1.037	-945	1.483	764	1.176
Κίνα	74	-691	347	186	-389	-805	-542
Χονγκ Κονγκ	-74	838	823	1.646	438	-991	-531
Δανία	401	437	331	-376	-324	51	-19
Πορτογαλία	-1.072	-	-	-	-286	295	475
Ροές ξένων άμεσων επενδύσεων στο Βέλγιο ανά γεωγραφική ζώνη προέλευσης (σε εκατ. ευρώ)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Σύνολο	43.883	32.641	56.295	5.071	10.305	-6.560	27.978
ΕΥΡΩΠΗ	45.841	48.770	70.767	2.829	-12.575	-11.456	16.623
Ε.Ε. (28 κ-μ)	41.704	54.289	67.271	-71	-10.284	-10.170	-10.451
Λοιπές χώρες Ευρώπης	4.137	-5.519	3.496	2.900	-2.291	-1.286	27.074
ΑΦΡΙΚΗ	-1.660	500	837	550	-188	-1.494	-2.314
ΑΜΕΡΙΚΗ	-1.752	-12.740	-15.519	1.740	15.573	6.701	13.658
ΑΣΙΑ	2.020	-127	810	-64	1.975	-1.262	697
ΩΚΕΑΝΙΑ	-566	-3.762	-600	17	5.520	951	-686
Ευρωζώνη	45.717	45.627	59.121	-2.335	-4.293	-9.817	-14.567

ΠΗΓΕΣ : Banque Nationale de Belgique, Institut des Comptes Nationaux

Σημείωση: Το θετικό πρόσημο σημαίνει επένδυση και το αρνητικό αποεπένδυση. Όπου υπάρχει παύλα (-) σημαίνει μη διαθέσιμα στοιχεία.

Stock ξένων άμεσων επενδύσεων στο Βέλγιο ανά χώρα προέλευσης (σε εκατ. ευρώ)	2012	2013	2014
Σύνολο	388.596	401.098	392.392
Γερμανία	5.651	289	2.535
Ισπανία	-3.706	-2.154	-2.493
Φινλανδία	5.984	7.324	4.601
Γαλλία	117.470	125.428	124.322
Ιταλία	1.992	371	3.390
Λουξεμβούργο	176.110	150.051	173.386
Νορβηγία	3.616	3.137	1.478
Ολλανδία	98.009	105.711	78.873
Ην. Βασίλειο	5.854	-4.456	-3.267
Σουηδία	5.496	10.487	9.690
Ελβετία	10.153	12.951	14.994
ΗΠΑ	-40.938	-19.345	-20.388
Βραζιλία	7.091	6.033	3.723
Ιαπωνία	9.356	11.056	9.665
Κίνα	-637	-1.064	-2.173
Χονγκ Κονγκ	6.416	6.473	4.763
Δανία	1.024	704	714
Πορτογαλία	-761	-1.051	-750

Stock ξένων άμεσων επενδύσεων στο Βέλγιο ανά κλάδο δραστηριότητας (σε εκατ. ευρώ)	2012	2013
Σύνολο	388.596	401.098
Γεωργία, αλιεία, δασοκομία	2.768	85
Εξορύξεις	62	52
Μεταποίηση	82.908	81.468
Ηλεκτρική ενέργεια και φυσικό αέριο	27.196	31.755
Ύδρευση, διαχείριση υδάτινων πόρων	1.101	1.520
Κατασκευές	2.871	1.846
Σύνολο υπηρεσιών	255.343	268.131
Χονδρεμπόριο, λιανεμπόριο	29.291	30.261
Μεταφορές & αποθήκευση	2.622	1.254
Ξενοδοχεία & εστιατόρια	1.733	1.696
Τεχνολογία πληροφορικής & τηλεπικοινωνίες	2.013	2.522
Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες	125.962	166.612
Κτηματομεσιτικές υπηρεσίες, επιστ. & τεχνικές υπηρεσίες	5.107	5.003
Εκπαίδευση	80	79
Υγεία και κοινωνική πρόνοια	31	31
Υπηρεσίες αναψυχής, πολιτιστικές, αθλητικές	190	191

ΠΗΓΕΣ : Banque Nationale de Belgique, Institut des Comptes Nationaux
Σημείωση: Το θετικό πρόσημο σημαίνει επένδυση και το αρνητικό αποεπένδυση.

Όπως φαίνεται από τους παραπάνω πίνακες, οι βελγικές επενδύσεις στο εξωτερικό είναι τοποθετημένες κυρίως στο Λουξεμβούργο, την Ολλανδία, τη Γαλλία, το Ην. Βασίλειο, τις ΗΠΑ, την Ιταλία και την Γερμανία, με το μεγαλύτερο μέρος τους να κατευθύνεται στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, την μεταποίηση, την ενέργεια και το χονδρεμπόριο και λιανεμπόριο. Σημειώνουμε ότι τα πλέον ενημερωμένα στοιχεία που αναφέρουμε σχετικά με κλάδους στους οποίους επικεντρώνονται οι βελγικές επενδύσεις στο εξωτερικό είναι για το έτος 2013.

Από την άλλη πλευρά, τα ξένα επενδυτικά κεφάλαια που είναι τοποθετημένα στο Βέλγιο προέρχονται κυρίως από το Λουξεμβούργο, την Γαλλία, την Ολλανδία, την Ελβετία, την Σουηδία και την Ιαπωνία, με τον κύριο όγκο τους να κατευθύνεται στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, την μεταποίηση, την ενέργεια και το χονδρεμπόριο και λιανεμπόριο. Σημειώνουμε ότι τα πλέον ενημερωμένα στοιχεία που αναφέρουμε σχετικά με κλάδους στους οποίους επικεντρώνονται οι ξένες επενδύσεις στο Βέλγιο είναι για το έτος 2013.

Όσον αφορά την διμερή ροή επενδύσεων μεταξύ Ελλάδας και Βελγίου, διαπιστώνουμε ότι αν και υπάρχει δραστηριοποίηση και από τις δύο πλευρές, σαφώς δε εντονότερη από βελγικής πλευράς, εν τούτοις στο μεγαλύτερο μέρος της αφορά τις υπηρεσίες και το εμπόριο και λιγότερο τις παραγωγικές επενδύσεις (υπάρχουν λίγες από βελγικής πλευράς). Ζητούμενο για εμάς είναι η προσέλκυση πρόσθετων βελγικών κεφαλαίων στην Ελλάδα, ιδιαίτερα σε κλάδους όπου μπορούν να γίνουν συμπράξεις (όπως υψηλών τεχνολογιών, καινοτομίας, τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, περιβαλλοντικών τεχνολογιών, βιοτεχνολογίας, νανοτεχνολογίας κ.α.), αλλά και σε παραδοσιακά ισχυρούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας όπως ο τουρισμός και η βιομηχανία τροφίμων και ποτών. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα επενδυτικά funds που υπάρχουν στο Βέλγιο, καθώς και οι επιχειρήσεις venture capital, ορισμένες από τις οποίες βλέπουν με κατ' αρχήν ενδιαφέρον την ελληνική αγορά. Ωστόσο, οι περισσότεροι μεγάλοι βελγικοί επιχειρηματικοί όμιλοι προσανατολίζουν σήμερα το ενδιαφέρον τους περισσότερο προς τις αναδυόμενες αγορές της Ασίας, της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής.

Σύμφωνα με στοιχεία του Enterprise Greece, εμπλουτισμένα από το Γραφείο Ο.Ε.Υ. Βρυξελλών, υπάρχουν 10 καταγεγραμμένες ελληνικές επιχειρήσεις που λειτουργούν στο Βέλγιο, στους τομείς τεχνολογίας πληροφορικής, ανάπτυξης λογισμικού, τηλεπικοινωνιών, συμβουλευτικών υπηρεσιών προς επιχειρήσεις, κτηματομεσιτικών υπηρεσιών, εμπορίου πετρελαιοειδών / εφοδιασμού πλοίων, μεταλλουργίας (holding company), καθώς και εμπορίου άλλων προϊόντων.

Σημαντική παρουσία στο Βέλγιο έχει η Intrasoft International S.A. στον τομέα παροχής υπηρεσιών πληροφορικής. Η εταιρεία Intrasoft International (με έδρα το Λουξεμβούργο και γραφείο στις Βρυξέλλες) απασχολεί περί τα 150 άτομα και είναι από τους βασικούς πάροχους υπηρεσιών πληροφορικής δημοσίων υπηρεσιών του Βελγίου, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της μεγαλύτερης εταιρείας τηλεπικοινωνιών του Βελγίου (Proximus), της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και άλλων κοινοτικών υπηρεσιών και οργάνων. Στον ίδιο κλάδο απασχολούνται εξάλλου και άλλες ελληνικές εταιρείες, σε διάφορα έργα και παροχή υπηρεσιών προς ευρωπαϊκές αλλά και βελγικές υπηρεσίες. Αξιοσημείωτη είναι επίσης η εξαγορά, τον Οκτώβριο του 2007, από την ελληνικών συμφερόντων εταιρία Aegean Marine Petroleum της βελγικής εταιρίας Bunkers at Sea, η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα της προμήθειας & εφοδιασμού ναυτιλιακών καυσίμων.

Σημαντικό αναμφισβήτητο γεγονός κατά το πρόσφατο παρελθόν υπήρξε η μεταφορά έδρας του μεγάλου ελληνικού μεταλλουργικού ομίλου Βιοχάλκο στο Βέλγιο και η συνακόλουθη είσοδος της μετοχής της στο Χρηματιστήριο Βρυξελλών (EURONEXT Brussels) το Νοέμβριο του 2013. Σύμφωνα με την ελληνική και διεθνή ειδησεογραφία της εποχής, η απόφαση της ελληνικής μεταλλουργίας Βιοχάλκο να μεταφέρει την έδρα της στις

Βρυξέλλες, έλαβε χώρα κυρίως χάριν ευνοϊκότερων προοπτικών χρηματοδότησης και με σκοπό την ενίσχυση της κεφαλαιακής δομής της, την αμεσότερη πρόσβασή της στις διεθνείς αγορές κεφαλαίων και τη δημιουργία ενός βραχίονα χρηματοοικονομικής στήριξης των θυγατρικών της εταιρειών. Σημειώνουμε ότι το Νοέμβριο 2013 έλαβαν χώρα δύο εταιρικές συγχωνεύσεις, η πρώτη μεταξύ των βελγικών επιχειρήσεων Cofidin (όμιλος συμμετοχών που κατείχε το 13,3% του μετοχικού κεφαλαίου της Βιοχάλκο) και Viohalco S.A. (θυγατρική εταιρεία συμμετοχών του ομίλου Βιοχάλκο στο Βέλγιο), η δε δεύτερη μεταξύ του εταιρικού σχήματος που προέκυψε και του ελληνικού ομίλου Βιοχάλκο, ο οποίος και απορροφήθηκε από την σχηματισθείσα εταιρεία holding Viohalco S.A. Η είσοδος της Βιοχάλκο στο Χρηματιστήριο Βρυξελλών έλαβε χώρα στις 22 Νοεμβρίου 2013. Ο οικονομικός Τύπος του Βελγίου έδωσε αρκετή βαρύτητα στο γεγονός ότι ένας πολύ μεγάλος ελληνικός όμιλος αφήνει την Ελλάδα που βιώνει βαθιά οικονομική ύφεση, για το Βέλγιο, το οποίο προσφέρει ευνοϊκότερο φορολογικό καθεστώς για τους μεγάλους επιχειρηματικούς ομίλους, ξεκαθαρίζοντας ωστόσο ότι ο έλεγχος του νέου επιχειρηματικού σχήματος παρέμεινε σε ελληνικά χέρια.

Οι επιχειρηματικές δραστηριότητες της ελληνικής ομογένειας του Βελγίου επικεντρώνονται κυρίως στο εμπόριο και τις υπηρεσίες. Η πλειονότητα των ελληνόκτητων εταιρειών στο Βέλγιο είναι σχετικά μικρού μεγέθους, με δραστηριότητες στο χώρο των εισαγωγών και του εμπορίου τροφίμων και ποτών, της μαζικής εστίασης, των γουναρικών, των ηλεκτρονικών, των αυτοκινήτων, του τουρισμού, των κατασκευών, της τροφοδοσίας πλοίων. Υπάρχουν εξάλλου ορισμένες επιχειρήσεις Ελλήνων ομογενών με παραγωγή στους κλάδους τροφίμων, ειδών ζαχαροπλαστικής και σοκολατοποιίας, μεταλλικών και δομικών υλικών και εξοπλισμού εστίασης. Σημειωτέον ότι μία εκ των μεγαλύτερων βιομηχανιών σοκολάτας του Βελγίου με σημαντικότερη διεθνή παρουσία, η Leonidas, μπορεί να θεωρηθεί -υπό την ευρεία έννοια- ελληνικών επιχειρηματικών συμφερόντων. Τα τελευταία χρόνια ορισμένες ελληνικές επιχειρήσεις ή και ιδιώτες από την Ελλάδα έχουν ξεκινήσει να δραστηριοποιούνται στην βελγική αγορά στον κλάδο του λιανεμπορίου, όπως για παράδειγμα η εταιρεία φυσικών καλλυντικών Korres που διαθέτει κατάστημα σε κεντρικό σημείο των Βρυξελλών, η στρωματοποιία και εταιρεία ειδών επίπλωσης και σπιτιού COCO-MAT με κατάστημα στην Αμβέρσα, η μεγάλη ελληνική βιομηχανία ειδών επίπλωσης γραφείων Δρομέας που εγκαινίασε στα τέλη του 2015 μεγάλο κατάστημα σε προάστιο των Βρυξελλών, είναι μεγάλος προμηθευτής επίπλων της Eur. Επιτροπής και άλλων ευρωπαϊκών οργάνων και σχεδιάζει την περαιτέρω επέκτασή του στην βελγική αγορά, η εταιρεία εμπορίου κοσμημάτων Oxette που εγκαινίασε τον Οκτώβριο του 2015 κατάστημα στις Βρυξέλλες, αλλά και μικρές αλυσίδες λιανεμπορίου τροφίμων, καθώς και μικρότερα καταστήματα λιανεμπορικής διάθεσης προϊόντων, κυρίως τροφίμων, τα οποία συνδυάζουν την παροχή υπηρεσιών εστίασης με την πώληση υψηλής ποιότητας ελληνικών γαστρονομικών προϊόντων.

Υπάρχει επίσης αξιόλογος αριθμός Ελλήνων και Ελλήνων ομογενών οι οποίοι δραστηριοποιούνται στο Βέλγιο ως στελέχη βελγικών επιχειρήσεων και οργανισμών, καθώς και ευρωπαϊκών υπηρεσιών ή διεθνών οργανισμών. Σημειώνουμε ότι στο Βέλγιο δραστηριοποιούνται αρκετά έντονα δύο επιχειρηματικοί σύνδεσμοι ελληνικού ενδιαφέροντος, το Βελγο-Ελληνικό Εμπορικό Επιμελητήριο και η Bucephalos Business Association, η πλειονότητα των μελών των οποίων είναι Έλληνες ομογενείς επιχειρηματίες και στελέχη βελγικών επιχειρήσεων. Σημειώνουμε ότι από το 2014 ξεκίνησε να δραστηριοποιείται εδώ και ο νεοσυσταθείς φορέας Ελλήνων στελεχών επιχειρήσεων που εργάζονται στο Βέλγιο, με την επωνυμία «ΑΡΓΩ Δίκτυο Ελλήνων Βελγίου», ο οποίος πραγματοποιεί σε σχεδόν μηνιαία βάση εκδηλώσεις δικτύωσης με αρκετά σημαντικούς προσκεκλημένους ομιλητές ελληνικού ενδιαφέροντος. Επίσης, εδώ και τριετία δραστηριοποιείται η ελληνικών συμφερόντων εθελοντική μη κερδοσκοπική οργάνωση “A Discovering Network”, η οποία δρα με σκοπό να δημιουργήσει συνεκτικό δίκτυο προώθησης και βελτίωσης της αναγνωρισιμότητας των ελληνικών προϊόντων στο Βέλγιο.

Η επενδυτική παρουσία του Βελγίου στην Ελλάδα είναι κάπως εντονότερη, αλλά συνολικά σχετικά περιορισμένη. Η πλειονότητα των 21 βελγικών εταιρειών που δραστηριοποιούνται στη χώρα μας εκπροσωπείται από επιτόπια γραφεία πωλήσεων / αντιπροσωπειών (κυρίως στον τομέα φαρμακευτικών προϊόντων). Σημαντικές επενδυτικές παρουσίες βελγικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι η εξαγορά της δεύτερης μεγαλύτερης ελληνικής λιανεμπορικής αλυσίδας τροφίμων AB Βασιλόπουλος από τον βελγικό όμιλο **DELHAIZE** το 1992, που σήμανε την εντυπωσιακή επέκταση τα τελευταία χρόνια των καταστημάτων AB σε ολόκληρη την Ελλάδα (σημειωτέον ότι το 2012 ο όμιλος DELHAIZE συμμετείχε με 150 εκατ. € στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της AB, ενώ επίσης προχώρησε σε επένδυση για δημιουργία κέντρου αποθήκευσης και logistics, και στα τέλη του 2013 προχώρησε σε επένδυση στην περιοχή Γέρακα της Αττικής για την δημιουργία κέντρου ανάπτυξης τεχνολογίας πληροφορικής και λογισμικού για λιανεμπορικές εφαρμογές), καθώς και αυτές της βιομηχανίας πλαστικών **Resilux** (διαθέτει στην Πάτρα εργοστάσιο παραγωγής πλαστικών υλικών συσκευασίας τύπου PET), της βιομηχανίας σοκολάτας, ειδών αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής **PURATOS** (στα Οινόφυτα), της **Brown Holdings S.A.** στην Θήβα με μονάδα παραγωγής πλαστικών και χάρτινων υλικών συσκευασίας (MOPNOS A.E.). Βελγικές επενδύσεις υπάρχουν ακόμη στους κλάδους κατασκευών, εξορύξεων, τηλεπικοινωνιών, υπηρεσιών logistics, καθώς και εμπορίου διαφόρων προϊόντων (ειδών διατροφής, ποτών, αγροτικών προϊόντων, ενδυμάτων, κλωστοϋφαντουργικών, μηχανολογικού εξοπλισμού, μεταφορικού εξοπλισμού, ελαστικών, συστημάτων κλιματισμού, δομικών υλικών, ιατρικών και εργαστηριακών ειδών, ειδών σπιτιού, προϊόντων ξύλου / χαρτιού, φαρμακευτικών και χημικών προϊόντων – μεταξύ των οποίων το γραφείο της χημικής βιομηχανίας **SOLVAY** στην Αθήνα, καλλυντικών και απορρυπαντικών, επίπλων και φωτιστικών). Σύμφωνα με στοιχεία του Enterprise Greece (έτους 2014), υπάρχουν 21 επιχειρήσεις στην Ελλάδα με αξιόλογη βελγική συμμετοχή στο μετοχικό τους κεφάλαιο.

Επενδυτικό ενδιαφέρον για την χώρα μας έχει τα τελευταία χρόνια επιδείξει η διαχειρίστρια εταιρεία του βελγικού δικτύου φυσικού αερίου, **Fluxys**, η οποία είναι μέτοχος του αγωγού TAP με μερίδιο 19% και προτίθεται να επενδύσει σε έργα κατασκευής του ελληνικού τμήματος του αγωγού, ενώ έχει επιδείξει ενδιαφέρον και για συμμετοχή στην διαδικασία ιδιωτικοποίησης του ελληνικού δικτύου φυσικού αερίου (ΔΕΣΦΑ). Επίσης, η διαχειρίστρια εταιρεία του βελγικού ηλεκτρικού δικτύου, **Elia**, είχε εκδηλώσει ενδιαφέρον και συμμετείχε στην διαδικασία ιδιωτικοποίησης του ελληνικού δικτύου υψηλής τάσης (ΑΔΜΗΕ). Ωστόσο, από τις αρχές του 2015 φαίνεται ότι υπήρξε πάγωμα του επενδυτικού ενδιαφέροντος του Elia για συμμετοχή στις διαδικασίες ιδιωτικοποίησης του ΑΔΜΗΕ, κατόπιν της ανακοίνωσης της ελληνικής κυβέρνησης για αναστολή των ιδιωτικοποιήσεων.

Σημειώνουμε ότι σύμφωνα με στοιχεία της Τραπέζης της Ελλάδος, το απόθεμα άμεσων βελγικών επενδύσεων στην Ελλάδα το 2014 ανερχόταν σε 984,6 εκατ. €, έναντι 921,3 εκατ. € το 2013, 148,9 εκατ. € το 2012, 372,8 εκατ. € το 2011, 553,1 εκατ. € το 2010, 158,5 εκατ. € το 2009 και 138,1 εκατ. € το 2008.

Κατωτέρω παραθέτουμε στοιχεία της Τραπέζης της Ελλάδος σχετικά με τις ροές κεφαλαίων μεταξύ Βελγίου και Ελλάδας στην περίοδο 2011-2015.

ΚΑΘΑΡΕΣ ΡΟΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΓΙΑ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΑΠΟ ΒΕΛΓΙΟ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ					
Έτος	2015	2014	2013	2012	2011
Σε εκατ. ευρώ	-78,7	-156,6	-31,2	195,2	-50,1
ΚΑΘΑΡΕΣ ΡΟΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΓΙΑ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΒΕΛΓΙΟ					
Έτος	2015	2014	2013	2012	2011
Σε εκατ. ευρώ	-1,1	-1,3	3,5	0,2	-3,8

Πηγή: Τράπεζα Της Ελλάδος, στοιχεία 2016

Σημειώσεις:

Όσον αφορά τις βελγικές επενδύσεις στην Ελλάδα, το αρνητικό πρόσημο προέρχεται είτε από εξόφληση δανείων που είχαν χορηγηθεί σε θυγατρικές εταιρίες στην Ελλάδα από τις μητρικές τους, είτε από επενδύσεις τους με έδρα την Ελλάδα στο εξωτερικό, είτε από αρνητικά επανεπενδυθέντα κέρδη, είτε από αποεπένδυση (εκροή) μεγαλύτερη της επένδυσης (εισροή).

Όσον αφορά τις ελληνικές επενδύσεις στο Βέλγιο, το αρνητικό πρόσημο σημαίνει αύξησή τους, ενώ το θετικό πρόσημο σημαίνει μείωσή τους. Τα στοιχεία των άμεσων ξένων επενδύσεων περιλαμβάνουν επανεπενδυθέντα κέρδη.

9. ΤΟ ΒΕΛΓΙΟ ΩΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΕΤΑΙΡΟΣ. ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΒΕΛΓΙΟΥ. ΣΗΜΑΝΣΗ. ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ. ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ.

1. Γενικά περί Βελγικής αγοράς:

Το Βέλγιο είναι εκ των ιδρυτικών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πρόκειται για χώρα με έντονο διεθνή προσανατολισμό, ευρωπαϊκή κατεύθυνση και προοπτική, κεντρική θέση στον πλούσιο οικονομικά χώρο της βορειοδυτικής Ευρώπης, με εξαιρετικά αναπτυγμένο δίκτυο υποδομών. Πρόκειται εξάλλου για χώρα με σημαντικές εθνικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες, όπως η ύπαρξη δύο μεγάλων διακριτών κοινωνικο-οικονομικών ομάδων, των Φλαμανδών και των Βαλλόνων, οι οποίες κυβερνώνται από τοπικές και περιφερειακές αρχές αλλά και ενιαία ομοσπονδιακή διοίκηση, γεγονός που δίνει στο Βέλγιο χαρακτήρα διεθνοποιημένο και πολυπολιτισμικό. Πρόκειται επίσης για χώρα με ισχυρό, ποιοτικό και αποτελεσματικό σύστημα παιδείας, προσανατολισμένο στο διεθνή χαρακτήρα της οικονομίας και της χώρας, το οποίο παράγει εργαζομένους με εξαιρετικά υψηλά επίπεδα παραγωγικότητας. Το κατά κεφαλήν εισόδημα είναι από τα υψηλότερα στην Ευρώπη, ενώ ταυτόχρονα η κατανομή του είναι αρκετά ισόρροπη, με αποτέλεσμα οι κάτοικοι της χώρας να απολαμβάνουν υψηλής αγοραστικής δύναμης αλλά και αποταμιευτικής ικανότητας, παρά την οικονομική κρίση.

Οι ανεπτυγμένες υποδομές του, καθιστούν το Βέλγιο σημαντικό διαμετακομιστικό κόμβο και κέντρο διανομής. Διαθέτει το δεύτερο πλέον εκτεταμένο ποτάμιο δίκτυο στην Ευρώπη, εξαιρετικά ανεπτυγμένο οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο. Η Αμβέρσα είναι το δεύτερο μεγαλύτερο ευρωπαϊκό λιμάνι, η Λιέγη το τρίτο μεγαλύτερο ευρωπαϊκό ποτάμιο λιμάνι, ενώ το αεροδρόμιο των Βρυξελλών ένα από τα πλέον πολυσύχναστα ευρωπαϊκά αεροδρόμια, ιδιαίτερα όσον αφορά τα φορτία cargo.

Όσον αφορά τη σήμανση, αλλά και τις μεθόδους πώλησης των καταναλωτικών προϊόντων γενικά στο Βέλγιο, επισημαίνουμε ότι οι γλωσσικές και πολιτισμικές διαφορές που υπάρχουν στη χώρα, καθορίζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό την καταναλωτική συμπεριφορά και τα χαρακτηριστικά της. Ο Βέλγος καταναλωτής και γενικότερα αγοραστής επιδιώκει υψηλή ποιότητα και ανταγωνιστικές τιμές, γεγονός που καθιστά τη βελγική αγορά ιδιαίτερα ανταγωνιστική. Το γεγονός ότι το εμπόριο με τα κράτη μέλη της Ε.Ε. είναι απαλλαγμένο από εισαγωγικές διαδικασίες, δασμολογικά, μη δασμολογικά και άλλα τεχνικά εμπόδια, κάνει πολλούς να θεωρούν ότι το ενδοκοινοτικό εμπόριο κινείται περίπου αυτόματα. Τούτο σαφώς δεν αληθεύει, διότι οι ανεπτυγμένες και οργανωμένες αγορές της Δ. Ευρώπης, μεταξύ των οποίων το Βέλγιο, απαιτούν συνεπή και συνεχή παρουσία, αφοσίωση στην επίτευξη της στοχευμένης προσπάθειας και αφιέρωση πόρων προκειμένου να τοποθετηθούν κατάλληλα τα εξαγόμενα προϊόντα ή υπηρεσίες. Η επίτευξη οικονομικών κλίμακας, η προσήλωση στην τήρηση εθνικών και κοινοτικών νομικών απαιτούμενων, διαδικασιών και προδιαγραφών και ο έντονος ανταγωνισμός είναι το τρίπτυχο που χαρακτηρίζει τις δυτικοευρωπαϊκές αγορές και βέβαια το Βέλγιο.

2. Προδιαγραφές και πρότυπα:

Όσον αφορά τις προδιαγραφές για τα διάφορα προϊόντα που κυκλοφορούν στην αγορά του Βελγίου, φυσικά ισχύουν εκείνες που θεσπίζονται σε ευρωπαϊκό / κοινοτικό επίπεδο και είναι εναρμονισμένες σε όλα τα κ-μ της Ε.Ε. και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, ώστε να επιτρέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Ειδικότερα για τα τρόφιμα, οι γενικές αρχές, διαδικασίες και προδιαγραφές που θεσπίστηκαν στην σχετική νομοθεσία του 2002 (Κανονισμός EC/178/2002), εισήγαγαν από την 1.1.2005, υποχρεωτική ιχνηλασιμότητα σε ολόκληρη την τροφική αλυσίδα (δηλαδή υπάρχει σύστημα ελέγχου από τον αρχικό παραγωγό έως τον τελικό πωλητή). Αρμόδια για την ασφάλεια των τροφίμων σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι η European Food Safety Authority, η οποία συστάθηκε το 2002 και παρέχει γνωμοδοτήσεις στα αρμόδια ευρωπαϊκά όργανα σε θέματα ασφάλειας τροφίμων. Η υπηρεσία αυτή συνεργάζεται στενά τόσο με τις αντίστοιχες εθνικές αρχές των κρατών μελών, όσο και με τους εκπροσώπους της βιομηχανίας. Η ιστοσελίδα της βρίσκεται στη διεύθυνση: <http://www.efsa.europa.eu/>. Επίσης, πληροφορίες όσον αφορά το καθεστώς ασφάλειας τροφίμων στην Ευρώπη και τις σχετικές εξελίξεις του κανονιστικού πλαισίου, μπορούν να εντοπιστούν στις οικείες ιστοσελίδες της Ευρ. Επιτροπής, στις διευθύνσεις: http://ec.europa.eu/food/index_en.htm και http://ec.europa.eu/policies/agriculture_fisheries_food_en.htm (η δεύτερη είναι γενικότερης πληροφόρησης, περί της κοινοτικής αγροτικής πολιτικής).

Σημειώνουμε ότι στο Βέλγιο, αρμόδια για την ασφάλεια των τροφίμων είναι η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία για την Ασφάλεια της Τροφικής Αλυσίδας (Agence Fédérale pour la Sécurité de la Chaîne Alimentaire – AFSCA, ιστοσελίδα: <http://www.favv.be/home-en>).

Ο καθορισμός προδιαγραφών σε ευρωπαϊκό επίπεδο γίνεται μέσα από μια διαδικασία συναίνεσης και με διαβούλευση εκπροσώπων της Ευρ. Επιτροπής, των βιομηχανικών ή άλλων κλάδων, ΜΚΟ όπως ομάδων καταναλωτών και περιβαλλοντολόγων. Σε πολλές περιπτώσεις υιοθετούνται διεθνή πρότυπα (λ.χ. ISO), ενώ για άλλες, καθαρά κοινοτικές προδιαγραφές υπεύθυνοι είναι βασικά 3 ειδικευμένοι οργανισμοί προτύπων: η CENELEC (European Committee for Electrotechnical Standardization, web site: <https://www.cenelec.eu>), ETSI (European Telecommunications Standards Institute, web site: www.etsi.org) και CEN (European Committee for Standardization, web site: <http://www.cen.eu/Pages/default.aspx>), η οποία χειρίζεται όλα τα υπόλοιπα πρότυπα.

Σημειωτέον ότι όλα τα εναρμονισμένα κοινοτικά πρότυπα / προδιαγραφές, που αποτελούν τη βάση για την παροχή σήματος πιστοποίησης CE μπορούν να εντοπισθούν στην ιστοσελίδα της Ευρ. Επιτροπής η οποία ενσωματώνει όλους τους τεχνικούς Κανονισμούς και τις Οδηγίες για τεχνικές προδιαγραφές, καθώς και περιγράφει τις σχετικές διαδικασίες, πιο συγκεκριμένα στην ακόλουθη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/index_en.htm.

Τα προϊόντα που διακινούνται στο χώρο της ενιαίας αγοράς της Ε.Ε. θα πρέπει να πληρούν τις κοινοτικές προδιαγραφές ασφάλειας, υγείας κλπ., σε όλα τα στάδια της παραγωγικής τους διαδικασίας. Στοιχεία των οργανισμών πιστοποίησης συμβατότητας στα κράτη-μέλη της Ε.Ε. μπορεί κανείς να εντοπίσει στην ιστοσελίδα της Ευρ. Επιτροπής: <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando>, καθώς και στην ιστοσελίδα www.european-accreditation.org. Επίσης, στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δημοσιεύονται καθημερινά σχέδια προτύπων και υιοθετηθέντα πρότυπα, καθώς επίσης και σχετική νομολογία, συζητήσεις του Ευρ. Κοινοβουλίου, μελέτες επιτροπών κατάρτισης προτύπων κλπ. (στην ιστοσελίδα: <http://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html?locale=en>). Οι εθνικοί τεχνικοί κανονισμοί δημοσιεύονται εξάλλου στην ιστοσελίδα της Ευρ. Επιτροπής στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/en>.

Σημειώνουμε επίσης ότι αρκετά συχνά αποδεικνύεται ιδιαίτερα χρήσιμη η λήψη πρόσθετων, εθελοντικών πιστοποιήσεων της ποιότητας και της ασφάλειας των προϊόντων που διακινούνται στην διεθνή αγορά –και τις ευρωπαϊκές αγορές, μεταξύ των οποίων η βελγική-, πιστοποιήσεις που σε αρκετές περιπτώσεις απαιτούνται μάλιστα στην πράξη από τους μεγάλους διανομείς και τις λιανεμπορικές αλυσίδες προκειμένου να αναλάβουν την διαχείριση και προώθηση ενός προϊόντος στην αγορά. Οι πρόσθετες πιστοποιήσεις είναι ιδιαίτερα καθιερωμένες στους κλάδους των τροφίμων και ποτών, καθώς και γενικότερα των καταναλωτικών προϊόντων. Αναφέρουμε κατ' αρχάς τον ελληνικό οργανισμό ΟΠΕΓΕΠ - Agrocert – www.agrocert.gr, που αποτελεί συστατικό κομμάτι του κρατικού φορέα ΕΛΓΟ-Δήμητρα, ο οποίος παρέχει σειρά πιστοποιήσεων και σημάτων ποιότητας για τα τρόφιμα και ποτά, συμπεριλαμβανομένων των σημάτων για προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ. Περαιτέρω, ενδεικτικά αναφέρουμε ως πρόσθετες εθελοντικές πιστοποιήσεις ποιότητας και ασφάλειας τις: ISO (<http://www.iso.org/iso/home.html>), International Featured Standards – IFS (γαλλο-γερμανικά πρότυπα ασφάλειας τροφίμων, <http://www.ifs-certification.com/index.php/en>), BRC Global Standards (βρετανικά πρότυπα ασφάλειας τροφίμων και καταναλωτικών αγαθών, <http://www.brcglobalstandards.com>), HACCP (αμερικανικής προέλευσης πρότυπο, διεθνούς κύρους πιστοποίηση ασφάλειας τροφίμων, <http://www.fda.gov/Food/GuidanceRegulation/HACCP>), Global Food Safety Initiative – GFSI (για τρόφιμα, <http://www.mygfsi.com>), British Standards BSI-PAS 220 (για ασφάλεια τροφίμων, <http://www.bsigroup.com>), Food Safety System Certification –FSSC 22000 (για ασφάλεια τροφίμων και ποτών, <http://www.fssc22000.com/documents/home.xml?lang=en>). Απαραίτητες είναι εξάλλου οι πιστοποιήσεις των βιολογικών προϊόντων, καθώς και καλών πρακτικών στην γεωργία, οι οποίες μπορούν να ληφθούν από διεθνώς αναγνωρισμένους οργανισμούς πιστοποίησης στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (όπως ενδεικτικά οι: ΔΗΩ - <http://www.dionet.gr>, BIOELLAS - <http://www.bio-hellas.gr>, BIOSUISSE - <http://www.bio-suisse.ch/en/home.php>, TUV HELLAS - <http://www.tuv-nord.com/gr/el>, παρέχει επίσης πιστοποιήσεις και για ασφάλεια τροφίμων με βάση διεθνή πρότυπα, Demeter - <http://www.demeter.net>, IQS - <http://www.iqs.com.gr/pages>, κ.α.)

3. Σήμανση τροφίμων:

Ειδικότερα για τα τρόφιμα, οι προδιαγραφές σήμανσης στο Βέλγιο είναι εναρμονισμένες με τις κοινοτικές, είτε δια της απ' ευθείας υιοθέτησης σχετικών Κανονισμών ή με ενσωμάτωση σχετικών Οδηγιών στο εσωτερικό του δίκαιο (κυρίως μέσω Βασιλικών Διαταγμάτων). Πιο συγκεκριμένα, τα ακόλουθα ισχύουν όσον αφορά τις προδιαγραφές για ετικέτες τροφίμων που ισχύουν στο Βέλγιο:

✓ *Υποχρεωτικά πρέπει να αναγράφονται στην ετικέτα τα ακόλουθα στοιχεία:* περιγραφή του προϊόντος, λίστα συστατικών, αλλεργιογόνα στοιχεία, καθαρή ποσότητα, διάρκεια ζωής (για προϊόντα με κύκλο ζωής έως 3 μήνες: ημέρα, μήνας, έτος / για προϊόντα με κύκλο ζωής 3-18 μήνες: μήνας, έτος / για προϊόντα με κύκλο ζωής άνω των 18 μηνών: έτος), όνομα και διεύθυνση του παραγωγού, τόπος καταγωγής του προϊόντος, οδηγίες για την αποθήκευση ή συντήρηση ή / και τη χρήση, περιεκτικότητα σε αλκοόλ (εάν υπάρχει) και σήμανση παρτίδας του προϊόντος.

✓ *Χωριστά πρέπει να αναγράφονται στην ετικέτα τα ακόλουθα πληροφοριακά στοιχεία, για συγκεκριμένα συστατικά, εφ' όσον αυτά περιέχονται στο προϊόν:* πρόσθετα τροφίμων, κινίνη / καφεΐνη, φυτοστερόλες-φυτοστανολεστέρες, καθώς και ποσοτική δήλωση των συστατικών.

✓ *Συγκεκριμένες προειδοποιήσεις στην ετικέτα πρέπει να υπάρχουν στις εξής περιπτώσεις:* τροφίμων που η διάρκεια ζωής τους παρατείνεται δια της χρήσης αερίων συσκευασίας, τροφίμων που περιέχουν γλυκαντικές ουσίες, ή πρόσθετα σάκχαρα και γλυκαντικά,

ασπαρτάμη, πρόσθετες πολυόλες σε περιεκτικότητα μεγαλύτερη του 10%, γλυκόριζα.

✓ *Σήμανση πρέπει να υπάρχει για τις εξής χρωστικές ουσίες τροφίμων: E110, E104, E122, E129, E124.*

✓ *Αναφορικά με τη γλώσσα που πρέπει να χρησιμοποιείται στην ετικέτα: εφ' όσον η εταιρεία εξάγει σε συστηματική βάση στο Βέλγιο, θα πρέπει οπωσδήποτε οι ετικέτες να αναγράφονται σε τουλάχιστον μία από τις επίσημες γλώσσες της χώρας (γαλλικά, φλαμανδικά, γερμανικά). Συνήθως η αναγραφή στην γαλλική και φλαμανδική ακολουθείται από τις περισσότερες εταιρείες που εξάγουν τρόφιμα στο Βέλγιο.*

✓ *Χωριστή σήμανση θα πρέπει να υπάρχει σε περιπτώσεις όπου γίνονται ισχυρισμοί περί θρεπτικότητας, ή ευεργετικών για την υγεία ιδιοτήτων, ή τα προϊόντα είναι βιολογικής καλλιέργειας / μεθόδου παραγωγής.*

4. Εμπόριο, πληρωμές, τραπεζικό σύστημα, πηγές χρηματοδότησης, δημόσιοι διαγωνισμοί:

Οι Βέλγοι εισαγωγείς είναι σχετικά μικρού μεγέθους και συνήθως πειστικοί για να λαμβάνουν τους καλύτερους δυνατούς όρους πιστώσεων, δεδομένου ότι απολαμβάνουν σχετικά περιορισμένη πρόσβαση –ιδιαίτερα υπό τη σημερινή αρνητική οικονομική συγκυρία- σε φθηνές πηγές χρηματοδότησης. Οι Βέλγοι εισαγωγείς είναι συνηθισμένοι σε ευέλικτους όρους πληρωμής, ιδιαίτερα με εταίρους τους σε γειτονικές χώρες, λ.χ. Γαλλία, Γερμανία, Ολλανδία, Βρετανία, ωστόσο η πλέον συνηθισμένη προθεσμία πληρωμών είναι στις 30 ημέρες. Παρατηρούνται βεβαίως αρκετές φορές καθυστερήσεις στις πληρωμές, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, σε γενικές γραμμές όμως σχεδόν το σύνολο των οφειλών από αγορές τακτοποιείται εντός περιόδου 60 ημερών.

Με βάση στοιχεία της διεθνούς εταιρείας εμπορικών πληροφοριών Graydon, η συνέπεια των βελγικών επιχειρήσεων στην αποπληρωμή των υποχρεώσεών τους κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2015 βελτιώθηκε σημαντικά, με το 71,3% των τιμολογίων που εκδίδονται από επιχειρήσεις να πληρώνεται εμπρόθεσμα (έναντι 68,93% κατά το τρίτο τρίμηνο). Ο συνθετικός δείκτης που έχει αναπτύξει η Graydon για την μέτρηση της συνέπειας πληρωμών των επιχειρήσεων και του δημόσιου τομέα ανήλθε στο τέταρτο τρίμηνο του 2015 στις 105,64 μονάδες, που αποτελεί το δεύτερο υψηλότερο διαχρονικά επίπεδό του. Ο σχετικός συνθετικός δείκτης συνέπειας πληρωμών ανέρχεται στις 104,65 μονάδες στην Βαλлонία και στις 104,76 μονάδες στην Φλάνδρα, ενώ στις Βρυξέλλες η συνέπεια στις επιχειρηματικές πληρωμές εμφανίζεται υψηλότερη, στις 107,03 μονάδες. Διαπιστώνονται εξάλλου μείωση του συνολικού αριθμού των τιμολογίων που παραμένουν απλήρωτα πέραν περιόδου 90 ημερών, στο 8,7%, αλλά και αρκετά σοβαρές καθυστερήσεις πληρωμών από τις υπηρεσίες του βελγικού δημοσίου.

Το βελγικό τραπεζικό σύστημα, παρά τα προβλήματα που αντιμετώπισε και εξακολουθεί να αντιμετωπίζει από την παγκόσμια οικονομική κρίση, είναι εξαιρετικά ανεπτυγμένο και φιλελεύθερο. Η διαχείριση εταιρικών λογαριασμών από τις τράπεζες και με ηλεκτρονικά μέσα είναι εξαιρετικά διαδεδομένη και ανεπτυγμένη. Δεν υφίστανται περιορισμοί στην ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων και οι κανονιστικοί περιορισμοί είναι ελάχιστοι. Υπάρχει μεγάλη ποικιλία πιστωτικών προϊόντων που παρέχονται προς επιχειρήσεις, χωρίς να γίνεται διάκριση στην εθνικότητά τους, ενώ υπάρχουν αρκετές εναλλακτικές λύσεις όταν μία επιχείρηση αναζητά venture capital. Οι βελγικές τράπεζες, εξαιτίας του εξωστρεφούς χαρακτήρα της βελγικής οικονομίας, διαθέτουν μεγάλη πείρα σε διεθνείς συναλλαγές, ενώ επίσης –τουλάχιστον οι μεγαλύτερες εξ αυτών- διαθέτουν υποκαταστήματα τοποθετημένα στις κύριες και σημαντικές αγορές του εξωτερικού. Αρκετά

από τα βελγικά τραπεζικά ιδρύματα περιλαμβάνονται στην κατάταξη των 100 κορυφαίων τραπεζών παγκοσμίως. Η αρμοδιότητα εποπτείας του τραπεζικού και του ασφαλιστικού συστήματος βαρύνει την Κεντρική Τράπεζα του Βελγίου (BNB, <http://nbb.be>), σε στενή συνεργασία με την βελγική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (Financial Services & Markets Authority – FSMA - <http://www.fsma.be/en.aspx>), η οποία εποπτεύει την κεφαλαιαγορά, τα χρηματοοικονομικά προϊόντα και υπηρεσίες, και τις χρηματιστηριακές εταιρείες και εταιρείες διαχείρισης χαρτοφυλακίων. Ο κλαδικός σύνδεσμος του τραπεζικού τομέα και του τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στο Βέλγιο είναι η FEBELFIN - <http://www.febelfin.be/en/febelfin>. Οι τέσσερις κυριότερες τράπεζες του Βελγίου με διεθνή δραστηριότητα είναι οι BNP-Paribas Fortis (πρόκειται για την εξαγορασθείσα από την γαλλική BNP Paribas της παλαιάς, εκ των πρώτων που επλήγησαν από την κρίση, βελγικής Fortis, https://www.bnpparibasfortis.be/portal/start_BE_F.asp), Belfius (πρόκειται για το εθνικοποιημένο κομμάτι του ομίλου DEXIA, <https://www.belfius.be/common/nl/fw/language.html>), KBC (πρόκειται για φλαμανδική τράπεζα με παρουσία και σε άλλες χώρες, <https://www.kbccorporates.com/WPP/A033>) και ING Belgium (θυγατρική του ολλανδικού τραπεζικού ομίλου με σημαντικότερη διεθνή παρουσία, https://www.ing.be/en/business/pages/index.aspx?WT.xmenusource=TOPSEGMENT_Business), οι οποίες προσφέρουν πλήρη γκάμα χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και ειδικούς λογαριασμούς και υπηρεσίες για μη βελγικές επιχειρήσεις. Τραπεζικές υπηρεσίες προσφέρουν και τα Βελγικά Ταχυδρομεία (<https://www.bpostbanque.be/portal/Start.asp>). Σημαντικό δίκτυο υποκαταστημάτων στο Βέλγιο διαθέτει και η τράπεζα Beobank (μετονομασθείσα από Citibank Belgium S.A.), η οποία ανήκει σε γαλλικό τραπεζικό όμιλο (Crédit Mutuel Nord Europe – CMNE). Άλλες τράπεζες που λειτουργούν στο Βέλγιο, είτε εγχώριες ή θυγατρικές και υποκαταστήματα ξένων τραπεζικών ομίλων, περιλαμβάνουν τις Deutsche Bank, AXA Bank Europe, Argenta, Radobank Belgium, Banca Monte Paschi Belgio, Crelan (πρώην Crédit Agricole), Keytrade Bank, Triodos Bank και πολλές ακόμη.

Σημειώνουμε ότι η βελγική κυβέρνηση προώθησε στην διάρκεια του 2013 νομοσχέδιο μεταρρύθμισης του τραπεζικού τομέα, το οποίο ψηφίστηκε από τα νομοθετικά σώματα και δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις αρχές Μαΐου 2014. Η νέα νομοθεσία, μεταξύ άλλων προβλέπει απαγόρευση της άσκησης εμπορικής δραστηριότητας για ίδιο λογαριασμό από τις τράπεζες (με εξαιρέσεις), ενώ θέτει οροφές στο επίπεδο άσκησης εμπορικής δραστηριότητας για λογαριασμό τρίτων, σε 15% του συνολικού ενεργητικού της τράπεζας και σε 10% των συνολικών απαιτήσεων σε ίδια κεφάλαια. Η νομοθεσία ενσωματώνει σε σημαντικό βαθμό την ευρωπαϊκή νομοθεσία και ρυθμίσεις για τον τραπεζικό κλάδο, ιδιαίτερα όσον αφορά τα ίδια τραπεζικά κεφάλαια, τα επίπεδα ρευστότητας και τα bonus των τραπεζικών στελεχών. Δεν προχωρά εξάλλου σε διαχωρισμό των εμπορικών από τις επενδυτικές δραστηριότητες των τραπεζικών ιδρυμάτων, ακολουθώντας περισσότερο την ευρωπαϊκή οπτική επί του ζητήματος και αναμένοντας ενδεχόμενες περαιτέρω εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι διατάξεις που αφορούν τους περιορισμούς στις επενδυτικές δραστηριότητες των βελγικών τραπεζικών ιδρυμάτων τέθηκαν σε ισχύ από 1.1.2015.

Σημαντική πηγή χρηματοδότησης φυσικά αποτελούν οι κοινοτικοί θεσμοί, οι οποίοι προσφέρουν εξαιρετικά ευρύ φάσμα επιχορηγήσεων, δανείων, εγγυήσεων και συγχρηματοδότησης για μελέτες σκοπιμότητας και κατασκευαστικά έργα υποδομής, σε συγκεκριμένους τομείς όπως περιβάλλον, τεχνολογία, καινοτομία, μεταφορές, ενέργεια, τηλεπικοινωνίες, τουρισμό, εκπαίδευση, επιμόρφωση, υγεία. Η Ε.Ε. παρέχει δυνατότητες χρηματοδότησης επενδυτικών σχεδίων δια επιχορηγήσεων της Ευρ. Επιτροπής και παροχής χαμηλότοκων δανείων με ευνοϊκούς όρους από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕΠ - <http://www.eib.org/projects/index.htm>). Τις επιχορηγήσεις από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ε.Ε. (http://ec.europa.eu/regional_policy/en) διαχειρίζονται οι εθνικές και περιφερειακές αρχές των κρατών μελών και αφορούν σε projects εντός των κρατών μελών. Επιχορηγήσεις για projects σε χώρες εκτός Ε.Ε. διαχειρίζεται η Directorate General for International

Development & Cooperation (http://ec.europa.eu/europeaid/index_en.htm). Χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων που σχετίζονται με την έρευνα και την καινοτομία σε χρονικό ορίζοντα 2014-2020 παρέχεται από το σχετικό κοινοτικό Πρόγραμμα-Πλαίσιο (EU Framework Program for Research & Innovation) με τίτλο “Horizon 2020” (<http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/what-horizon-2020>). Πληροφορίες σχετικά με το μεγάλο επενδυτικό πρόγραμμα της Ευρ. Επιτροπής για την ανάκαμψη των ευρωπαϊκών οικονομιών, γνωστό ως “Σχέδιο Juncker”, μπορούν να αναζητηθούν στην ιστοσελίδα http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-and-investment/investment-plan_en. Πρόσθετη πληροφόρηση για ευρωπαϊκές πηγές χρηματοδότησης μπορούν να αναζητηθούν στην κεντρική ιστοσελίδα της Ευρ. Επιτροπής, στην διεύθυνση http://ec.europa.eu/index_en.htm.

Διαγωνισμοί κρατικών προμηθειών:

Πληροφορίες σχετικά με προκηρύξεις διαγωνισμών για κρατικές προμήθειες μπορείτε να εντοπίσετε στις ακόλουθες ιστοσελίδες, όπου θα πρέπει να εγγραφείτε και να παρακολουθείτε τις όποιες νέες εγγραφές καταχωρούνται σε αυτές: (α) <https://eten.publicprocurement.be/etendering/home.do>, που αποτελεί την ηλεκτρονική πλατφόρμα στην οποία καταχωρούνται προκηρύξεις βελγικών δημόσιων διαγωνισμών, ενώ πληροφοριακό υλικό για επιχειρήσεις που επιθυμούν να μετάσχουν σε βελγικούς κρατικούς διαγωνισμούς υπάρχει διαθέσιμο στις ιστοσελίδες <https://enot.publicprocurement.be/changeLanguage.do?language=en-GB>, καθώς και <http://www.publicprocurement.be/fr>, και (β) <http://ted.europa.eu/TED/main/HomePage.do>, που αποτελεί τον κατάλογο του καθημερινού ηλεκτρονικού δελτίου υποβολής προσφορών του «Συμπληρώματος στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης», και αφορά τις ευρωπαϊκές προκηρύξεις δημοσίων διαγωνισμών. Τέλος, στην ιστοσελίδα των βελγικών ενόπλων δυνάμεων, στη διεύθυνση <http://www.mil.be/MR/subject/index.asp?LAN=fr&ID=638&PAGE=1>, μπορούν τυχόν ενδιαφερόμενοι να εντοπίσουν στοιχεία επικοινωνίας με τον Τομέα Προμηθειών του βελγικού στρατού. Ο Τομέας Προμηθειών είναι οργανωμένος σε επίπεδο Γενικής Διεύθυνσης (Directorate General Material Resources, Quartier Reine Elisabeth, Bloc 1, Rue d’Evere 1, 1140 Evere). Σημειώνουμε ότι σημαντικό μέρος των διαγωνισμών του βελγικού στρατού διενεργείται μέσω της ανωτέρω ηλεκτρονικής πλατφόρμας βελγικών δημόσιων διαγωνισμών.

10. ΔΙΜΕΡΕΣ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πέραν των κοινοτικών ρυθμίσεων, οι βασικές συμφωνίες οικονομικού περιεχομένου, που έχουν υπογραφεί μεταξύ Ελλάδας και Βελγίου, είναι οι εξής :

- Συμφωνία περί Απαλλαγής της Διπλής Φορολογίας Εισοδήματος (24.5.68, Ν.Δ 117/1969 ΦΕΚ 41/Α/1969). Αναθεωρήθηκε και μονογραφήθηκε το 1994 και υπεγράφη στην Αθήνα στις 25 Μαΐου του 2004. Το Βέλγιο κύρωσε την Συμφωνία στις 22/9/2005. Από ελληνικής πλευράς η Συμφωνία κυρώθηκε με τον Νόμο 3407 (ΦΕΚ 266/Α/25.10.2005. Εν. Ισχ. 30-12-2005. Αν. ΦΕΚ 36/Α/16-2-2006). Στις 16.3.2010 υπογράφηκε στις Βρυξέλλες Πρωτόκολλο που τροποποιεί την Συμφωνία (άρθρο 25), το οποίο κυρώθηκε από ελληνικής πλευράς με τον Νόμο 4106 (ΦΕΚ 6/Α/9.1.2013), όχι όμως ακόμη από βελγικής πλευράς.
- Συμφωνία Απαλλαγής Φορολογίας Αεροπορικών και Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων (23.6.54, ΦΕΚ 62/Α/1955)
- Συμφωνία Οδικών Μεταφορών (16.7.69, Ν 366/22-6-1976, ΦΕΚ160/Α/25-6-1976).
- Αεροπορική Σύμβαση (13-4-1955, ΦΕΚ107/Α/1957 Εμπιστευτικό μνημόνιο κατανοήσεως επί της ανωτέρω συμβάσεως 12-5-1972).
- Συμφωνία Κοινωνικών Ασφαλίσεων (1-4-58, ΦΕΚ 179/1958 και 191/1960).
- Αεροπορική Σύμβαση Αθήνα, 13-4-1955, ΦΕΚ 107/Α/1957.

Στα πλαίσια της επίσημης επίσκεψης του Προέδρου της Δημοκρατίας στο Βέλγιο τον Φεβρουάριο του 2005 πραγματοποιήθηκε και επιχειρηματική αποστολή με στόχο την ανανέωση τόσο των διμερών σχέσεων, όσο και της οικονομικής συνεργασίας με το Βέλγιο και υπεγράφη Κοινή Δήλωση μεταξύ της ηγεσίας της Ένωσης Βέλγων Επιχειρηματιών και του ΣΕΒ, αναφορικά με τους στόχους της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, την οποία συνυπέγραψε και ο τότε πρίγκιπας και νυν βασιλιάς του Βελγίου Φίλιππος.

11. ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΧΩΡΑΣ & ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της βελγικής στατιστικής υπηρεσίας, το εμπορικό ισοζύγιο του Βελγίου κατά το έτος 2015 υπήρξε ελλειμματικό κατά 3,97 δις. €, σημειώνοντας βελτίωση έναντι του 2014, όταν είχε ανέλθει σε 6,97 δις. € (βελτίωση κατά 43,06%). Η βελτίωση αυτή του εμπορικού ελλείμματος προήλθε κυρίως από την ισχυρή πτώση των εισαγωγών κατά 3,07%, και ιδιαίτερα εκείνων από κοινοτικές χώρες, κατά 4,47% στην διάρκεια του 2015. Ταυτόχρονα, σημειώθηκε πολύ ελαφρά αύξηση των εισαγωγών από τρίτες χώρες, της τάξεως του 0,45%, η οποία σε συνδυασμό με την έντονη πτώση των βελγικών εξαγωγών προς τις εν λόγω χώρες (κατά 6,21%) οδήγησε στην μετατροπή του παραδοσιακού βελγικού εμπορικού πλεονάσματος έναντι τρίτων χωρών (2,76 δις. € το 2014) σε έλλειμμα 2,1 δις. € το 2015.

Από την άλλη πλευρά, οι βελγικές εξαγωγές κατά το έτος 2015 εμφάνισαν μείωση της τάξεως του 1,91%, κυρίως προς τις τρίτες χώρες (-6,21%), αλλά και ελάχιστα προς τις κοινοτικές χώρες (κατά 0,04%). Αποτελέσματα αυτών των κινήσεων του βελγικού εξωτερικού εμπορίου υπήρξαν αφ' ενός η επίτευξη μικρού συγκριτικά ελλείμματος της τάξεως του 1,87 δις. € στο εμπόριο με τις κοινοτικές χώρες και αφ' ετέρου η ως άνω περιγραφείσα εμφάνιση εμπορικού ελλείμματος με τις τρίτες χώρες. Ο όγκος του βελγικού εξωτερικού εμπορίου σημείωσε πτώση το έτος 2015 κατά 2,5% έναντι του 2014 (ανερχόμενος σε 477,39 δις. €, έναντι 489,63 δις. €).

Τη μερίδα του λέοντος στις βελγικές εξαγωγές κατείχαν και το 2015 οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεδομένου ότι το 71% των βελγικών εξαγωγών κατευθύνθηκε προς αυτές. Αντίστοιχα, το 70,6% των βελγικών εισαγωγών του 2015 προήλθε από χώρες της Ε.Ε. Συνολικά το έτος 2015 παρατηρούμε ανατροπές στο εξωτερικό εμπόριο του Βελγίου, με αξιόλογες μειώσεις τόσο των εισαγωγών όσο και των εξαγωγών, σμίκρυνση του συνολικού εμπορικού ελλείμματος και μεταβολές των συσχετισμών εισαγωγών και εξαγωγών με τους κοινοτικούς και τους τρίτους εμπορικούς εταίρους. Έγκυροι Βέλγοι οικονομικοί αναλυτές σημειώνουν ότι οι εξελίξεις του βελγικού εξωτερικού εμπορίου το 2015 αντανακλούν αφ' ενός την επιβράδυνση των αναδυόμενων οικονομιών η οποία οδήγησε σε πτώση των βελγικών εξαγωγών προς αυτές, και, αφ' ετέρου, τις πτωτικές τάσεις στις τιμές των καυσίμων και των πρώτων υλών, που οδήγησαν σε δραστική μείωση των εισαγωγών.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζουμε την συγκριτική εξέλιξη του βελγικού εξωτερικού εμπορίου την τελευταία πενταετία. Σημειώνουμε ότι τα στοιχεία του έτους 2015 είναι προσωρινά.

Σύνολο βελγικών εισαγωγών-εξαγωγών σε εκατ. ευρώ:

	2011	2012	2013	2014	2015	% 2014-2015
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	235.103,3	236.299,7	238.792,4	241.329,4	236.708,3	-1,91%
<i>Εντός ΕΕ</i>	164.596,9	164.164,4	166.171,6	168.057,3	167.983,3	-0,04%
<i>Εκτός ΕΕ</i>	70.506,4	72.135,3	72.620,8	73.272,1	68.725,0	-6,21%
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	245.787,3	248.498,3	248.005,8	248.303,6	240.679,6	-3,07%
<i>Εντός ΕΕ</i>	179.959,9	183.326,3	180.655,6	177.795,3	169.855,4	-4,47%
<i>Εκτός ΕΕ</i>	65.827,4	65.172,0	67.350,2	70.508,3	70.824,2	+0,45%
ΕΜΠ. ΙΣΟΖΥΓΙΟ	-10.684,0	-12.198,6	-9.213,4	-6.974,2	-3.971,3	-43,06%
<i>Εντός ΕΕ</i>	-15.363,0	-19.161,9	-14.484,0	-9.738,0	-1.872,1	-80,77%
<i>Εκτός ΕΕ</i>	4.679,0	6.963,3	5.270,6	2.763,8	-2.099,2	-175,95%

ΠΗΓΗ : Banque Nationale de Belgique, Institut des Comptes Nationaux

Διμερές εμπόριο Ελλάδας – Βελγίου

Οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ Ελλάδας και Βελγίου αναπτύσσονται σχετικά ομαλά, σημειώνοντας περίπου σταθερά αυξητική πορεία όσον αφορά τις ελληνικές εξαγωγές, με εξαίρεση την διετία 2008-2009, και λιγότερο το 2010, χρονιές κατά τις οποίες το διμερές εμπόριο φαίνεται ότι επλήγη από την διεθνή οικονομική κρίση. Σημειώνουμε ότι οι ελληνικές εξαγωγές προς το Βέλγιο μειώθηκαν το 2013 κατά 8,3% (σύμφωνα με τα ελληνικά στοιχεία) έναντι του 2012. Το 2014, οι ελληνικές εξαγωγές προς το Βέλγιο επανέκαμψαν κατά πλησίον του 6%, ανερχόμενες σε 317,95 εκατ. €. Το 2015 οι ελληνικές εξαγωγές προς Βέλγιο αυξήθηκαν περαιτέρω κατά 9,26%, φθάνοντας τα 347,38 εκατ. €. Οι βελγικές εξαγωγές προς την χώρα μας εμφάνισαν διαχρονικά σταθερή μείωση από την αρχή της οικονομικής κρίσης, προφανώς ως αποτέλεσμα των δυσχερών οικονομικών συνθηκών που επικρατούν στην Ελλάδα, της επιδείνωσης του επιχειρηματικού κλίματος και της πτώσης της κατανάλωσης. Ωστόσο, το 2014 οι βελγικές εξαγωγές προς την Ελλάδα ανέκαμψαν ελαφρότατα σύμφωνα με τα ελληνικά στοιχεία κατά πλησίον του 1%, ανερχόμενες σε 1,34 δις. €. Το 2015, οι βελγικές εξαγωγές προς Ελλάδα αυξήθηκαν ακόμη περαιτέρω κατά 7,58%, φθάνοντας τα 1,44 δις. €. Ο όγκος του διμερούς εμπορίου το 2015 ανήλθε σε 1,79 δις. €, βελτιωμένος κατά 7,9% έναντι του 2014 (στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ). Το εμπορικό έλλειμμα εις βάρος της Ελλάδας εμφανίστηκε το 2015 αυξημένο κατά 7,05% εξαιτίας της αύξησης των βελγικών εξαγωγών προς την χώρα μας, ανερχόμενο σταθερά σε επίπεδα άνω του 1 δις. (συγκεκριμένα, στα 1,09 δις. €).

Τόσο το επίπεδο όσο και η δομή των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων Ελλάδας-Βελγίου δεν ανταποκρίνονται στις υφιστάμενες δυνατότητες για μία περισσότερο δυναμική και ισόρροπη ανάπτυξη των διμερών συναλλαγών (κυρίως από ελληνικής πλευράς) και αύξηση της εκατέρωθεν επενδυτικής δραστηριότητας. Στον τομέα των επενδύσεων, η δραστηριοποίηση των βελγικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι εντονότερη, ενώ η ελληνική επενδυτική παρουσία στο Βέλγιο είναι περιορισμένη.

Σύμφωνα με τα ελληνικά προσωρινά στατιστικά στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., οι ελληνικές εξαγωγές προς Βέλγιο αυξήθηκαν το 2015 κατά 9,26% σε σύγκριση με το 2014, ανερχόμενες σε 347,38 εκατ. €, ενώ οι ελληνικές εισαγωγές από το Βέλγιο ανήλθαν σε 1,44 δις. €, αυξημένες κατά 7,58% έναντι του 2014. Σύμφωνα με τα ελληνικά προσωρινά στατιστικά στοιχεία, το Βέλγιο κατατάσσεται 11^ο μεταξύ των προμηθευτριών χωρών της Ελλάδας κατά το έτος 2015 με μερίδιο 3,3% επί των συνολικών ελληνικών εισαγωγών, ενώ από την άλλη πλευρά κατατάσσεται 19^ο μεταξύ των αποδεκτών εξαγωγών ελληνικών προϊόντων, απορροφώντας ποσοστό 1,34% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών.

Με βάση τα βελγικά προσωρινά στατιστικά στοιχεία, οι ελληνικές εξαγωγές προς Βέλγιο κατά το 2015 εμφανίζονται αυξημένες κατά 4,89% και ανέρχονται σε 376,69 εκατ. € (έναντι 359,14 εκατ. € το 2014), ενώ οι εισαγωγές μας από το Βέλγιο ανήλθαν σε 1,486 δις. €, αυξημένες κατά 7,25% έναντι του 2014 (που είχαν ανέλθει σε 1,38 δις. €). Με βάση τα βελγικά στατιστικά στοιχεία, οι ελληνικές εξαγωγές προς Βέλγιο το 2015 κατέλαβαν μερίδιο 0,16% επί των συνολικών βελγικών εισαγωγών. Η ως άνω μικρή αύξηση του μεριδίου των ελληνικών εξαγωγών μπορεί να αποδοθεί κυρίως στην μείωση των συνολικών βελγικών εισαγωγών το 2015, κατά 3,07%, όπως επισημάναμε στο κεφάλαιο που αναφέρεται στο βελγικό εξωτερικό εμπόριο.

Στους κατωτέρω πίνακες και την ανάλυση παρουσιάζουμε την εξέλιξη του διμερούς εμπορίου κατά την τελευταία πενταετία, σύμφωνα με τα ελληνικά και τα βελγικά στατιστικά στοιχεία. Τα στοιχεία του 2015 είναι προσωρινά.

Εισαγωγές στο Βέλγιο από την Ελλάδα (Institut des Comptes Nationaux, σε εκατ. Ευρώ)

2011	2012	2013	2014	2015	% μεταβολή 2014-2015
333,72	364,13	315,82	359,14	376,69	+4,89%

Εξαγωγές από την Ελλάδα στο Βέλγιο (στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ., σε εκατ. Ευρώ)

2011	2012	2013	2014	2015	% μεταβολή 2014-2015
305,66	327,15	299,98	317,95	347,38	+9,26%

Εξαγωγές από το Βέλγιο προς την Ελλάδα (Institut des Comptes Nationaux, σε εκατ. Ευρώ)

2011	2012	2013	2014	2015	% μεταβολή 2014-2015
1.604,07	1.307,52	1.241,13	1.385,20	1.485,68	+7,25%

Εισαγωγές στην Ελλάδα από το Βέλγιο (στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ., σε εκατ. Ευρώ)

2011	2012	2013	2014	2015	% μεταβολή 2014-2015
1.626,35	1.341,42	1.325,07	1.337,86	1.439,21	+7,58%

Σύμφωνα με τα προσωρινά ελληνικά στοιχεία έτους 2015 κατά τετραμήφιους κωδικούς συνδυασμένης ονοματολογίας (που αναφέρονται εντός παρενθέσεως), σημαντικότερες κατηγορίες των ελληνικών προϊόντων που εξήχθησαν στο Βέλγιο ήταν τα εμπιστευτικά προϊόντα (9990, 53,93 εκατ. €, μείωση 20,57% έναντι του 2014), τα ακατέργαστα καπνά και απορρίμματα καπνού (2401, 38,56 εκατ. €, μείωση 11,49%), τα τσιγάρα, πούρα και πουράκια (2402, 22,81 εκατ. €, αύξηση 297,11%), τα επιβατικά οχήματα (8703, 20,36 εκατ. €, αύξηση 47,87%), τα φαρμακευτικά προϊόντα (3004, 16,37 εκατ. €, αύξηση 4,53%), τα πλαστικά είδη νοικοκυριού (3924, 15,44 εκατ. €, μείωση 16,21%), οι χαλκοσωλήνες (7411, 13,37 εκατ. €, αύξηση 22,76%), τα παρασκευάσματα λαχανικών (2005, 12,08 εκατ. €, αύξηση 18,03%), οι γυναικείες πλεκτές μπλούζες (6106, 9 εκατ. €, αύξηση 62,96%), τα αλουμινόχαρτα (7607, 8,06 εκατ. €, αύξηση 9,85%) και τα παρασκευάσματα φρούτων (2008, 6,97 εκατ. €, αύξηση 24,68%).

Από πλευράς εισαγωγών από το Βέλγιο, σύμφωνα με τα προσωρινά ελληνικά στατιστικά στοιχεία, οι σημαντικότερες τετραμήφιες κατηγορίες βελγικών εξαγωγών προς την χώρα μας το 2015 περιλαμβάνουν τα φαρμακευτικά προϊόντα (3004, 137,41 εκατ. €, μείωση 0,08% έναντι του 2014), το αίμα για διαγνωστικές / θεραπευτικές χρήσεις (3002, 104,11 εκατ. €, αύξηση 40,1%), τα πετρελαιοειδή (2710, 75,22 εκατ. €, μείωση 10,87%), τα επιβατικά οχήματα (8703, 56,64 εκατ. €, αύξηση 4,68%), τα όργανα και συσκευές ιατρικής χρήσης (9018, 48,02 εκατ. €, αύξηση 19,42%), τα πολυμερή αιθυλενίου (3901, 45,64 εκατ. €, αύξηση 28,47%), τα υποδήματα με εξωτερικά πέλματα από καουτσούκ, πλαστική ύλη ή δέρμα (6404, 31,57 εκατ. €, αύξηση 25,4%), τα μέρη και εξαρτήματα οχημάτων (8708, 28,63 εκατ. €, μείωση 0,06%), τα κλιματιστικά μηχανήματα (8415, 24,34 εκατ. €, αύξηση 14,91%), τα υποδήματα με άνω μέρος από φυσικό δέρμα (6403, 23,62 εκατ. €, αύξηση 11,66%) και τα εντομοκτόνα και παρασιτοκτόνα (3808, 22,86 εκατ. €, αύξηση 12,11%).

Σύμφωνα με τα προσωρινά βελγικά στοιχεία, οι κυριότερες κατηγορίες ελληνικών προϊόντων που εξήχθησαν στο Βέλγιο κατά το 2015 (σε διψήφια κεφάλαια

εμπορευματικής κατάταξης συνδυασμένης ονοματολογίας), ήταν: προϊόντα καπνού με αξία 104,09 εκατ. € (κεφάλαιο 24, αύξηση 105,93% έναντι του 2014), σίδηρος-χάλυβας με αξία εξαγωγών 45,51 εκατ. € (κεφάλαιο 72, μείωση 10,91%), πλαστικά προϊόντα με αξία 28,92 εκατ. € (κεφάλαιο 39, αύξηση 1,4%), παρασκευασμένα-διατηρημένα τρόφιμα με αξία 23,44 εκατ. € (κεφάλαιο 20, αύξηση 15,93%), φαρμακευτικά προϊόντα με αξία 21,19 εκατ. € (κεφάλαιο 30, αύξηση 41,69%), ανόργανα χημικά προϊόντα με αξία 20,7 εκατ. € (κεφάλαιο 28, μείωση 16,87%), υλικό & εξοπλισμός μεταφορών με αξία 20,48 εκατ. € (κεφάλαιο 87, αύξηση 48,31%), προϊόντα αλουμινίου με αξία 12,83 εκατ. € (κεφάλαιο 76, αύξηση 1,95%), προϊόντα χαλκού με αξία 11,64 εκατ. € (κεφάλαιο 74, αύξηση 105,86%), πλεκτά προϊόντα ένδυσης με αξία 10,53 εκατ. € (κεφάλαιο 61, αύξηση 50,23%), μηχανολογικός εξοπλισμός με αξία 10,06 εκατ. € (κεφάλαιο 84, αύξηση 7,87%) και γαλακτοκομικά προϊόντα με αξία 8,11 εκατ. € (κεφάλαιο 04, αύξηση 28,4%).

Επίσης σύμφωνα με τα προσωρινά βελγικά στοιχεία, *οι κυριότερες κατηγορίες βελγικών προϊόντων που εισήχθησαν από την Ελλάδα κατά το 2015* (σε διηγήφια κεφάλαια εμπορευματικής κατάταξης συνδυασμένης ονοματολογίας), ήταν: φαρμακευτικά προϊόντα με αξία 265,25 εκατ. € (κεφάλαιο 30, αύξηση 14,48% έναντι του 2014), υλικό και εξοπλισμός μεταφορών με αξία 122,22 εκατ. € (κεφάλαιο 87, αύξηση 9,84%), μηχανολογικός εξοπλισμός με αξία 113,09 εκατ. € (κεφάλαιο 84, αύξηση 1,66%), πλαστικά προϊόντα με αξία 100,85 εκατ. € (κεφάλαιο 39, αύξηση 25,47%), ορυκτά καύσιμα με αξία 93,68 εκατ. € (κεφάλαιο 27, μείωση 30,05%), προϊόντα υποδηματοποιίας με αξία 83,59 εκατ. € (κεφάλαιο 64, αύξηση 12,3%), όργανα & συσκευές μέτρησης με αξία 72,37 εκατ. € (κεφάλαιο 90, αύξηση 8,66%), οργανικά χημικά προϊόντα με αξία 60,41 εκατ. € (κεφάλαιο 29, αύξηση 73,99%), πλεκτά προϊόντα ένδυσης με αξία 50,44 εκατ. € (κεφάλαιο 61, αύξηση 30,06%) και διάφορα χημικά προϊόντα με αξία 39,09 εκατ. € (κεφάλαιο 38, αύξηση 1,73%).

12. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ & ΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Το επίπεδο των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων Ελλάδας – Βελγίου, καίτοι αρκετά υψηλό και ευρύ από απόψεως συνεργασιών, εμφανίζει σοβαρή ανισορροπία όσον αφορά το εμπόριο υπέρ της βελγικής πλευράς. Τούτο είναι εν μέρει φυσιολογικό, καθώς το Βέλγιο είναι μία μικρή μεν, ανεπτυγμένη δε βιομηχανική χώρα του ευρωπαϊκού βορρά, και εξάγει στην χώρα μας προϊόντα αρκετά υψηλής προστιθέμενης αξίας. Οι εξαγωγές του Βελγίου προς την Ελλάδα έβαιναν μέχρι προ διετίας φθίνουσες εξαιτίας της βαθιάς οικονομικής κρίσης που έχει πλήξει την ελληνική αγορά, έχουν ωστόσο πρόσφατα δείξει σημεία αξιόλογης ανάκαμψης. Από την άλλη πλευρά, οι ελληνικές εξαγωγές εξελίσσονται μάλλον ανοδικά συνολικά τα τελευταία χρόνια και κυμαίνονται στα επίπεδα των 300 εκατ. € ετησίως.

Από την μελέτη των γενικών τάσεων που εμφανίζουν οι ελληνικές εξαγωγές τα τελευταία χρόνια, θεωρούμε ότι τα ελληνικά νωπά και μεταποιημένα αγροτικά προϊόντα έχουν ιδιαίτερη δυναμική και προοπτικές στην αγορά του Βελγίου. Πιο συγκεκριμένα, τα παρασκευάσματα φρούτων και λαχανικών, τα γαλακτοκομικά προϊόντα, τα νωπά φρούτα και λαχανικά, τα κρασιά, τα οινοπνευματώδη ποτά και οι χυμοί, τα παρασκευάσματα διατροφής και δημητριακών, τα ιχθυηρά, τα προϊόντα σοκολατοποιίας, το ελαιόλαδο. Σημαντικές κατηγορίες προϊόντων για τις ελληνικές εξαγωγές, και με αξιόλογες προοπτικές στη βελγική αγορά είναι επίσης τα δομικά υλικά και τα μεταλλουργικά προϊόντα, τα προϊόντα καπνού, οι πλαστικές ύλες και προϊόντα, τα χημικά προϊόντα, τα φαρμακευτικά προϊόντα, τα καλλυντικά, τα προϊόντα αλουμινίου και χαλκού, τα πλεκτά ενδύματα (βλ. αναλυτικότερα και παρακάτω).

Το μερίδιο των ελληνικών εξαγωγών στις συνολικές εισαγωγές του Βελγίου διαμορφώνεται σε 0,16% το 2015, η διατήρηση ωστόσο ή, ακόμη περισσότερο, η επέκταση του υφιστάμενου μεριδίου θα απαιτήσει μεγαλύτερη, περισσότερο συντονισμένη και στοχευμένη από πλευράς Ελλήνων εξαγωγέων προσπάθεια. Το γεγονός ότι το εμπόριο με τα κράτη μέλη της Ε.Ε. είναι απαλλαγμένο από εισαγωγικές διαδικασίες, δασμολογικά, μη δασμολογικά και άλλα τεχνικά εμπόδια, κάνει πολλούς να θεωρούν ότι το ενδοκοινοτικό εμπόριο κινείται περίπου αυτόματα. Τούτο σαφώς δεν αληθεύει, διότι οι αναπτυγμένες και οργανωμένες αγορές της Δ. Ευρώπης, μεταξύ των οποίων το Βέλγιο, απαιτούν συνεπή και συνεχή παρουσία, αφοσίωση στην επίτευξη της στοχευμένης προσπάθειας και αφιέρωση πόρων προκειμένου να τοποθετηθούν κατάλληλα τα εξαγόμενα προϊόντα ή υπηρεσίες. Η επίτευξη οικονομικών κλίμακας, η προσήλωση στην τήρηση διαδικασιών και προδιαγραφών και ο έντονος ανταγωνισμός είναι το τρίπτυχο που χαρακτηρίζει τις δυτικοευρωπαϊκές αγορές και βέβαια το Βέλγιο. Ιδιαίτερα υπό τις σημερινές συνθήκες, η εξωστρέφεια αποτελεί μονόδρομο επιβίωσης για τις ελληνικές επιχειρήσεις ανεξαρτήτως μεγέθους, γεγονός που επιβεβαιώνεται στο Γραφείο μας από τον μεγάλο αριθμό αιτημάτων που δέχεται καθημερινά από εξαγωγικές ή εν δυνάμει εξαγωγικές επιχειρήσεις.

Σημειώνουμε ότι το Βέλγιο έχουν την τελευταία πενταετία επισκεφθεί τέσσερις επιτυχημένες εμπορικές επιχειρηματικές αποστολές, Δεκέμβριο του 2012, τον Ιούνιο του 2013 και τον Μάρτιο του 2014 σε συνεργασία με το Enterprise Greece, καθώς και τον Απρίλιο του 2016, σε συνεργασία με το ΕΒΕΑ. Οι συμμετέχουσες ελληνικές επιχειρήσεις, από 10 στις δύο πρώτες αποστολές και 12 στην τρίτη και 9 στην τέταρτη, προήλθαν κατά κύριο λόγο από τους κλάδους τροφίμων και ποτών, υπήρξαν ωστόσο και εκπρόσωποι άλλων κλάδων παραγωγής (υλικών συσκευασίας, τεχνολογίας πληροφορικής, προϊόντων αλουμινίου). Επίσης, τον Φεβρουαρίου 2014 το Γραφείο μας διοργάνωσε στο Επιμελητήριο Βρυξελλών ημερίδα δικτύωσης μεταξύ ελληνικών και βελγικών φορέων και επιχειρήσεων κλάδων υψηλής τεχνολογίας, στην οποία μετείχαν 8 εκπρόσωποι επιστημονικών / ερευνητικών φορέων και τεχνολογικών επιχειρήσεων από ελληνικής πλευράς.

Από την λεπτομερή μελέτη των τάσεων που εμφανίζουν οι ελληνικές εξαγωγές την τελευταία εξαετία με βάση τα βελγικά στατιστικά στοιχεία, θεωρούμε ότι τα ελληνικά *νωπά και μεταποιημένα αγροτικά προϊόντα, τα τρόφιμα και ποτά*, έχουν ιδιαίτερη δυναμική και προοπτικές στην αγορά του Βελγίου, καθώς το βελγικό καταναλωτικό κοινό είναι αρκετά εξοικειωμένο με την εικόνα τους, τις γευστικές τους ιδιότητες και την ποιότητά τους, κυρίως εξαιτίας του ισχυρού βελγικού τουριστικού ρεύματος προς την χώρα μας, αλλά και της έντονης παρουσίας ελληνικού ομογενειακού στοιχείου στο Βέλγιο. Αξιοσημείωτο είναι ότι η μεγαλύτερη κατηγορία των ελληνικών εξαγωγών τροφίμων και ποτών, *τα παρασκευάσματα φρούτων και λαχανικών (κεφάλαιο 20 του δασμολογίου)*, που παλαιότερα είχε ακολουθήσει πτωτική πορεία, το 2014 σημείωσε αύξηση 16% ανερχόμενη στα 20,22 εκατ. €, ενώ το 2015 κατέγραψε εκ νέου σημαντικότερη αύξηση της τάξεως του 15,9%, ανερχόμενη στα 23,44 εκατ. € και κατέστη τέταρτη κατηγορία των ελληνικών εξαγωγών προς Βέλγιο. Από τις υπόλοιπες κατηγορίες τροφίμων και ποτών, σε αξιόλογα επίπεδα κινούνται κατά την υπό εξέταση περίοδο *τα γαλακτοκομικά προϊόντα* (με σταθερά αυξητική τάση σχεδόν ολόκληρη την τελευταία εξαετία και αξία εξαγωγών το 2015 στα 8,11 εκατ. €, με αύξηση 28,4%), *τα νωπά φρούτα* (που το 2014 είχαν εμφανίσει αισθητή μείωση κατά 38,7% στα 4,39 εκατ. €, ενώ το 2015 κατέγραψαν αύξηση 19,1% φθάνοντας τα 5,23 εκατ. €), *τα ποτά* (που ενώ το 2014 είχαν σημειώσει εντυπωσιακή αύξηση 21,9% φθάνοντας τα 3,34 εκατ. €, το 2015 παρουσίασαν μείωση κατά 19,7%, ανερχόμενα στα 2,69 εκατ. €). Η κατηγορία *των ζωικών και φυτικών λιπών και ελαίων (που περιλαμβάνει το ελαιόλαδο)* κινείται σταθερά σε σχετικά χαμηλά επίπεδα, το 2013 είχε σημειώσει ισχυρή άνοδο έναντι του 2012 με εξαγωγές 2,57 εκατ. €, υπερβαίνοντας για πρώτη φορά μετά το 2009 το κατώφλι των 2 εκατ. €, το 2014 υπέστη μείωση της τάξεως του 14,5%, στα 2,19 εκατ. €, ενώ το 2015 κατέγραψε εκ νέου άνοδο κατά 17%, φθάνοντας και πάλι τα 2,57 εκατ. €. Ακολουθούν από απόψεως σημαντικότητας ελληνικών εξαγωγών *τα παρασκευάσματα διατροφής* (πτώση το 2015 κατά 22,2%, στα 2,37 εκατ. €), *τα παρασκευάσματα δημητριακών* (με εξαγωγές 2015 στα 1,56 εκατ. € και μείωση 7,7%) και *τα ιχθυηρά* (με εξαγωγές το 2015 στα 1,45 εκατ. € και μείωση 1,6%).

Όσον αφορά τα τρόφιμα και ποτά, θα πρέπει να στοχεύσουμε σε αύξηση του μεριδίου μας σε προϊόντα συστατικά του καλαθιού μεσογειακής διατροφής, όπως των κρασιών, του ελαιολάδου και των ελιών, των τυριών και γαλακτοκομικών, καθώς και των βιολογικών προϊόντων. Ιδιαίτερα η αγορά των τελευταίων γνωρίζει, όπως και σε άλλες προηγμένες δυτικές αγορές, ραγδαία ανάπτυξη και παρουσιάζει σημαντικές ευκαιρίες για σοβαρούς παραγωγούς – εξαγωγείς πιστοποιημένων αγροτικών προϊόντων.

Σημαντικές για τις ελληνικές εξαγωγές, και με αξιόλογες προοπτικές στη βελγική αγορά – με βάση τα βελγικά στατιστικά στοιχεία – είναι επίσης οι εξής κατηγορίες προϊόντων: *τα προϊόντα καπνού* (και πάλι πρώτη κατηγορία στις εξαγωγές μας το 2015 με 104,09 εκατ. € και εκρηκτική αύξηση 105,9%), ακολουθούμενα από τον *σίδηρο και χάλυβα*, οι εξαγωγές των οποίων αφού διακυμάνθηκαν σημαντικά κατά την τετραετία 2011-2014, ανερχόμενες το 2014 στα 51,08 εκατ. € (αύξηση 72,4%), το 2015 μειώθηκαν κατά 10,9% και ανήλθαν στα 45,51 εκατ. €. Στην τρίτη θέση των ελληνικών εξαγωγών προς Βέλγιο παρέμειναν το 2015 *οι πλαστικές ύλες και προϊόντα* (με 28,92 εκατ. € και άνοδο 1,4%), ενώ στην πέμπτη θέση ανέβηκαν *τα φαρμακευτικά προϊόντα*, με αξία 21,19 εκατ. € και άνοδο της τάξεως του 41,7%. Πιο κάτω ακολουθούν *τα ανόργανα χημικά* (που αν και μειώθηκαν κατά 16,9% το 2015, παρέμειναν σε επίπεδα άνω των 20 εκατ. €, και συγκεκριμένα στα 20,7 εκατ. €), *ο εξοπλισμός χερσαίων μεταφορών* με αξία 20,48 εκατ. € (αύξηση 48,3%), *τα προϊόντα αλουμινίου* με αξία 12,83 εκατ. € και μικρή άνοδο της τάξεως του 1,9%, *τα προϊόντα χαλκού* (με εξαγωγές 11,64 εκατ. € και υπερδιπλασιασμό της αξίας σε σύγκριση με το 2014), καθώς και *τα πλεκτά ενδύματα*, με εξαγωγές το 2015 στα 10,53 εκατ. € και εκρηκτική αύξηση της τάξεως του 50,2% έναντι του 2014. Άλλες κατηγορίες που έδειξαν δυναμική το 2015 περιέλαβαν τον *μηχανολογικό εξοπλισμό* με αξία 10,06 εκατ. € (αύξηση 7,9%), *τα υποδήματα και αξεσουάρ* με αξία 3,5 εκατ. € (αύξηση 47,2%), *τα διάφορα προϊόντα χημικών βιομηχανιών* με αξία 3,08

εκατ. € (αύξηση 32,5%) και τα λιπάσματα με αξία 2,96 εκατ. € (αύξηση 51,2%). Μειώσεις στην διάρκεια του 2015 υπέστησαν οι ακόλουθες σημαντικές κατηγορίες εξαγόμενων ελληνικών προϊόντων προς Βέλγιο: τα πολύτιμα μέταλλα, οι λίθοι και κοσμήματα με αξία 5,15 εκατ. € (μείωση 26,6%), ο ηλεκτρολογικός εξοπλισμός με αξία 2,55 εκατ. € (μείωση 36%), τα όργανα και συσκευές μέτρησης και ακρίβειας με αξία 2,38 εκατ. € (μείωση 10,8%), τα ορυκτά πετρώματα που μειώθηκαν το 2015 κατά 38,6% στα 2,35 εκατ. €, τα χαλυβουργικά προϊόντα με αξία 2,16 εκατ. € (μείωση 24,5%), τα σαπούνια και είδη καθαρισμού με αξία 1,93 εκατ. € (μείωση 16,3%), τα αιθέρια έλαια, προϊόντα αρωματοποίησης και καλλυντικά (που το 2014 είχαν σημειώσει εκρηκτική άνοδο φθάνοντας τα 23,61 εκατ. €, ωστόσο το 2015 μειώθηκαν κατά 93,7% φθάνοντας τα 1,48 εκατ. €), και τα οργανικά χημικά προϊόντα, οι εξαγωγές των οποίων μειώθηκαν κατά 69,9%, ανερχόμενες στα 1,37 εκατ. € το 2015.

Από πλευράς επενδύσεων, διαπιστώνουμε ότι αν και υπάρχει δραστηριοποίηση και από τις δύο πλευρές, σαφώς δε εντονότερη από βελγικής πλευράς, εν τούτοις στο μεγαλύτερο μέρος της αφορά τις υπηρεσίες και το εμπόριο και λιγότερο τις παραγωγικές επενδύσεις (υπάρχουν λίγες από βελγικής πλευράς). Ζητούμενο για εμάς είναι η προσέλκυση πρόσθετων βελγικών κεφαλαίων στην Ελλάδα, ιδιαίτερα σε κλάδους όπου μπορούν να γίνουν συμπράξεις (όπως υψηλών τεχνολογιών, καινοτομίας, τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, περιβαλλοντικών τεχνολογιών, βιοτεχνολογίας, νανοτεχνολογίας κ.α.), αλλά και σε παραδοσιακά ισχυρούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας όπως ο τουρισμός και η βιομηχανία τροφίμων και ποτών. Περαιτέρω, το Βέλγιο μπορεί να αποτελέσει στόχο στις εισερχόμενες επενδύσεις ειδικότερα στην αγορά εξοχικής κατοικίας, καθώς η χώρα μας αποτελεί κύριο τουριστικό προορισμό για τους Βέλγους τουρίστες, αλλά και δεδομένου ότι στο Βέλγιο διαβιούν περίπου 30 χιλιάδες ομογενείς πρώτης και δεύτερης γενιάς. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα επενδυτικά funds που υπάρχουν στο Βέλγιο, καθώς και οι επιχειρήσεις venture capital, ορισμένες από τις οποίες βλέπουν με κατ' αρχήν ενδιαφέρον την ελληνική αγορά. Ωστόσο, οι περισσότεροι μεγάλοι βελγικοί επιχειρηματικοί όμιλοι προσανατολίζουν σήμερα το ενδιαφέρον τους περισσότερο προς τις αναδυόμενες αγορές της Ασίας, της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής.

Το τρίπτυχο μικρών και στοχευμένων επιχειρηματικών αποστολών, συμμετοχών σε επιλεγμένες σημαντικές εμπορικές εκθέσεις στο Βέλγιο και οργάνωσης ημερίδων ή και ατομικών προγραμμάτων με σκοπό την δικτύωση ελληνικών με βελγικούς φορείς και επιχειρήσεις, είναι η καλύτερη στρατηγική για προσέγγιση της βελγικής αγοράς και ενδεχόμενη προσέλκυση βελγικών επενδύσεων στην Ελλάδα. Οι διακρατικές σχέσεις και επαφές, καίτοι φιλικές και χρήσιμες σε υψηλό επίπεδο (λ.χ. δια της στήριξης ελληνικών θέσεων στα ευρωπαϊκά ή άλλα διεθνή όργανα), στο κομμάτι της περαιτέρω ανάπτυξης των διμερών οικονομικών και εμπορικών σχέσεων λίγα επιπλέον πράγματα μπορούν να προσφέρουν. Το διμερές συμβατικό πλαίσιο είναι αρκετά εκτεταμένο, ενώ παράλληλα το μεγαλύτερο μέρος των διμερών σχέσεων ρυθμίζεται με βάση το κοινοτικό κεκτημένο.

Σημειώνουμε τέλος τις δυνατότητες και προοπτικές που υπάρχουν για ανάπτυξη επενδυτικών ή άλλων συνεργασιών μεταξύ ελληνικών εταιρειών των κλάδων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, υψηλής τεχνολογίας & καινοτομίας και αντίστοιχων βελγικών, οι οποίες διαθέτουν υψηλή τεχνογνωσία και διεθνή πείρα. Τέτοιες συνεργασίες μπορούν να οδηγήσουν σε εκατέρωθεν επενδύσεις, αλλά και σε επανεξαγωγές προϊόντων, υπηρεσιών και τεχνογνωσίας σε γεωγραφικές περιοχές και χώρες όπου η θέση εκάστης χώρας είναι δεσπόζουσα λόγω γεωγραφικών και πολιτιστικών γεινιάσεων.

Το Βέλγιο, χωρίς να ισχυριζόμαστε ότι αποτελεί πρώτης προτεραιότητας και ενδιαφέροντος αγορά – στόχο για τα ελληνικά προϊόντα και τις υπηρεσίες, είναι ωστόσο μία σχετικά μικρή αλλά εξαιρετικά ενδιαφέρουσα και δυναμικά προσοδοφόρος αγορά, καθώς το μέσο εισοδηματικό επίπεδο και η καταναλωτική δαπάνη βρίσκονται σε υψηλό επίπεδο, ενώ το βελγικό αγοραστικό κοινό, καίτοι έντονα προσανατολισμένο στην συμφέρουσα τιμή ως κριτήριο επιλογής, δείχνει έντονο και αυξανόμενο ενδιαφέρον και για την ποιότητα και την διαφοροποίηση των προϊόντων και υπηρεσιών, έναντι εκείνων του ανταγωνισμού.

13. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

1. Ελληνικές Αρχές & ελληνικοί επιχειρηματικοί σύνδεσμοι

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Rue des Petits Carmes 10, 1000 Bruxelles

Tel. : +322-5455500-01, 5455570, Fax: +322-5455585

E-mail: ambagre@skynet.be

Πρέσβης: Ελευθερία Γαλαθιανάκη, Πληρεξούσια Υπουργός Α΄

ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Rue des Petits Carmes 6, 1000 Bruxelles

Tel. : +322-5455506-07, Fax: +322-5455508

E-mail: ecocom-brussels@mfa.gr

Προϊστάμενος: Παντελής Γκάσιος, Σύμβουλος Ο.Ε.Υ. Α΄

- **ΒΕΛΓΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ**

Président : M. Vassilis Akritidis, Partner, McGuireWoods LLP,

Rue des Colonies 56 - box 3, 1000 Brussels

Tel. : +32 2 629 42 53,

Fax: +32 2 629 42 22,

E-mail : vakritidis@mcguirewoods.com

E-mail Δ.Σ. Επιμελητηρίου: info@ccbh.be

- **BUCEPHALOS – ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ ΒΕΛΓΙΟΥ**

Président : M. Dimitrios Pechlivanidis, Link Immo, Rue J. Jordaens 2, 1000 Bruxelles, tel. :

+322-6401010, fax : -+322-6401011, e-mail : dimitrios.pechlivanidis@bucephalos.org,

dimitri@linkimmo.be.

Secrétaire : M. Dimitrios Gallis, tel.: +326-7794901, fax : +326-7794909, e-mail :

dimitrios.gallis@bucephalos.org.

E-mail Δ.Σ. Ένωσης: comitee.be@bucephalos.org

- **HELLENIC FEDERATION OF ENTERPRISES (SEV)**

Brussels Office

Ms. Irimi Pari, Permanent Delegate

Avenue de Cortenbergh 168, 1000 Bruxelles

Tel. : +322-2310053, fax : +322-2800891, e-mail : sevbrussels@proximus.be

- **UNION OF HELLENIC CHAMBERS OF COMMERCE**

Brussels Office

Ms. Eirini Konstantinidou, Director of the Representative Office in Brussels

Rue des Petits Carmes 6, 1000 Bruxelles

Tel.: +322-5455530, fax : +322-5455545, e-mail : eirini.konstantinidou.uhcci@skynet.be

- **ARGO HELLENIC NETWORK IN BELGIUM**

Mr. Spyros Pappas, President of the Executive Committee

Rue Stevin 49 / 51, 1000 Brussels

Tel.: +322-2315704&5, fax: +322-7064829, e-mail: argo@argo-network.be

2. Βελγικές Υπηρεσίες Στήριξης Επιχειρηματικότητας

- **FLANDERS INVESTMENT & TRADE - GOVERNMENT OF FLANDERS - BELGIUM**

Koning Albert II-laan 37, 1030 Brussels
 Tel. : +322-504 87 11
 Web site: <http://www.flandersinvestmentandtrade.com/en>
 Chief Executive Officer: Claire Tillekaerts
 Marnix Bierlin
 International Business Department
 Phone: +322-504 87 43
 E-mail: marnix.bierlin@fitagency.be
 Isabel De Beenhouwer
 Project Manager Europe
 Phone: +32 2 504 88 74
 Fax: +32 2 504 88 70
 E-mail: isabel.debeenhouwer@fitagency.be

- **WALLONIA EXPORT & INVESTMENT (AGENCE WALLONNE A L'EXPORTATION ET AUX INVESTISSEMENTS ETRANGERS)**

Place Sainctelette, 2
 1080 Bruxelles
 Tél : +32 2 421 82 11
 Fax : +32 2 421 87 87
 Web site : <http://www.awex.be/fr-BE/Pages/Home.aspx>
 E-mail: mail@awex.be
 Mme. Pascale Delcomminette, Administratrice Générale,
 tel.: +322-4218590, 4218310, 4218614
 fax: +322-4218342
 e-mail: p.delcomminette@awex.be

- **BRUSSELS INVEST & EXPORT**

Avenue Louise 500/4
 1050 Brussels
 Tel : +32 (0)2 800 40 63
 Fax : +32 (0)2 800 40 01
 Web site: <http://www.investinbrussels.com/en>
 E-mail: info@brusselsinvestexport.be
 Mr. Guy Van Eyck, Project Manager & Inward Investment Coordinator for Northern, Central & Eastern Europe, tel.: +322-800 40 63

3. Εμπορικά & Βιομηχανικά Επιμελητήρια, Επιχειρηματικοί Σύνδεσμοι

- **FEDERATION DES ENTREPRISES DE BELGIQUE - FEB ASBL**

Rue Ravenstein 4
 B-1000 Bruxelles
 Tél. +32 2 515 08 11
 Fax +32 2 515 09 99
 Présidente : Michelle Sioen
 Tél.: +32 2 515 08 71
 Fax : +32 2 515 09 61
 E-mail : ivn@vbo-feb.be

Administrateur Délégué : Pieter Timmermans

Tél.: +32 2 515 08 42

Fax: +32 2 515 09 25

E-mail: cva@vbo-feb.be

E-mail info@vbo-feb.be

Web site: www.vbo-feb.be

- **CENTRE DE COMPETENCE EUROPE & INTERNATIONAL :**

Executive Manager : Olivier Joris, tel.: +322-5150834, fax : +322-5130494,

e-mail : oj@vbo-feb.be

BECI - CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY BRUSSELS

Avenue Louise 500

1050 Brussels

T +32 (0)2 648 50 02

F +32 (0)2 640 93 28

info@beci.be

www.beci.be

Mr. Thierry Willemarck, President

Mr. Olivier WILLOCX, Administrateur Délégué

Mr. Jean-Philippe Mergen, Director Export, Enterprise Europe Brussels, tel.: +322-2100177,

fax: +322-6409328, e-mail: jpm@beci.be

- **VOKA KANTOOR BRUSSEL**

Koningsstraat 154-158

1000 Brussel

Tel. : +32 (0) 2 229 81 11

Fax: +32 (0) 2 229 81 00

info@voka.be

Mr. Hans Maertens, CEO, e-mail: hans.maertens@voka.be

- **VOKA - KAMER VAN KOOPHANDEL ANTWERPEN-WAASLAND**

Kantoor Antwerpen

Markgrvestraat 12

2000 Antwerpen

T +32 (0)3 232 22 19/20

F +32 (0)3 233 64 42

info.antwerpen@voka.be

www.voka.be/antwerpen-waasland

Mr. Luc LUWEL, CEO, e-mail: luc.luwel@voka.be

Ms. Jill Suetens, Manager International, tel.: , fax: , e-mail: jill.suetens@voka.be

Antwerp-Waasland Chamber of Commerce and Industry

Markgravestraat 12, B-2000 Antwerp - Belgium

Tel. + 32 3 232 22 19 Fax + 32 3 233 64 42

E-mail: jill.suetens@voka.be

- **VOKA - KAMER VAN KOOPHANDEL OOST-VLAANDEREN**

Kantoor Gent

Lammerstraat 18

9000 Gent

T +32 9 266 14 40

F +32 9 266 14 41

info.ov@voka.be

www.voka.be/oost-vlaanderen

Mr. Geert Moerman, CEO, tel.: +32 9 266 14 44, e-mail: geert.moerman@voka.be

Mr. Stefan Derluyn, Manager International Entrepreneurship, tel.: +329-2661446, e-mail:

stefan.derluyn@voka.be

4. Τράπεζες

Banque Nationale de Belgique

Boulevard de Berlaimont 14

Bruxelles - BE 1000

Belgium

Tel. : +32 2 221 21 11, e-mail : info@nbb.be, URL: <http://www.nbb.be>

BNP Paribas Fortis

Montagne du Parc, 3

1000 Bruxelles

phone : +32-2-762 20 00, fax : +32-2-565 42 22, URL : <https://www.bnpparibasfortis.be>

BELFIUS

Boulevard Pachéco 44

Bruxelles - BE 1000

Belgium

Tel.: +32 2 222 11 11

URL: <http://www.belfius.be/>

ING Belgique SA

Avenue Marnix 24

Bruxelles - BE 1000

Belgium

Tel.: +322 547 21 11, fax: +322 547 38 44, e-mail: info@ing.be, Agence Bruxelles - Sablon:

Rue de la Régence 20, 1000 Bruxelles, tel. : +322-5005940, fax : +322-5005948, e-mail :

bru.sablon-zavel@ing.be

URL: <http://www.ing.be/>

KBC Bank NV

Avenue du Port 2

Bruxelles - BE 1080

Belgium, Tel. + 32 (0)2 429 40 51, e-mail : investor.relations@kbc.com

URL: <https://www.kbc.be/>

Société Générale

Private Banking, Rue des Colonies 11

Bruxelles - BE 1000

Belgium, Tel. : +322-5110206,

URL: <http://www.societegenerale.com/>

Deutsche Bank S.A.

Avenue Marnixlaan 17

Bruxelles - BE 1000

Belgium, Tel.: +322-551 6511, fax: +322-551 6666

URL: <https://www.db.com/belgium/>

Beobank NV/SA (CMNE Belgium)

Generaal Jacqueslaan 263 /G

1050 Ixelles

URL: <https://www.beobank.be>

GROUPE CRELAN

Boulevard Sylvain Dupuis 251

1070 Bruxelles

Tel.: +322-55871111, Fax: +322-5587633

URL: <http://www.crelan.be>, E-mail: info@crelan.be

5. Διοργανωτές Εκθέσεων

Brussels Expo

Brussels Exhibition Centre npo

Place de Belgique 1

BE – 1020 Brussels

T +32 2 474 82 63

F +32 2 474 83 90

URL : <http://www.brussels-expo.com>, e-mail: sales@brussels-expo.com